

Svenska Brukshundklubben 100 år

Fru Judith Brandbeck med Champion Prick av Janabo, Stockholm, 1941

Författare: Staffan Thorman och Staffan Nordin
Grafisk formgivning: Anne-Christine Stareborn

© Svenska Brukshundklubben, 2024

Innehåll

Förord.....	5
Brukshunden 2018	7
Brukshundklubben 50 år	51
Var det roligare förr?	75
Brukshundrörelsen 1918–1943.....	87
Brukshunden nr 1 – 1940	91
Hundar och Hundsport nr 3 – 1940	95
Svensk skyddshundstidskrift nr 2 – 1922.....	99
Skyddshunden september 1920.....	103
Svenska Brukshundklubben 2022 i korthet	107
Svenska Brukshundklubben strukturella organisation och utveckling.....	110
Föreningsstatistik.....	114
Rasstatistik	125
Bruks SM genom tiderna.....	127

Förord

Förbundsstyrelsen beslöt i mars 2022 att bevara *Svenska Brukshundklubbens* historia med utgångspunkt från de artiklar som skrevs i tidningen *Brukshunden* 2018 samt det material som samlats in och sammanställts av en historiegrupp bestående av Staffan Thorman och Staffan Nordin. Artiklarna ska tillsammans med tidigare jubileumsartiklar och annat material ges ut i denna jubileumsbok. Tanken är att ge en sammanfattande bild av den historiska utvecklingen av brukshundrörelsen under 100 år med en tolkning från olika tidsperioder. Övrigt material kommer att kontinuerligt publiceras i Historiska rummet på Svenska Brukshundklubbens hemsida.

Brukshundrörelsen har sitt ursprung från slutet av 1800-talet då intresset för att använda lämpliga hundar för militära och polisiära ändamål utvecklades. Grunden var att vissa hundtyper befanns vara speciellt lämpliga genom sina ursprungliga användningsområden som herde-, vall-, gårds- och vakthundar. Dessa avlades och korsades efter olika idéer och de första av dagens brukshundraser var skapade. De kom att visa sig mycket lämpliga som sällskaps- och sporthundar utöver tjänstehundsarbetet. Utställningarnas roll blev att forma de exteriöra variationerna till enhetliga typer efter vissa bestämda kriterier och slutna stamböcker infördes. Det man också strävade efter var att få fram sociala och lättdresserade hundar vars egenskaper genom dressyr kunde kanaliseras till färdigheter till nytta för militär och polis samt till sällskap för allmänheten. Deras lämplighet och popularitet som sällskaps- och sporthundar gav upphov till den framgångsrika brukshundrörelse som växte fram i vårt land under 1900-talet.

Det var också början på det som kom att bli ett intensivt föreningsliv. Föreningar för att främja utvecklingen av de militära och polisiära hundarna bildades under 1900-talets början av yrkesverksamma inom de områdena. Året 1918 bildades den första sammanhållande organisationen *Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden (FSSSH)*. Den hade ett bredare folkligt underlag med en blandning av civila, militära och polisiära intressenter. Föreningen associerades med Svenska Kennelklubben (SKK) som bildats 1889 och är grunden till dagens plats i SKK-organisationen som landets största specialklubb med avelsansvar för ett stort antal brukshundraser. Redan från 1920-talet var kurser för den hundägande allmänheten en del av verksamheten.

Inom ramen för FSSSH bildades också föreningar för de olika brukshundraserna. Utställnings-, prov- och tävlingsverksamhet kom i gång. Men verksamheten under

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

1920- och 1930-talet var splittrad och konfliktfylld. När andra världskriget bröt ut samlade man sig dock till en gemensam förening, *Svenska Brukshundklubben*, som bildades 1940 och där den militära och civila sidan möttes. Det var ett gemensamt intresse för att tillgodose samhällets behov av brukshundar vilket var beroende av ett civilt intresse för brukshundar med prov- och tävlingsverksamhet samt uppfödning som i början av 1950-talet verkligen tog fart. Svenska Brukshundklubben blev ledande i landet med sin kursverksamhet för allmänhetens hundar. Under 1900-talets andra hälft fanns en landsomfattande prov- och tävlingsverksamhet med tusentals deltagare och med nya hundsporter med internationella inslag. Antal brukshundraser som Svenska Brukshundklubben har avelsansvar för ökade allteftersom med utveckling av mentaltester som stöd för aveln.

Det är grunden till den folkrörelse Svenska Brukshundklubben är idag med en tydlig koppling till samhällsuppdrag som *Frivillig försvarsorganisation* med utbildning av hundar och förare till hemvärnet och flygvapnet, *Myndigheten för samhällsskydd* med utbildning av hundar och förare till räddningshundar och *Myndigheten för delaktighet* med assistanshundcertifiering.

Det är den historien vi vill berätta i boken utifrån 2022 års samhällsperspektiv, hur Svenska Brukshundklubben utvecklats till den nationella folkrörelseorganisationen den är idag. I boken finns äldre artiklar från när Svenska Brukshundklubben fyllde 50 år och 25 år samt några andra tidiga artiklar för att ge en dåtida bild.

Tre av artiklarna har skrivits av Anne-Chatrine Edoff (*"Brukshundraserna på utställning genom 100 år"*), Anne-Marie Folkesson (*"Det var på Hundskolan det startade"*) och Ingrid Tapper (*"Mentalprovens utveckling inom SBK"*) vilkas insiktsfulla bidrag vi är tacksamma för. Övriga artiklar är skrivna av Staffan Nordin och Staffan Thorman. Artiklarna är hämtade ur tidningen Brukshundens olika nummer 2018. De tidigare artiklarna är kopierade ur den tidens tidskrifter. En del statistik redovisas som för den intresserade kan kompletteras i Historiska rummet på hemsidan. Boken avslutas med en kort sammanfattning av hur Svenska Brukshundklubben ser ut år 2022.

April 2023

Staffan Thorman

Staffan Nordin

Till minne.

Staffan Nordin avled den 13 september 2024 i en ålder av 75 år. Han var verksam i SBK sedan tonåren och brukshundrörelsen blev en betydande del av hans liv. Bruksprovsverksamheten var hans stora intresse där han verkade bland annat som tävlande, skyddsfigurant och domare. Han blev den ledande regelexperten under många år ända fram till slutet. Inför 100-års jubiléet 2018 arbetade vi med att ordna SBKs centrala arkiv och Historiska rummet på hemsidan var Staffans idé.

Brukshunden 2018

Med artiklarna beskrivs brukshundrörelsens utveckling under de hundra åren inom några verksamhetsområden utifrån dagens perspektiv. Denna utveckling följde det ökade intresset för föreningsliv och ideellt engagemang i olika intresseområden samt ett samhällsengagemang.

Brukshundarna kom att bli en framgångssaga under 1900-talet.

Likaväl som de är lämpliga som specialiserade tjänstehundar för militär och polis är de uppskattade sport- och sällskapshundar vilket är en intressant historia att berätta om.

Tema

BLAND SPORTSTUGOR OCH RIDHUS

– dressyrplatser i brukshundrörelsens barndom

Idag är väl de flesta av SBK:s medlemmar vana vid att ha tillgång till en mer eller mindre välutrustad klubbstuga. Merparten tar sig till och från stugan med bil, inte så många är beroende av allmänna kommunikationer. Området kring stugan är ofta välförsett med planer för träning, många av dem med bra belysning. I brukshundrörelsens barndom såg det förstås inte ut så här.

Föreningarna tvingades bedriva en mera ambulerande verksamhet, speciellt när det gällde tävlingar.

TEMAARTIKELN: TEXT: STAFFAN NORDIN FOTO: ARKIVMATERIAL
TIDSLINJEN: TEXT: STAFFAN THORMAN FOTO: OM INGET ANNAT ANGES ISTOCK PHOTO

Begreppet "sportstuga" kräver kanske en förklaring. Det handlade oftast om en mindre, ganska sparsamt inredd, byggnad varifrån man kunde idka friluftsliv, antingen enskilt eller i föreningsform. Sportstugorna byggdes framför allt i anslutning till städerna Stockholm och Göteborg. Än idag kan man runt Stockholm se rester av områden med sportstugor. De tidiga dressyrplatsernas byggnader, som vi idag skulle kalla "klubbstugor", var nog oftast inte sportstugor i ortodox mening utan snarare gamla torp.

Tävlingarna omfattade framför allt skyddshundsgruppen. Trots att sjukvårdshund nämndes i namnet på en av sammanslutningarna och de första fältproven för sanitets-hundar anordnades redan 1906, verkade det senare knappast ha förekommit någon verksamhet med den typen av hundar. Rapporthundar kom in i bilden 1927 och hade sedan enstaka glansperioder, tävlingarna var dock koncentrerade till Stockholmsområdet. Spårhundarna förde en tynande tillvaro, det påstods bero på att reglerna inte gynade dem. Gruppen hade också kommit i vanrykte som ett tillhåll för hundar som inte räckte till som skyddshundar.

1873

Den första kennelklubben bildas, "The Kennel Club" i Storbritannien.

1918 (100 ÅR!)

Den svenska brukshundrörelsen startar med bildandet av Föreningen svenska skydds- och sjukvårdshunden (FSSSH).

1920

- Svenska rottweilerklubben bildas.
- FSSSH håller sin första tävling i skydds- och spårklasserna. (De allra första tävlingarna arrangerades för sjukvårdshundar redan 1906, och för skydds- och kriminalhundar 1913.)
- Tidningen "Skyddshunden" ges ut.

1934

- Svenska draghundklubben bildas.
- Första svenska draghundstävlingen arrangeras i Sollefteå.

1873

1889

1911

1918

1920

1924

1931

1934

1936

1889

Svenska kennelklubben (SKK) bildas.

1911

Fédération Cynologique Internationale (FCI), "internationella kennelklubben" bildas.

1924

Flera rasklubbar bildas: Svenska dobermanpinscherklubben, Svenska schäferhundklubben och Svenska collielklubben.

1931

SKK tillsätter ett utskott för boxer.

1936

Arméns hundscola startar sin verksamhet i Sollefteå.

Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden (FSSSH) och skyddshundklubbarna

Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden (FSSSH) bildades 1918 och var den stora sammanslutningen som arbetade med alla dåtidens brukshundraser. Man höll också kurser för "störvuxna hundar av sällskapshundras" och till kurserna för brukshundar kunde även storpudlar vara välkomna. Förutom FSSSH, som verkade i Stockholm, fanns det också ett litet antal lokala skyddshundklubbar ute i landet som var direkt associerade med Svenska Kennelklubben (SKK).

För FSSSH:s del är det svårt att klart utläsa när man skaffade sig någon mera permanent dressyrplats. Schäferhundklubbens uttalande att man åtminstone 1929 var enda skyddshundklubben i Norden med egen sportstuga sätter väl en tidigaste gräns. Dock nämndes i FSSSH:s tidning Skyddshunden redan 1921 att en kommitté tillsatts för att försöka anskaffa en sportstuga inom rimligt avstånd från Stockholm. 1920-talet var dock en mycket turbulent tid för den nystartade brukshundrörelsen så kommittén kanske fick annat att syssla med för inte förrän 1931 nämns att klubben inflyttat under eget papptak på Ranhammars gårds ägor i Bromma väster om Stockholm. Av beskrivningen att döma var byggnaden mycket spartansk, närmast ett provisorium, men icke desto mindre avhölls den första tävlingen där hösten 1931. Dressyrplatsen beskrevs som "de härliga spårvidernas och den goda revirskogens" tillhåll, och med tillgång till värmestuga.

Tävlingarna före 1931 hölls på diverse platser i Stockholms närhet. Ja, till och med i direkt anslutning till innerstaden, 1920 på Djurgården och 1924 på Gärdet. Den senare platsen tycktes, liksom idag, vara högst frekventerad av personer med löslöpande hundar och resultatet av spåren var ganska magert. Förarnas kommentarer om förhållandena lär inte ha lämpat sig för tryck. Man drog sig också lite längre ut från staden, företrädesvis till området runt

Bilder från dressyrplatsen vid Ranhammar.

Ulriksdal som gränsade till Järfvafälter. Någon tävling hölls också på Danderyds IP och en på Katarina skjutbana söder om staden.

År 1933 meddelades att föreningen planerade att anordna en dressyrplats söder om Stockholm, vid Norrtorp

1940

- FSSSH, skyddshundklubben i Göteborg, schäferhundklubben och SKK:s boxerutskott går ihop under namnet Svenska brukshundklubben (SBK). Senare samma år tillkommer klubbarna för rottweiler, airedaleterrier, dobermannpinscher och riesenschnauzer.
- SBK får avelsansvaret för airedaleterrier, boxer, dobermann, riesenschnauzer, rottweiler och schäfer.
- Tidningen "Brukshunden" utkommer med sitt första nummer.

1944

Airedaleterrier avförs som SBK-ras.

1947

- Lärobok "Lydigare hundar" av författarna Sven Hydén och Axel Hellgren.
- SBK ansluter till Centralförbundet för befälsutbildning, vilket är grunden till att SBK idag är en Frivillig försvarsorganisation.

1951

- Nytt klubbemblem införs.
- Groenendal blir SBK-ras.

1940

1941

1942

1944

1946

1947

1951

1941

- SBK utger prövningsordningar för skydd-, spår-, rapport- och sjukvårdshundar.
- Collie blir SBK-ras.
- I samarbete med Arméhundväsendet arrangeras den första instruktörsutbildningen inom SBK.

1942

Rikssegrarprov i bruksprov arrangeras för första gången.

1946

- Svenska draghundklubben och dess lokala klubbar ansluts till SBK.
- I samråd med Svenska fåravelsföreningen utarbetas provformer för vallhund med SBK som ansvarig.
- SBK utger nu prövningsordningar för skydds-, spår-, rapport-, sjukvårds-, drag-, vall-, anlags- och appellhundar.

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

i Segeltorp (ungefär vid dagens IKEA i Kungens kurva). Detta skulle visa sig mycket välbetänkt för ganska snart meddelades att dressyrplatsen vid Ranhammar hastigt fått utrymmas. Ranhammars gård var nämligen belägen ungefär där stationsbyggnaden på Bromma flygplats finns idag och då det bestämts att Stockholms nya flygplats skulle ligga på Brommafältet så hade arbetet med iordningställandet påbörjats. Norrtorp ansågs vara en "modern" dressyrplats och inkluderade även en torpstuga. Värmestugan från Ranhammar hade degraderats till materialbod på Norrtorp. Kommunikationerna skedde med buss från innerstaden med avstigning vid torpet. Man kunde också gå på en knapp timme från Mälarhöjden. Tolkning på skidor efter hund tog av någon anledning mellan en halv och tre timmar. Torpet Norrtorp revs på 1950-talet och lär ha haft en takhöjd på 160 cm.

Stugan vid Norrtorp.

Kurs för gentlemannaförare.

Tävlingarna kom sedan att hållas vid Norrtorp med omgivning.

Kursverksamheten var ganska omfattande, till en början kallades den "utbildning för gentlemannaförare", men ganska snart öppnades den för gemene man.

Som lokaler för kurserna utnyttjades de militära ridhusen som det fanns gott om i Stockholm på den tiden. Populärast verkar ridhuset vid Positionsartilleriregementet (Posis) ha varit. Kurserna kunde vara ganska omfattande, våren 1934 deltog 15 icke-brukshundar och inte mindre än 48 brukshundar.

År 1925 anslöts Borås skyddshundklubb som lokalklubb till SKK, några spår av verksamheten har inte gått att finna. Västmanlands läns skyddshundklubb anslöts till SKK 1923 och var huvudsakligen aktiv i Västerås. Den arrangerade en skyddstävling hösten 1925 i Västerås samt hade en ganska livlig uppvisningsverksamhet inom länet.

Den verkligt livaktiga av skyddshundklubbarna var den i Göteborg som anslöts till SKK redan 1919. De arrangerade tävlingar flera gånger per år, bland platserna kan nämnas Högsbo, Torslanda, Källered, Agnesberg, Skarvik och Särö.

En parentes i sammanhanget var Skyddshundklubben i Stockholm som bildades 1922, i opposition mot FSSSH, och hade sin övningsplats vid Skogshögskolan i norra Stockholm. Den existerade bara ett par år innan den åter uppgick i FSSSH och hann avhålla fyra tävlingar med sammanlagt ca 50 deltagare samt ett par dressyrkurser. Klubbens medlemmar deltog också i av SKK arrangerade tävlingar för skydds- och kriminalhundar våren 1924 på Järvafältet.

1952

Prövningsordningarna ersätts med regler för officiella bruksprov och tävlingar med skydds-, spår-, rapport- och sjukvårdshundar samt för prov i appellklass.

1955

Regler för officiella bruksprov och tävlingar kompletteras med lukt och hörselprov efter önskemål/krav från försvarsmakten.

1959

Bruksproven kompletteras med sökhunden som ny tävlingsform och eget regelverk (först som interimregler 1958 under beteckningen skallgångshund).

1960

Alaskan malamute, grönländshund och siberian husky blir SBK-raser.

1958
Tervueren blir SBK-ras.

1952

1953

1954

1955

1956

1958

1959

1960

1962

1953

Påbörjades diskussioner om en Nordisk kennelunion i syfte att stärka gemensamma intressen i Norden.

1954

- SM i bruksprov arrangeras för första gången.
- Möjlighet till öppen bedömning vid bruksprov införs.

1956

- Nordisk kennelunion bildades.
- Bouvier des Flandres blir SBK-ras.

1962

- SBK inrättar avels-avdelningar för schäfer, boxer och collie.
- Sjukvårdshunden avförs från svenska bruksprov.
- Inofficiella lydnadsprov införs efter engelskt mönster.
- Lärobokserien "Hundutbildning och hundvård" del 1-3 ges ut av LTK:s förlag.

Skarpnäckstugan.

Svenska Schäferhundklubben och de andra rasklubbarna

Svenska Schäferhundklubben bildades 1924 och redan 1927 förvärvade klubben en sportstuga vid Skarpnäck, söder om Stockholm. Stugan, ett gammalt torp, låg på höger sida om landsvägen till Vendelsö, mitt emot Skarpnäcks gård. Man kunde ta sig dit från innerstaden antingen med buss, som stannade vid stugan, eller spårvagn varifrån det var 15 minuters promenad. Stugan verkade inte så imponerande men kunde tydligen rymma ett 40-tal lunchgäster!

Den lär ha varit "omgiven av de mest idealiska spårmark" och om det med detta menas vidsträckt fält så stämmer det nog, det här var innan Skarpnäcks flygfält under andra världskriget anlades på de stora öppna vidderna.

År 1928 träffade Schäferhundklubben en överenskomst med FSSSH att även den senare organisationens medlemmar skulle få utnyttja stugan mot att den bidrog med medel för stugans underhåll. Frågan är hur det gick med detta samarbete i fortsättningen. I Schäferhundklubbens tidning 1929 finns en artikel med rubriken "FSSSH och

Vi" där uttryck som "animositet" och "öppen opposition" användes för att beskriva hur FSSSH förhöll sig till Schäferhundklubben. Det handlade främst om representation i Kennelklubbens styrelse men stridiga viljor angående bland annat tävlingsregler antogs ligga bakom.

I en återblick 1929 på klubbens första fem år nämndes att klubben var den "enda nordiska klubb på skyddshundgebitet" som förfogade över egen sportstuga! Dock tvingades klubben i samma andetag även tillkännage att sportstugan inte längre disponerades. Man hade nämligen anmodats att erlägga en hyra som styrelsen ansåg alltför högt beräknad. Lustigt nog innebar inte Schäferhundklubbens sorti från Skarpnäck slutet för hundverksamheten inom det området. Under ett antal år fanns en hundkapplöpningsbana inte så långt från "sportstugan", föregångaren till Stockholms Södra BK huserade i ett annat torp i början av 1960-talet och idag ligger Skarpnäcks Hundungsdoms träningsplats nästan precis vid den plats Schäferhundklubben lämnade.

1963

- Korningen blir officiell.
- Förberedande instruktörskurser arrangeras lokalt/regionalt. Godkänt deltagande ger tillträde till central kurs på Hundskolan.
- Benämningen "Lärare i hundtjänst" införs.
- Kvinnor ges tillträde till instruktörskurser i hundtjänst.

1967

I regler för officiella bruksprov och tävlingar införs draghunden i det samlade regelverket.

1969

"Hunden min hobby" införs som "Fritt valt arbete" i skolans årskurser 7, 8 och 9.

1963

1964

1966

1967

1968

1969

1970

1964

- Karaktärsprovet får ett eget regelverk.
- Ny utbildningsplan med tre kategorier; biträdande instruktör, instruktör och lärare i hundtjänst.

1966

Under 1966–67 sänds tolv program i tv-serien "Sagan om Bamse" med dåvarande generalsekreteraren i SBK, Tage Pehrsson.

1968

- SBK:s avelsavelningar för dobermann och rottweiler inrättas.
- Briard och hovawart blir SBK-raser.
- SBK ansluts till Studiefrämjandet.

1970

- Första nordiska mästerskapet för spår- och sökhundar.
- Distrikt och rasklubbar, samt stadgemodellen med grundstadga, allmän stadga och normalstadga införs inom SBK.

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

För att ersätta området vid Skarpnäck hade Schäferhundklubben erhållit tillstånd för ett annat område, vid Järva skjutbanor, en knapp kilometer från Solna-Sundbybergs BK:s nuvarande klubbområde. Kommunikationerna dit var inte lika goda, det gick ingen buss ända fram utan handlade om runt 10 minuters promenad från antingen buss eller tåget som stannade vid Ulriksdals station.

På Järvafältet disponerades ingen stuga och frågan om en egen stuga ansågs vara klubbens största uppgift. Man upprättade för ändamålet en sportstugefond vars behållning i efterhand är lite svårbedömd men låg runt 400–500 kr, beroende på om man ska räkna vad folk tecknat sig för eller vad de de facto bidragit med.

Uppenbarligen gavs inget tillstånd att bygga på Järvafältet så klubben hyrde 1931 en stuga vid Västberga söder om Stockholm på korttidskontrakt. Tävlingarna kom dock till en början att fortsätta hållas på Järvafältet. Västbergastugan låg i närheten av det populära nöjesetablissemangen "Södra folkparken".

Under de närmaste åren skrevs inte så mycket om sportstugan och sportstugefonden verkade vara relativt konstant. År 1936 fanns dock en bild i tidningen från en upprustning av "den gamla ladan" som dittillsvarande sportstuga nu beskrevs som.

Upprustning av Västbergastugan.

I juli 1936 inbjöds till invigning av den restaurerade sportstugan. Sportstugefonden verkade ha fyllt sin uppgift och försvann ur räkenskaperna.

Första dressyrkursen hölls hösten 1926 i Veterinärhögskolans ridhus. Det fanns på den tiden en hel del ridhus i eller nära Stockholms innerstad. Flera regementen var förlagda till Stockholm och alla hade varsitt ridhus. Det gällde inte bara kavalleriet utan även de andra vapenslagen hade officerare som skulle underhålla sina färdigheter på hästryggen. Schäferhundklubben hann använda ridhusen hos fyra olika regementen, nämligen Livgardet till häst, Svea Artilleriregemente, Positionsartilleriet och Signalregementet.

År 1925 höll Schäferhundklubben sin första tävling. Den omfattade skyddshundar och gick av stapeln i Södertörns villastad, någon prislista har inte stått att finna. Resultatredovisningen från dåtidens tävlingar var oftast ganska omfattande, med ingående kritik av varje hund, men den kunde också utebli helt om man inte lyckades förmå någon domare att skriva ihop ett referat. Redan 1926 höll man en tävling i skydds och rapport på Järvafältet norr om Stockholm. Just Järvafältet var en tävlingsplats som man ofta skulle återkomma till i framtiden.

Tävlingarna delades ofta upp så att skyddshundarna tävlade ett datum och rapporthundarna (ibland tillsammans med spårhundarna) ett annat datum. Skyddset var den stora gruppen med oftast 10–20 deltagare. Vid något tillfälle var det 22 deltagare på samma domarlag, tävlingen började vid sjutiden på morgonen och avslutades vid halv åttatiden på kvällen! Sedan började man dela upp hundarna så att flera domare dömde parallellt vid så stort antal deltagare. Rapporthundarna hade enstaka storhetsperioder medan spårhundarna förekom mycket sporadiskt. Det ställdes också in en del tävlingar i rapport och spår på grund av alltför få anmälda. Tävlingar i rapport och spår förekom i stort sett bara i Stockholmstrakten.

Ganska snart utkristalliserades ett mönster bestående i en skyddstävling och en rapporttävling (ibland utökad med

Läs 20-talets resultatredovisning och domarkritik

På www.brukshunden.se återges ett reportage om FSSSH:s tävling för spår- och skyddshundar, ur tidningen Svensk Skyddshunds-tidskrift 1922 nr 5–6.

1971

SBK tecknar avtal med SKK om samarbete i ungdomsfrågor.

1974

Australian cattle dog och rysk svart terrier blir SBK-raser.

1975

- Icke-brukshundar tillåts starta officiellt vid bruks-SM.
- Svenska brukshundklubbens hundungdom (SBK-U) bildas.
- Malinois blir SBK-ras.

1977

SBK-U läggs ned och SKK bildar ungdomsförbund.

1978

SBK:s nya grundstadga antas. Organisationsnamnet blir SBK-förbundet. Avelsavdelningarna blir rasklubbar.

1972

Lydnadsproven införs som officiell tävlingsform inom SBK.

1973

- Brukshundar och icke-brukshundar tävlar på lika villkor om certifikat.
- Australisk kelpie blir SBK-ras.
- I regelverket för officiella bruksprov och tävlingar har lydnadsprov och prov för tjänstehund införts. Lukt- och hörselproven benämns nu bevakningsprov.

1976

- Krav på godkänt karaktärsprov för samtliga brukshundraser för deltagande i segrarklass vid utställning.
- Ovtjarka blir SBK-ras.
- Alaskan malamute, grönländshund, siberian husky avförs som SBK-raser.
- Första officiella SM i lydnad arrangeras.
- Första officiella Ungdoms-SM arrangeras.

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

spår) på våren respektive hösten i Stockholm. De förlades i allmänhet till den aktuella dressyrplatsen, alltså till att börja med till Skarpnäck, mellanlandning på Järva för att slutligen hamna i Västberga. Någon enstaka gång verkade också FSSSH:s dressyrplats vid Ranhammar ha utnyttjats, eller någon av de stora gårdarna (Gubbängen, Vårby) söder om Stockholm.

Södertälje var först ut som underavdelning till Schäferhundklubben, den bildades redan 1926. Ganska snart kom man igång med skyddstävlingar, oftast förlagda till Linabro eller prästgården i Geneta.

Hösten 1934 skaffade underavdelningen en egen sportstuga på Wasa gård. Dit kom sedan såväl tränningar som tävlingar att förläggas.

Södertäljes stuga.

Domare vid Södertäljestugan.

I Norrköping startades en underavdelning 1930, den hade redan efter ett år skaffat en egen sportstuga vid Källhagen till ett värde av 2000 kr. En del tävlingar hölls också i Norrköping, bland annat vid Lindö slip, men trots den goda starten hördes underavdelningen inte av efter 1935.

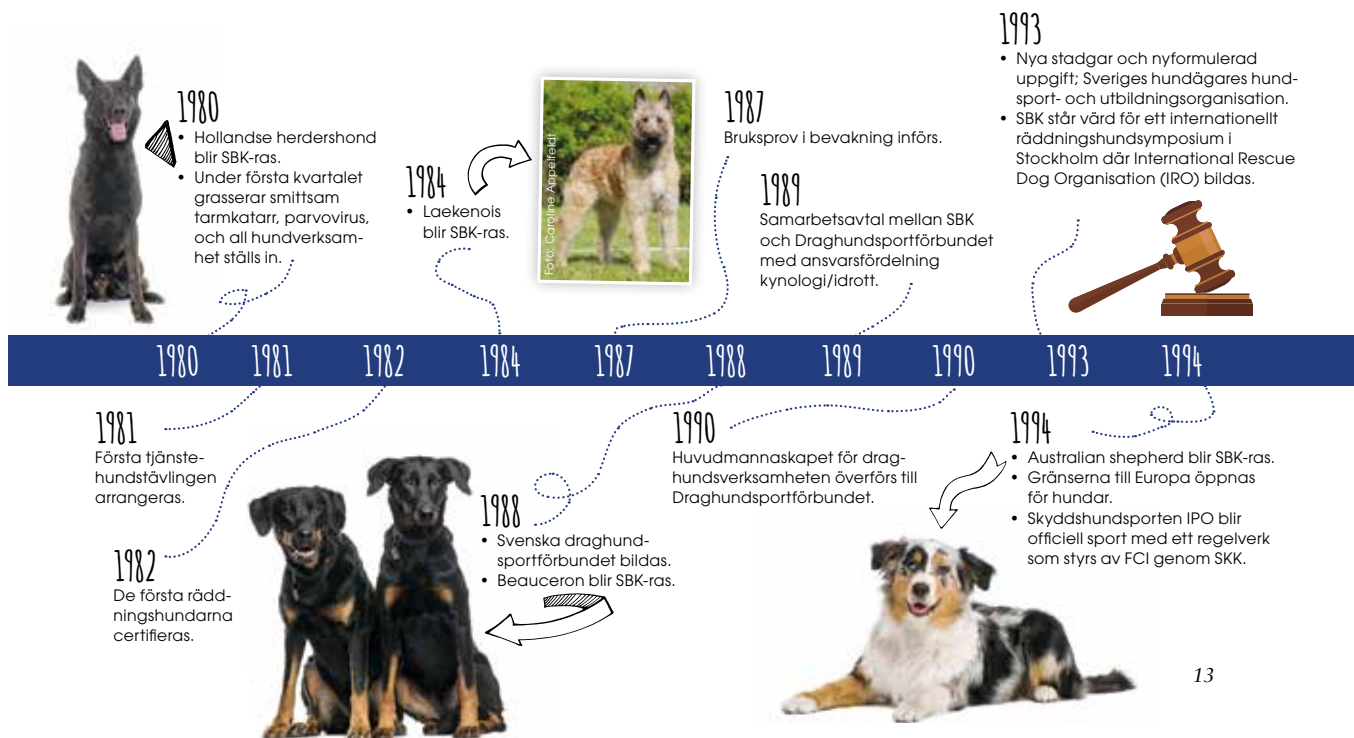
År 1933 blev Svenska Polis- och Skyddshundsföreningen i Göteborg en underavdelning till Schäferhundklubben. Innan dess hade den hunnit arrangera den allra första skyddstävlingen vid Kviberg 1913. Under tiden som underavdelning arrangerades tävlingarna vid Tollerred, Kåhög (Lexby mader), Floda (Skallsjö kyrkoruin), Högsbo och Arendal. Dressyrplatsen låg på Ringön, där också ett klubbhus (ingen sportstuga!) uppfördes.

Göteborgsdomare.

Under de sista åren före uppgåendet i Svenska bruks- hundklubben (SBK) bildades ett par ytterligare underavdelningar. Gävleavdelningen bildades 1936 och hade ett par välbesökta arrangemang i Furuviksparken. I Karlskrona hade träningsverksamhet förekommit länge och från 1938 kom den att bedrivas i en underavdelning till Schäferhundklubben. Träningsplatsen låg på Vämöslätten. Allra sist ut av underavdelningarna var Uppsala som bildades 1939.

Svenska Schäferhundklubben var den största och mest

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

livaktiga av rasklubbarna, men det förekom verksamhet även inom Svenska Collieklubben, Svenska Rottweilerklubben och det så kallade Boxerutskottet inom Svenska kennelklubben (SKK). Deras tävlingsverksamhet var koncentrerad till Stockholm där de oftast utnyttjade FSSSH:s områden.

Svenska brukshundklubben (SBK)

Då SBK bildades 1940 uppgick FSSSH, de lokala skyddshundklubbarna, Svenska Schäferhundklubben och de andra rasklubbarna i den nya organisationen. Det var därför naturligt att åtminstone till en början utnyttja dessas dressyrplatser. I Stockholm innebar det Norrtorp (FSSSH) och Västberga (Schäferhundklubben), båda belägna söder om staden. Under 1940 anordnades också ett par tävlingar på dessa platser. Redan från augusti 1940 fick SBK dock disponera en ganska stor areal på det militära övningsområdet Järvafältet norr om Stockholm. Att de militära myndigheterna tryckt på för att SBK skulle bildas underlättade säkert erhållandet av denna dispositionsrätt. I början disponerades ingen byggnad på området och vid den första tävlingen (en kvällsövning med rottweiler) hölls prisutdelning samt aväts supé i garaget i den framtida stugofogdens närbelägna villa. Redan 1941 meddelades dock att det fanns en sportstuga på det nya dressyrområdet. "Sportstugan" var i detta fall en gammal skola som byggdes i slutet på 1800-talet och användes fram till 1934. SBK fick hyra delar av den gamla skolan som låg i kanten av det disponerade området, precis där Kista centrum ligger idag.

År 1943 lyckades klubben få hyra hela "sportstugan" och även uppföra ett hundstall.

Stugan skulle sedan komma att användas ända in på 1970-talet då stadsdelen Kista började byggas. Platsen gick under många olika benämningar: Järvafältet (alltför svävande), Kista (en herrgård en bit bort), Sofielund (ett närbeläget torp) och, vanligast, Helenelund (närmaste järnvägsstation) men aldrig under sitt rätta namn (Ärvinge skola). Sentida

Stugan vid Helenelund.

Hundstallet vid Helenelund.

SBK:are i Stockholm minns nog att saker och ting sades äga rum "på Helenelund" som till slut blev den gängse benämningen. Det berodde kanske på att innan bilen blev var mans egendom så var det tåg till Helenelunds anhalt och därefter en stärkande promenad som gällde. ■

Agility

1996

- Agility blir officiell tävlingsform och SM hålls i SBK:s regi.
- Titeln SBK-lärare ersätter Lärare i hundtjänst.

1997

- Regelverket för officiella bruksprov innefattar även Bevakning och draghund.
- Mentalbeskrivning (MH) införs som alternativ till karaktärsprov.
- Lydnadsprov finns nu i separat regelverk.

SÖKHUND

Foto: Anna Persson

2007

- Regler för officiella bruksprov innefattar nu appellklass, skyddshundar, spårhundar, rapporthundar och sökhundar.
- Uppdelning av lärarutbildning i allmänlydnadslärare och tävlingslydnadslärare.

2000

- Ovtjarka avförs som SBK-ras.

1995

- Berger picard blir SBK-ras.
- IPO blir officiell tävlingsform inom SBK.
- Dressyrpolicyn "Hunden i Svenska brukshundklubben" fastställs.

2002

- IPO-SM anordnas för första gången.
- Tävlingsgrenen BSL (Bruks-hundprov Spår Lydnad) införs.
- I regler för officiella bruksprov har karaktärsprovet utgått och MH har införts som krav för tävlande i bruksprov/IPO/BHP.
- Skyddslicens införs.

Foto: Anna Persson

2009

- Utskottsmodell införs.
- Sektorer och kommittéer avskaffas.

» IPO-HUND

Ludvika brukshundklubb, med plogad parkering och välsköta planer, får symbolisera dagens moderna klubbområden.

VAR DET BÄTTRE FÖRR?

Efter att ha läst Staffan Nordins fina artikel om dresstyrplatser i brukshundrörelsens barndom är det lätt att gripas av nostalgi och tjasas av nybyggjarandan från förr. Alla dessa människor som tog buss, spårvagn eller skidor ut till sina sportstugor för att träna hund och umgås med likasinnade. (Det kan vara värt att tänka på nästa gång vi suckar över att en parkering inte ligger i omedelbar anslutning till klubbstuga och appellplan.)

Idag kan vi glädjas över klubbstugor och planer av en sort som brukshundrörelsens pionjärer inte ens kunde

drömma om. Vi har välarrangerade prov och tävlingar med välfungerande regelverk och moderna dreszymetoder som värnar om hundarnas välbefinnande. Vi har ett stort antal brukshundraser och en fantastisk funktionärskår inom flera olika områden. Sist men inte minst har vi över 50 000 medlemmar och en blomstrande ungdomsverksamhet inom Sveriges hundungdom. ■

I nästa nummer av *Brukshunden* kommer vi att berätta om uppbyggnaden av Sveriges unika hundkompetens.

Grattis SBK 100 år!

2010

- Regler för bruksprov patrullhund med ett separat regelverk.
- Vit herdehund blir SBK-ras.

2012

Uthållighetsprov (UHP) införs officiellt för samtliga brukshundraser.

2014

Chodsky pés blir SBK-ras.

2018

SBK firar 100 år sedan bildandet av Föreningen svenska skydds- och sjukvårdshunden (FSSSH).

2011

Rallylydnad införs som officiell tävlingsgren under SBK.

Foto: Nina Mortensen

2013

IPO Nordic style samt IPO-R (Rescue) införs med separata regelverk som styrs av FCI genom SKK.

2015

Bouvier des Ardennes blir SBK-ras.

2017

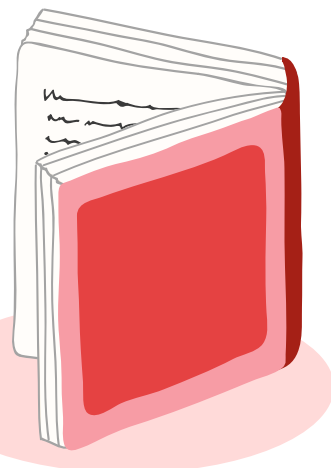
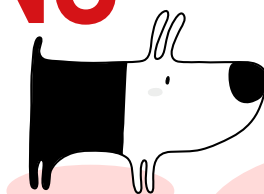
- Mondioring införs som officiell SBK-gren under en provperiod på två år.
- SBK uppdaterar sin logo.

Tema

I SBK:ARENS BOKHYLLA

– en historisk kavalkad

Nedanstående kavalkad gör inga anspråk på att vara fullständig. Förhoppningsvis fanns även andra hundböcker i SBK:arens bokhylla – om hundens vård och skötsel och givetvis en hel del rasböcker. Här avhandlas främst sådana böcker som handlar om dressyr av brukshundar och hundens beteende.

TEXT: STAFFAN NORDIN OCH ANN-MARIE FOLKESSON
FOTO: ARKIVMATERIAL
TIDSLINJEN: TEXT: STAFFAN THORMAN
ILLUSTRATIONER: OM INGET ANNAT ANGES ISTOCK PHOTO

Före 1900-talet hittar man ett antal dressyrböcker på svenska men de handlar nästan alltid om hönsbunder (stående fågelhundar). Dessa skulle också bibringas en viss lydnad och metoderna inom den så kallade "kammardressyren" var inte speciellt trevliga. De applicerades nog till en början även på det vi idag kallar brukshundar men en omorientering skulle ske i början av 1900-talet. Den första rent svenska boken om något som har direkt anknytning till dagens verksamhet inom Svenska brukshundklubben (SBK) kan nog sägas vara "Hundens användning i militär sjukvårdstjänst" av E B:son Lilliehöök från 1905. Den var en propagandaskrift för sjukvårdshunden (sanitetshunden), föregångaren till dagens sökhund, och täckte alla aspekter av den dressyren.

DEN TIDIGA POLISHUNDRÖRELSEN

I början av 1900-talet uppstod i många länder ett stort intresse för användande av hundar i polistjänsten. Inte mycket fanns publicerat i bokform om dessa hundars dressyr så i Tyskland, som ansågs vara ledande på området, gav en av de tidiga polishundföreningarna i uppdrag åt Robert Gersbach att för-

fatta en bok. Den blev klar i oktober 1908 under namnet "Dressur und Führung des Polizeihundes" (Polishundens dressyr och förande). Den fick stor spridning och översattes till ett tiotal språk, däribland finska, men inte till svenska. Detta hindrade nog inte att den, och andra tyska böcker, fann vägen till en del svenska bokhyllor ändå. Till detta bidrog att nyutkomna tyska böcker under några decennier framöver skulle komma att recenserats i de svenska bruks-hundstidningarna. Sverige var betydligt mera tyskorienterat på den tiden och tyska var det självklara andraspråket (den roll som idag övertagits av engelskan). Den lite svårlästa frakturstilen som de tidiga tyska böckerna sattes med var antagligen den tidens svenska läsare mera vana vid. Redan 1909 hade också dansken Hakon Jörgensen utkommit med "Kortfattat vejledning i politihunddressur" och denna, tillsammans med Gersbachs bok, inspirerade Göteborgspolisens Walfrid Törnqvist att redan 1910 ge ut "Kortfattad handledning i polishunddressur".

KONRAD MOST, DEN LEGENDARISKE

Inte riktigt lika tidigt ute som Gersbach, men närapå, var Konrad Most som 1910 utkom med den första upplagan av "Leitfaden für die Abrichtung des Polizei- und Schutz-hundes mit psychologischen Begründungen" ("Lärobok för utbildning av polis- och skyddshundar med psykologiska motiveringar"). Most var oerhört produktiv i skrift och gav

1919

Dressyrkurs skyddshund genomförs flera gånger per år.

1920

Kurs för "Gentlemannaförare", flera gånger per år.

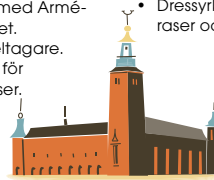

1932

- Dressyrkurser för skyddshundar.
- Dressyrkurser för alla raser.

1941

- Första kursen i Stockholm, i samarbete med Arméhundväsensdet. 30 resp 33 deltagare.
- Dressyrkurser för brukshundar.

1942

- Instrukörsutbildning i Göteborg och Stockholm. 14 resp 11 deltagare.
- Dressyrkurser för brukshundar och för alla raser.

ut en bok till, diverse småskrifter samt ett oräkneligt antal artiklar och debattinlägg men denna första bok kom att bli hans "magnum opus". Boken sålde direkt i 3000 exemplar på 9 månader så suget efter böcker av detta slag var långt ifrån mättat. Titeln på boken skulle genomgå smärre förändringar och innehållet kunde omarbetas och utökas ganska ordentligt mellan upplagorna. Under 1930-talet stod Paul Böttger (jodå, det var han som konstruerade Böttgerselen) som medförfattare då han bidragit med nya erfarenheter framför allt vad gällde spårvidan och manarbetet mot oskyddad person. Most kom under åren att bekläda ett antal befattningar inom såväl den polisiära som den militära sidan i Tyskland, bland annat var han chef för den polisiära utbildningsanstalten i Grünheide som besöktes av flera svenskar.

I Sverige var Svensk Polistidnings förlag tidigt ute och kunde redan 1912 erbjuda en översättning av andra upplagan av Mosts bok. Den fullständiga svenska titeln blev "Lärobok i Polishunddressyr, lämpad äfven för vakthunddressyr i allmänhet, med psykologiska motiveringar" så det är fullt begripligt att den marknadsfördes under det klatschigare namnet "Polishunddressyr". Denna bok finns nog i en hel del nutida svenska bokhyllor men oftast inte i original utan i en faksimilutgåva från Hundskolan i Sollefteå 1993.

Redan 1921 var det dags för nästa svenska utgåva, nu från Fritzes Hofbokhandel. Översättare var även denna gång Paul Nylén men utgående från bokens sjätte, fullständigt omarbetade och förbättrade, upplaga. Den inte mindre krångliga titeln blev nu "Lärobok i dressyr av skydds-, spår- och sjukvårdshundar på vetenskaplig grundval". På det stilrena gröna omslaget stod dock "Lärobok i tjänstehundens dressyr" och det är under det namnet "Mosts lilla gröna" blivit känd. Så sent som runt 1970 sålde Fritzes i Stockholm för övrigt ut en restupplaga av boken. Tyvärr hann inte Most, trots erfarenheter från första världskriget, få med något om rapporthundar i sjätte upplagan utan dessa kom med först senare och översattes alltså inte till svenska.

Tyvärr hängde man alltså i Sverige inte riktigt med i hur Most successivt förbättrade sin bok. Most var en nyfiken man och genom experiment eller praktiskt arbete vunna rön inarbetade han i boken ända fram till strax före sin bortgång 1954. Även dessa upplagor går att hitta, ja till och med ännu senare då boken fortsatt att leva ett eget liv efter Most (men tyvärr inte i svensk översättning). Den är förmodligen en av världens mest framgångsrika hundböcker genom tiderna om man ser till upplagor, översättningar och livslängd men även till dess betydelse.

Most har i Sverige ofta kommit att betraktas som en gammal konservativ gubbe som stått för en helt förlegad syn på hund. I viss mån beror det kanske på ovan nämnda brist

på senare översättningar av hans verk. Vad gäller åldern så var Most faktiskt inte mer än drygt 30 år gammal då han skrev sin bok, och han betraktades av många samtida som en riktig mjukis som bekymrade sig alltför mycket om vad hundarna kunde tänkas uppleva. Som mest kontroversiell var nog Most i den infekterade och flera decennier långa debatten om "Kriminalhundfrågan" (men den kanske vi får avhandla vid något annat tillfälle). SBK:s föregångare hade en viss korrespondens med Most i bland annat regelfrågor och han besökte också FSSSH:s dressyrplats i Norrtorp.

Den ovan nämnde Walfrid Törnqvist hade efter framgång med sin kortfattade handledning utökat denna till boken "Polishunden. Hans dressering, förande och skötsel" som utkom 1914. I förordet kan man se exempel på de synpunkter som fanns kring Konrad Most:

"...läroboken bör befrias från de uttröttande kvasivetenskapliga utläggningarna om hundens psykologi, vilka brukar förekomma i en del läroböcker och varigenom bland andra författare Most gjort sig känd.

Önskar någon förare en djupare kännedom om hundens natur och själsegenskaper så finnes sådan litteratur i överflöd, menar man."

Även Törnqvists bok blev en försäljningssuccé, första upplagens 3000 exemplar slutsåldes ganska snabbt. Tyvärr var kvalitén på inbindningen inte den bästa så frågan är hur många av dessa som finns kvar idag. Törnqvist var också mycket aktiv som redaktör för tidningen "Polishunden", organ för den 1912 bildade Svenska Polis- och Skyddshundsföreningen.

BÖCKER FÖR DEN HUND- ÅGANDE ALLMÄNHETEN

På 1920-talet började det bli allt vanligare med kurser för ägare av brukshundar, men även för den hundägande allmänheten, speciellt för dem med mera storsvuxna hundar. De hittills utgivna böckerna på svenska var mera inriktade på verksamhet med tjänstehundar så det fanns säkert ett behov av mera "civil" litteratur. En av de första att försöka tillgodose detta behov var Hugo Strandberg, ledamot i FSSSH:s första styrelse, redaktör för SKK:s tidskrift och sekreterare i SKK. År 1924 utkom hans bok med den koncisa titeln "Hundens uppfostran och dressyr". Den hade en stor målgrupp och innehöll förutom kapitel om skydds-, rapport- och sjukvårdshundar (men märklit nog inte spårhundar) även avsnitt om dressyr av stövare och stående fågelhundar. Strandberg, som till yrket var officer och ivrig förespråkare för hundens användning i armén, gick bort redan 1929, ännu inte 50 år fyllda. Hans bok kom att överleva honom med ett par decennier, de sista upplagorna bearbetade av M U Kalling som väl kan antas ha haft mest att tillföra på jakthundssidan. ►

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

► Eric Sandstedt hade gjort sig ett namn som ung och framgångsrik förare av Sveriges första skyddshundschampion, schäferhunden Spej av Ekbacken. Sandstedt var också flitigt anlitad som kursledare och skrev 1932 boken "Jag och min hund. Sällskapshundens vård och dressyr". Boken innehåller kapitel om spårning och sakstövning men för övrigt inget om specialdressyr. Även Sandstedt gick bort som relativt ung, 1944 vid drygt 50 års ålder, men hans bok skulle finnas kvar ända in på 1960-talet. Då hade den bearbetats och utökats av den kände brukshundmannen Axel Hellgren (mer om honom nedan) som bland annat försett boken med kapitel om skydds-, spår-, rapport- och sjukvårdshundar, till och med drag- och vallhundar kom med liksom blindledarhundar (som låg Hellgren varmt om hjärtat).

DRAGHUNDAR OCH ARMÉHUNDAR

Litteraturen om draghundar på svenska har aldrig varit speciellt rikhaltig. Ett av de tidigare verken var häftet "Draghunden. Handledning i draghundstjänst", utgivet av Svenska Draghundklubben 1934. Det inkluderade anvisningar för såväl allmän lydnadsdressyr som speciell draghundsdressyr. De riktigt draghundsintresserade SBK:arna skaffade sig nog också "Bestämmelser rörande vinterutbildning med draghundar" utgivna av Arméns Tjänstehundväsende från 1940.

Tjänstehundväsendet hade även i övrigt nu börjat publicera ett antal skrifter vilka gick att rekvirera från Lantförsvarets kommandoexpeditioners bokdetalj. Först ut var "Föreskrifter för utbildning av tjänstehundar vid armén. Sjukvårdshunden" som utkom 1935 och förkortades "SjvhundF". Då det blev riktiga ofärdstider byggdes denna på med anvisningar för rapport-, bevaknings- och patrullhundar (även några sidor om draghundar) och kom att kallas "Tjänstehundinstruktion för armén", förkortad "HundI". Den förekom i två upplagor från 1940 respektive 1942.

Det överflöd av böcker om hundens psykologi som Törnqvist nämner är svårt att finna i efterhand. Men 1937 utgavs i Sverige "Hundens psykologi", skriven några år tidigare av den nederländske professorn F J J Buytendijk. Denne hade många strängar på sin lyra, bland annat sportpsykologi, men skrev även ett par böcker om djur. Boken innehöll förutom annat matnyttigt också utförliga kapitel om hundens luktsin-

ne och spårsinne, med referenser, försedda med bilder och foton, till bland andra Mosts experiment.

Idag skulle vi väl i stället för hundens psykologi tala om etologi och en av männen bakom den vetenskapen var österrikaren Konrad Lorenz. Han skrev 1949 boken "So kam der Mensch auf den Hund" som fick namnet "Människan och hunden" då den utkom på svenska 1954. Den skulle bli en klassiker långt in i våra dagar.

"MORE OBEDIENT DOGS"

Sven Hydén och Axel Hellgren var två legendariska SBK-människor med 25 respektive 28 år (!) i Centralstyrelsen (motsvarande dagens Förbundsstyrelse). Dessa två konstaterade i mitten av 1940-talet en brist på litteratur för sådana hundägare som inte hade möjlighet att gå kurs med sin hund. Sandstedts bok, som de för övrigt betecknade som "utmärkt", hade enligt dem också blivit "svårtillgänglig". Detta är för en sentida betraktare svårt att förstå eftersom den boken utkom i ny upplaga vart och vartannat år på 1940-talet. Alltnog så skrev Hydén och Hellgren en egen bok som utkom 1946 och fick titeln "Lydigare hundar". Den innehöll förutom mera allmänna avsnitt om uppfostran och dressyr kapitel om avancerad dressyr i spår, rapport, skydds och sjukvård samt om de speciella användningsområdena ledarhundar för blinda, vallhundar och draghundar. I en av de filmer som framställdes av Henrik Andreasson (schäferkenneln av Åsabo) för visning på lokalavdelningarna i mitten av 1950-talet medverkar Hydén och Hellgren samt rekommenderar Andreasson "Lydigare hundar" som lämplig litteratur för en presumtiv hundköpare. Som nämnts ovan skulle Hellgren sedan en bit in på 1950-talet göra en omfattande bearbetning och utökning av Sandstedts bok, vilket gav den en renässans. Detta ter sig förbryllande då den därefter täckte i stort sett samma områden som Hydéns och Hellgrens bok.

Hellgren kom alltså att stå som medförfattare till de två stora böckerna en bit in på 1960-talet.

Som kuriosum kan nämnas att det fanns långt framskridna planer på en utgivning av "Lydigare hundar" i USA. En engelskspråkig översättning hade tagits fram, med den på engelska tve tydiga titeln "More Obedient Dogs" (lydigare hundar eller fler lydiga hundar?). Av efterläm-

1955

- Korrespondenskurs
- Brevskolan

1960

ca 1960

Lägre och Högre kurser Hundskolan.

1962

1962
Nya lärobokserien
"Hundutbildning och
hundvård" del 1-3
LTK:s förlag.

1963

1963
Förberedande
instruktörskurs lokalt/
regionalt. Godkännat
ger tillträde till
central kurs på
Hundskolan.

1963-1996
Lärare i
hundtjänst.

nad korrespondens att döma var det författarnas ovilja att acceptera en föreslagen amerikanisering av bildmaterialet som projektet stupade på.

PRAKTVERKEN TID...

Idag finns något som ibland lite nedsättande benämns "coffee table books". Det handlar då om tjusiga böcker som förutom att kanske läsas också kan tjäna som inredningsdetaljer, lite nonchalant framlagda på ett soffbord. En tidig motsvarighet på hundsidan var kanske de praktverk som hade sin storhetstid i mitten av 1900-talet. Ofta var det nummerade upplagor med ägarens namn på ett försättsblad. Förutom att de innehöll en mängd intressant läsning författad av ansedda skribenter så är de än idag genom sin bokstavliga tyngd mycket användbara då saker ska limmas ihop. "Svenskt rashundsgalleri" från 1940 väger närmare 3,5 kilo (!), att jämföra med "Mosts lilla gröna" och Tjänstehundinstruktionen på knappt 2 respektive 1 hekto. Bakom den i detta sammanhang inte så spännande titeln "Rashundar och kennlar i Sverige" döljer sig en guldgruva för varje historieintresserad SBK:are. Boken, utgiven 1951, hade som huvudredaktör Sigfrid Sund som var mycket engagerad inom SBK. Förutom fylliga kapitel om brukshundar och SBK:s historia finns i slutet av boken också en förteckning över SBK:s lokalavdelningar (motsvarande dagens lokalklubbar). För varje avdelning anges viktiga styrelsefunktionärer (ofta med foto!) samt när avdelningen bildades och på initiativ av vilka personer.

...OCH KORRESPONDENSKURSERNAS

Distansutbildning är inte något nytt påfund men förr i tiden skedde den ofta som så kallade korrespondenskurser där deltagarna fick sig brev tillsända som innehöll frågor som skulle bevaras och rättas innan de fick nästa brev. Stora aktörer på marknaden var NKI och Hermods men även LTK (som var en välbehövlig förkortning för det närmast osannolikt bokstavsrika namnet Lantbruksförbundets Tidningsaktiebolags Korrespondensskola). Med den senare inledde SBK ett samarbete som 1955 resulterade i korrespondenskursen "Hunden". Den innehöll nio brev som avhandlade bland annat ärfthighetslära, psykologi för hundägare, dressyrens grunder och speciell dressyr. Även om det förekom att breven bands ihop till en bok så avsatte väl inte kursen några större spår i bokhyllorna. Men den är viktig som förelöpare till SBK:s största satsning någonsin på litteratursidan. Då korrespondenskursen efter fem år var slutsåld tillsatte SBK 1960 en kommitté för att ge den en modernare form. Korrespondenskurserna var på väg ut och man tänkte nu mera i termer av studieplaner och studiecirklar.

LTK-SERIEN

SSBK:s generalsekreterare Tage Pehrsson insåg vikten av att föra utvecklingen framåt med hjälp av litteratur. Han var i hög grad drivande bakom de tre böckerna i serien "Hundutbildning och hundvård" som utkom 1962. Första delen hade inriktningen "Lydnadsdressyr och hundpsykologi", andra delen "Ärftlighet, uppfödning och sjukdomar" och slutligen

tredje delen "Specialdressyr". Böckerna blev ett verkligt lyft för den intresserade hundtränaren. De blev också underlag för cirkelverksamhet i det nya studieförbundet Studieförbundet (grundat 1959). Här började utbildningsverksamheten inom SBK ta form, genom att litteraturen blev underlag för instruktörsutbildning och därmed utvecklades kursverksamheten för hundägare. Böckerna omarbetades i flera omgångar och var dominerande på marknaden under flera decennier.

BAMSE I TV

Tage Pehrsson vilade inte på lagrarna efter LTK-serien. I samarbete med Sveriges television skapade han TV-serien "Bamse" som visades i mitten av 1960-talet. Den bestod av tio program där man fick följa schäfervalpen Bamse och hans matte under det första året. Givetvis gick Bamse och hans matte kurs på SBK och TV-tittarna fick se och lära hur man uppfostrar och utbildar en hund från valp till vuxen. Torbjörn Wilén följde Bamses utbildning och skrev boken "Ett hundår med Bamse" som kanske finns kvar i någons bokhylla. TV-serien innebar en fantastisk marknadsföring för SBK och efterfrågan på kurser ökade lavinartat.

ANDERS HALLGREN UTMANADE

I många SBK:ares bokhylla finns nog också åtminstone en bok av Anders Hallgren. Anders utbildade sig till humanpsykolog, men kom att ägna sin profession åt hundar och intresset riktades framförallt mot problemhundar. Boken "Problemhund och hundproblem" utkom 1971, den följdes av "Lyckliga lydiga hundar" 1974. Anders synsätt på hundträning betraktades som mjukt och dåtidens lite hårdare metoder på brukshundklubbarna kom att ifrågasättas. Om metoder kan diskuteras mycket och vi kan nog konstatera att det är nyttigt med ifrågasättande och olikåtkänande. Idag har vi inte kvar de tuffa metoder som ibland användes på den tiden och halskedja tillhör ovanligheterna.

TRUMLER OCH HUNDFLOCKEN

Två klenoder i bokhyllan är skrivna av tysken Eberhard Trumler. År 1975 kom "Sådan är din hund" och den följdes av "Ta hunden på allvar" 1980. Böckerna byggde på Trumlers studier av och forskning på många egna hundar som levde i flock. Här några rader som beskriver Trumlers inställning:

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

”Han har med sina försök tydligt visat vilken socialt högtstående varelse hunden är. Hundens förmåga att fostra och utbilda sina valpar och att på ett effektivt sätt, fritt från störande aggressioner, samarbeta inom flocken till nytta för allas överlevnad, vilken han finner är långt överlägsen vad människan förmår på dessa områden”

Böckerna gav på den tiden nya insikter om hundars beteende. Trumler eftersträvade också att vi som människor skulle försöka efterlikna hundarnas i deras egna uppfostringsmetoder för att nå en bättre kommunikation.

JÄRVERUDARNA

Många av SBK:s instruktörer utbildade sig vidare till ”Lärare i hundtjänst” vid hundsolan i Sollefteå. Där arbetade under 1970- och 1980-talen bland andra Sven Järverud. År 1979 gav Sven ut boken ”Din hund” tillsammans med hustrun Gunvor af Klinteberg-Järverud. Svens kunskaper var djupt respekterade hos SBK:s medlemmar. I slutet av 1970-talet var han ett känt namn både genom Hundsolan och genom sitt framgångsrika tävlande. ”Din hund” väckte förstås ett stort intresse inom SBK. I boken belystes vikten av valpträning och att tidigt socialisera och forma valpen, inte minst att aktivera den genom olika typer av nosövningar. Boken innebar att valpkurser fördes in i SBK:s verksamhet. Paret Järverud såg behovet av att öka kompetensen hos instruktörerna. År 1986 kom boken ”Din hund fortsätter”

ut på marknaden. Den blev en verklig bibel i bokhyllan och ersatte LTK-serien från 1960-talet. En bidragande orsak till framgången var säkert också Alf Lannerbäcks suveräna teckningar. ”Din hund fortsätter” blev en nödvändighet vid instruktörsutbildningar och gav med sina nära 300 sidor en fördjupad kunskap om hundars beteende kopplat till inläring av bruksprovets lydnamnsmoment. Här läste man bland annat om hur tröskelvärden inverkar och hur desamma kunde påverkas

i olika riktningar. En och annan lät sig väl också förföras av en rikt illustrerad skiss kring olika funktionskretsar och hur dessa påverkade beteenden. Detta var inte vetenskapligt baserat, men intressant läsning och gav många spännande diskussioner runt kaffeborden. Efter önskemål från SBK utvidgades ”Din hund” till att omfatta de flesta områdena

inom hundhållningen. En ny, utökad upplaga med den lätt modifierade titeln ”Din hund – som valp, som ungdom” utkom 1989.

KONKURRENSEN HÅRDNAR

Nu var bollen satt i rullning vad gällde utgivning av hundlitteratur. Hundsolan i Sollefteå, som hade fått nya ägare, såg vikten av att forma hund-Sverige. ”Hundsolans lydnadsbok” kom ut 1987, skriven av Barbro Börjesson och Erik Wilsson, efter den kom ”Hundsolans spårbok” av samma författare. Givetvis uppstod en form av konkurrens mellan olika bokserier och de skilda skolor som de representerade. SBK såg det som angeläget att skapa en serie litteratur som var ”vår egen”, böcker att använda i kursverksamhet och som representerade SBK:s synsätt på hundutbildning. Inki och Roland Sjösten fick uppdraget att utforma den första kursboken ”Hunduppfostran och lydsträning” 1989. Med denna bok delades hundens utbildning in i två delar: uppfostran, senare kallad allmänlydnad, och tävlingssträning. Man belyste vikten av en god uppfostran innan hunden utbildades i tävlingsmoment. Boken stod också för en ny pedagogisk inriktning i form av tecknade förklaringar med inslag av humor, för att bli mer tillgänglig för en nybliven hundägare. Kopplat till boken utformade Inki ett arbetshäfte som syftade till att hjälpa instruktören i sin planering av kurser och hundägaren fick genom detta ökat stöd i hemarbetet med sin hund. Paret Sjösten fick även förtroendet att utforma litteratur för spår, sök och rapport. Dessa böcker (”Spårhunden”, ”Sökhunden” och ”Rapporthunden”) utkom under senare delen av 1980-talet. För att litteraturen skulle vara heltäckande för SBK:s verksamhet var det förstås viktigt att också ha en bok om skyddshundar. Det uppdrogs till Staffan Nordin och Tom Lindell att skriva boken ”Skyddshunden” som kom ut 1990.

EN BOKFLOD KOMMER ÖVER OSS

Här tar vi oss friheten att göra halt, i god tid före millennieskiftet. Intresset för att läsa och lära om hund har ökat lavinartat från början av 1990-talet. Tendensen att varje liten aspekt av hundägandet eller hunddressyren begåvas med åtminstone ett par böcker, tillsammans med att tekniken gjort att tröskeln för utgivning sänkts betydligt, innebär att utbudet av böcker blir närmast oöverskådligt. Man kan hoppas att hunden får utdelning av detta också, lydiga, lyckliga och välanpassade hundar i vårt samhälle är ju vad SBK vill bidra med. Många av de böcker som nämnts ovan är lätta att inhandla på nätet idag, ofta till mycket humana priser, andra ska man ha avsevärd tur (och en del pengar) för att komma över ett exemplar av. Men kanske står det en raritet i någon gammal anförvants bokhylla? ■

Det var på HUNDSKOLAN det startade

Hundskolan i Sollefteå har genom åren haft stor betydelse för Svenska brukshundklubben (SBK) utveckling och kallades under sin tid för "hundvärldens Mekka".

TEXT: ANNE-MARIE FOLKESSON FOTO: ARKIVMATERIAL

En viktig del av SBK:s ursprung handlar om arméns behov av hundar. Vid regementet i Sollefteå bedrevs under åren 1911–1914 försök med drag- och rapporthundar under ledning av överstelöjtnant Gustaf Tönnberg. Dåvarande löjtnanten Einar Edström följde dessa övningar och här grundlades hans intresse att ge hunden en plats i svenska armén.

Gamla sjukhuset. I den högra paviljongen bodde eleverna på underbefälskurserna. Bild från 1905.

Under första världskriget användes hundar för budföring, bevakning och sanitära uppgifter som till exempel lokalisering av sårade, men även för rättjakt då rättorna kunde göra livet i skyttegravarna odrägligt. Detta ökade Edströms intresse för militärt utnyttjande av hundar i Sverige.

Intresset för hunden som draghjälp uppstod tidigt, framför allt genom dess hjälp vid polarexpeditioner. Edström kunde 1930 visa att källkörning med hundar ökade trupperns framkomlighet och sparade krafter för kommande uppdrag.

FÖRSTA INSTRUKTÖRSUTBILDNINGEN

1934 beordrades elever till en kommande instruktörsskoleksamhet, än så länge bara på försök. Kursplanen upptog 136 timmar teori och 306 timmar tillämpade övningar,

med både skriftlig och praktisk examen. Fyra personer blev godkända, de som underkändes "hade inte rätt handlag och känsla för hunden". Einar Edström ansåg att teoretisk kunskap saknade värde om den inte kunde omsättas i praktiskt dressyrarbete och resultat.

1936 fastställdes att arméhundsväsendet skulle bildas.

AVEL PÅBÖRJAS

Den egna aveln började med 20–30 hundar per år, framför allt schäfer men också riesenschnauzer. De första åren växte valparna upp i hundgården. 1937 infördes fodervärdssystemet. Fodervärden fick 25 öre per dag, till dess att valpen var nio månader och togs till "uppbörd" som det hette på militärspråk.

CIVILA HUNDAR LÅNADES IN

1940 aktualiserades bevakningshundens uppgift kopplat till andra världskriget. I första hand skulle landstörmsförbanden som bevakade kraftverk, industrier och depåer förses med hundar. Det fanns dock inte tillräckligt med hundar. Einar Edström lyckades få taltid i radion där han väddade till landets hundägare att visa sin försvarsvilja. Han blev bönhörd och närmare 2000 personer erbjöd sig att låna ut sina hundar.

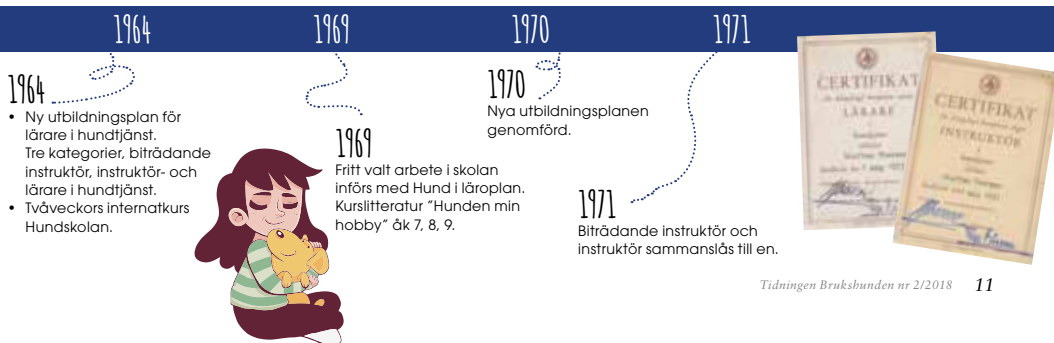
Edström bedrev mycket tid på resande fot. Han besökte staber och förband och höll föredrag vid militära skolor och polisskolan. Han var också initiativtagare till flera lokala brukshundklubbar.

Einar Edström.

SAMARBETE MED BRUKSHUNDKLUBBEN

Intresset för hunddressyr ökade starkt bland landets hundägare, mycket tack vare de militära tjänstehundarna. 1941 ►

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

- ▶ startade samarbete mellan hundskolan och SBK i form av veckokurser.

Regementshundgårdarna blev under åren träffpunkt även för civila hundintresserade, vilket lade en god grund för bildande av lokalavdelningar inom brukshundklubben.

Mycket snart utvecklades ett direkt samarbete mellan SBK och Hemvärnet, och SBK anslöts till Frivilliga befälsförbundet.

POLISHUNDSVÄSENDET

Hundskolan hade ett mycket gott samarbete med polisverksamheten och 1941 arrangerades den första hundkursen för fältpoliser. Vid det första kompaniet fanns Thage Persson från Stockholmspolisens, vilken senare blev SBK:s generalsekreterare. I huvudsak användes utländsk kurslitteratur bland annat "Tjänstehundens dressyr" av Konrad Most.

Etologi var ett viktigt ämne på schemat. "Visa, instruera, öva" var parollen som även SBK tog över och en och annan instruktör och lärare av äldre modell känner säkert igen dessa ledord.

Tillsammans med bland annat SBK bestämdes prövningsordningen för polishundar. För marinen och flygvapnet var tyngdpunkten lagd vid bevakningstjänst, där hunden gjorde bevakningen både effektivare och billigare samt sparade personal.

TÄVLING FÖR HEMVÄRNSHUNDAR

1945 anordnades en riksomfattande tävling för hemvärns-hundar, i bevaknings-, rapport- och sjukvårdstjänst samt gemensamma moment i lydnadsdressyr. Tävlingen arrangerades i Södertälje och leddes av personal från arméhundskolan. I tävlingen deltog ett 70-tal hundar från nio olika försvarsområden.

UTÖKAD UPPFÖDNING

Behovet av hundplatser kunde inte tillgodoses med privatägda reservhundar. Avelsverksamheten utvecklades och omfattade i mitten av 40-talet 100–125 valpar per år, nu även grönländs- och jämthundar.

MISSLYCKAD ELDRESSYR

Hundskolan eftersträvade utveckling av både material och dressyrmetoder. 1945 utvecklades elektriska halsband där strömmen från ett ficklampsbatteri leddes till hundens halsband. Provhund blev sjukvårdshunden Ikon som hade börjat uppträda alltför självständigt i sökarbetet. Det tog två veckor att återvinna hundens förtroende, något hade gått fel. Halsbandet sattes då på ansvarige Axel "Pälle" Paulsson och Hilmer Johansson slöt strömmen. Det var som att få ett betongslag bakifrån halskotan! Halsbandet utvecklades vidare, men kom att användas mycket sparsamt. Man

insåg redan då att det inte var genom obehag man nådde framgång i dressyren.

SAMARBETE LEDER TILL UTVECKLING

Reglementet förutsatte samarbete med SBK, vilket underlättades av införlivandet med Frivilliga befälsförbundet. En första kurs anordnades i Transtrand och följdes av regelbundna kurser vid Hundskolan. De blivande instruktörerna genomgick en sommarkurs, en vinterkurs och avslutningsvis ytterligare en sommarkurs året därpå. Varje kursdel omfattade tre veckor och utbildningen avslutades med prov. Kurserna var under de första åren öppna endast för män.

Genom samarbete med Svenska kennelklubben gavs möjlighet att få bedömning av hundarnas exteriör, samt bedöma om nya blodslinjer skulle tillföras aveln. Hilmer Johansson tyckte att man borde skapa ett bättre karaktärstest för att underlätta valet av hundar för olika typer av dressyr samt bedöma lämplighet för avelstjänst. Först gällde det att klara ut vilka funktioner i hunden som skulle sökas i testet samt hitta lämpliga uttryck för hur detta skulle formuleras. Dressyrchef Axel Paulsson skrev ned alla erfarenheter under försöksverksamheten som pågick under 1947–53, då ansåg man sig ha kommit så långt att metoderna skulle bli officiella på skolan.

AVELSKORNING I SBK

I mitten av 1960-talet blev metoderna för mentaltest antagna även för avelskorning inom SBK. De väckte också stort intresse utomlands. Åren 1965–68 sammanfattade Hilmer Johansson de olika testgrupperna och gav anvisningar på lämpliga upplägg av testmoment. Rapporten resulterade i en bok "Hundinstruktion, lämplighetstest" som gavs ut av Försvarets bokdetalj 1970.

MINHUNDAR

1949 började verksamheten med minhundar. Lite oväntat var det Institutet för psykologi och pedagogik vid Stockholms högskola som kom med initiativet.

Beträffande dressyrmotod stod valet mellan "obehagsprincipen" där hunden skulle undvika minorna och skapa en minfri stig eller "lustmetoden" där hunden med glädje skulle uppsöka minorna. Obegagsprincipen prövades på en särskilt konstruerad mina som vid beröring utlöste ett slag eller en stöt från en inbyggd piston. Alla hundar blev dock inte rädda för obehaget, några tog istället upp striden med minan. Andra blev så rädda att de inte vågade gå framför hundföraren vid sök. Metoden förkastades och istället skapades den hund som med stor förväntan om en godbit arbetade framför sin förare. 1958 gjordes försök med minhund för betjäning av fallskärmstrupp.

1988

1988

Lärarkursen delas i två delar. Del 1 och 2 för att underlätta ledigheter med en vecka vardera gången. Tvåveckors lärarkurs finns kvar.

1996

1996

Titeln SBK-lärare ersätter Lärare i hundtjänst.

1997

1997

Lärarkursen sker i egen regi på Tullinge.

1998

1998

Avtalsinstruktör införs.

2000

2000

Utvecklingskurs för lärare införs.

2007

2007

Uppdelning av lärarutbildning i allmänlydnadslärare och tävlingslydnadslärare.

2012

2012

Instruktörsutbildningen genomförs i modulform.

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

Soldater till minhundsplutonerna togs ofta ut bland soldater som anmält intresse att arbeta med hundar. Många hade före värnplikten sökt sig till SBK för att lära sig dressera och sköta hundar. Åter en tidig signal om värdet av vårt samarbete. 1958 skickades de fyra första minhundarna i FN-tjänst till Gaza.

FJÄLLRÄDDNINGSHUNDAR

I slutet av 1950-talet började utbildningen av de första fjällräddningshundarna. En del av försvarets bevakningshundar lämnades till fodervärddar i Norrlandslänets fjällräddningstjänst. Det var frivilliga åtaganden av personer med stort hundintresse. I första hand övades sök i rasområden. När polisen förstärktes 1965 blev de ansvariga för fjällräddningstjänsten.

LEDARHUNDAR

Redan under 40-talet hade Einar Edström gjort försök med ledarhundsdressyr och 1958 togs försöken upp på nytt, då De blindas förening vänt sig till hundskolan för att få hjälp. I den första överenskommelsen skulle skolan utbilda och leverera 30 hundar och föreningen skulle betala 1200 kr per hund.

DRAGHUNDEN SPELADE UT SIN ROLL

I mitten av 50-talet hade draghunden spelat ut sin roll som militärt hjälpmedel och utbildning av draghundsinstruktörer försvann från skolans verksamhet 1965, men återupptogs under några år på 70-talet som ett led i lärarutbildningen.

MALMLETNINGSHUNDAR

Efter förfrågan från Statens geologiska undersökningar (SGU), dresserade Erik Uveskog, tidigare chef för hundskolan, privat 1966/67 de första malmlättningshundarna. Resultatet blev att hundpatruller varje sommar hyrdes ut för malmlätning främst i fjällvärlden.

NARKOTIKAHUNDAR

Under mitten av 60-talet började narkotikamissbruket ta oroväckande former. Ännu en gång togs hundens känsliga nos till hjälp. 1968 var de första narkotikahundarna färdig-dresserade.

FÖRSVARETS HUNDSKOLA

Den 1 juli 1971 blev hundskolan Försvarets hundskola. Verksamheten skulle få affärsmässig inriktning och bli självbärande. Målet var att tillhandahålla dresserade hundar och att utbilda i hundtjänst, samt i samarbete med Veterinärhögskolan bedriva avel och annan anskaffning av hundar. Skolan skulle ledas av en styrelse och chef för skolan blev direktör Marlo Hjernerquist. 1971 slutade man arbeta i uniform.

SVÅRT AVELSARBETE

Arbetet med avel tog mycket tid och pengar i anspråk under 70-talet. Utfallet från olika avelshundar blev inte alltid som planerat, då sjukdomar och defekter slog ut många individer. Hundavel, särskilt i stor skala är ett svårt jobb. 1972 köptes ett antal schäferhundar från Östtyskland, i hopp om att tillföra nya friska blodslinjer. Utfallet blev

**Blivande SBK-lärare 1973. På bilden står Sven Järverud
längst till vänster och bland lärareleverna ser vi bland andra
Anne-Marie Folkesson, Roland Sjösten och Ingrid Tapper.**

dock inte vad man hoppats på.

Avelsintresset riktades nu mot nya raser, då De synskadades riksförbund och tullen var intresserade av labrador.

1977 lyckades Marlo Hjernerquist övertyga myndigheterna om att en säkrad hundavel är viktig för vårt samhälle. Pengar anslogs för fortsatt forskning och "Projekt HS" inleddes i syfte att få fram bättre tjänstehundar.

STATENS HUNDSKOLA OCH DESS EFTERFÖLJARE

Men 1978 var det dags för förändring av organisationen igen. Namnet blev Statens hundskola och huvudmannaskapet övergick till socialdepartementet. Sven Wergård blev chef fram till 1982 då han efterträddes av Bengt Svedberg, tidigare ordförande i SBK.

1991 gick Sollefteå kommun in som delägare och namnet ändrades till Sveriges hundcenter AB. 1996 togs bolaget över av Synskadades riksförbunds koncern Iris AB som ändrade namnet till Hundskolan i Sollefteå AB. Detta företag gick i konkurs 2002. Ledarhundsverksamheten köptes då av det nybildade bolaget Iris Hundskolan AB som i sin tur gick i konkurs 2007.

KOMPETENSCENTRUM FÖR SBK

Under tiden 1941–1995 använde SBK hundskolan som ett kompetenscentrum. Från början utbildades instruktörer och från 1970 lärare i hundtjänst, där de senares uppgift blev att utbilda instruktörer på klubbarna. Sven Järverud satte en stark prägel på verksamheten. När Sven slutade och skolan omorganiserades var det Barbro Börjesson och Erik Wilson som i första hand höll utbildningarna för SBK, från mitten av 80-talet.

Hundvärldens Mekka finns inte längre kvar. Men vi kan nog ändå säga att SBK i samarbete med försvaret, myndigheten för samhällsberedskap och numera också myndigheten för delaktighet, väl har förvaltat det arv som Einar Edström och hans efterträdare lämnat efter sig. Hunden har än idag en ovärderlig plats som tjänstehund, sporthund, assistanshund, sällskapshund och mycket, mycket mer.

Materialet till artikeln är hämtat ur "Minnesboken för Statens hundskola 50 år", skriven av Torsten Blomkvist och Axel Paulsson. ■

Redan för 112 år sedan refererades från det första fältprovet "pröfning af Sanitetshundar" i Sverige. Bland annat Tuttan och King-Boy beskrivs målande när de prövades i "kammardressyren" och "uppsökande av sårad i terräng".

TEXT: JONAS RINGDAHL FOTO: DIGITALTMUSEUM

Ett första fältprov 1906

Det är intressant att få chans till perspektiv över en verksamhet tack vare dokumentation och ett 100-årsjubileum. Vad är fortfarande sig likt och vad har förändrats? Under året gör vi några återkopplingar i vår historia inom tjänstehund. Här blickar vi extra långt tillbaka till referatet "Vårt första fältprov" signaturen "A. K-m, Stafsund sept. 1906" ur Svenska Kennelklubbens tidskrift.

"Få bland de talrika vandrare, vilka njutande af det strålende solskenet färdades vägen fram den 4 september, torde vid passerandet af den lilla mitt emot Drottningholm belägna Kärsön hafva anat, att några få steg in i skogen ett så pass intressant skådespel som vår första pröfning af Sanitetshundar stode allmänheten till buds..."

På prövningsplatsen hade det anlagts en "Hufvudförbandsplats" med sjukvårdare, tält, fältpackning och transportvagnar för övnings skull. På plats fanns även styrelsemedlemmar ur Förening för hundens användning vid krigssjukvården, officerare, civila, "ett obetydligt antal damer" och "nejdens ungdom".

"... Hjältarne för dagen, sanitetshundarne, voro naturligtvis föremål för allmän uppmärksamhet och omgäfvos där de lågo, kopplade nära truppen av talrika åskådargrupper..."

"... endast två hundar, "Tuttan" och "King-Boy", båda förda av sin ägare fanjunkare A. Ottergren, voro anmälda då löjtnant E. B. Lillieböök i egenskap av prisdomarsuppleant och ordnare ansett lämpligast att uppvisa sina båda hundar "Nelly" och "Barry" utom täflan. Till en början gällde det nu kammardressyren, omfattande följande punkter:

1. Apell (20 p). 2. Afläggning (5 p). 3. Down (5 p). 4. Derriere (5 p). 5. Jaktfrihet (5 p). 6. Skottfrihet (10 p). "Tuttan", en liten liflig rödvit tik (f. jan. 1905, uppf. Dr. Pettersson, Stockholm) liksom koppelkamraten "King-Boy" klippt "som lejon" för att mindre besväras af sommarhettan, afkopplades och fick göra "Down" och "Derriere". Redan vid första början af provet blef det för litet hvar klart att fanjunkare Ottergren var en både skicklig och rutinerad dressör, ty de olika numren i programet utfördes af så väl "Tuttan" som om möjligt i än högre grad af "King-Boy" med en schwung och korrekthet, som skulle ha hedlat hvarje pointer. I och för undersökning af hundarnes jaktfrihet hade ett par medförda kaniner släppts lösa i en backe ett 100-tal meter från samlingsplatsen..."

"... Nu prövades "skottfriheten". Hunden "aflades", d.v.s. befalldes att ligga stilla vid en buske, hvarpå föraren aflägsnade sig ett 50-tal meter och tog plats tätt vid en afdelning sjukvårdssoldater, som på gifvet tecken öppnade snabbeld med sina revolverar. Då skotten smattade som tätast, upplöckades hunden af föraren, hvarvid visade sig att såväl Tuttan som King-Boy utan skymt af nervositet lämnade sin plats och uppsökte sin herre. Härmed var provets första afdelning öfver och med spändt intresse skredo prisdomarne nu till hufvudprovet, "uppsökande af sårad i terräng"..."

"... Först prövades King-Boy... Hunden sökte hvisserligen ut i korrekt "sick-sack-sök", men utan vare sig målmedvetenhet eller intresse.... Det var tydligt att unge King-Boy ännu var alltför grön för leken i fråga och efter ytterligare ett par försök uppkopplades han för att lämna fältet fritt åt Tuttan... Det hela gick med lif och lust och man märkte genast att tiken fattade hvad saken gällde och hade nöje af sitt lyckade arbete. Inom kort voro samtliga sårade funna och Tuttan efter väl förrättadt värf uppkopplad. Härmed var den egentliga täflingen avslutad och prisdomarne jämte en del af publiken begäfvos sig tillbaka till Drottningholm på vars vårdshus en enkel men animerad frukost intogs..."

Referatet har tidigare återgivits i sin helhet i Tidningen Brukshunden nr 1, 1955. De båda omnämnda hundarna ska ha varit av rasen collie. ■

Förening för hundens användning vid krigssjukvården bildade 1905. Syftet var att skaffa fram lämpliga hundar till sjukvårdens olika delar och till enskilda medlemmar för övning och användning i sjukvårdens tjänst. Årsavgiften var bestämd till 3 kr samt till 30 kr för ständigt ledamot. Som beskyddare ska föreningen ha fått kronprinsen och kronprinsessan, Gustaf Adolf och Margaretha tillsammans med prins Carl och prinsessan Ingeborg. Under 1906 byter föreningen namn till Svenska föreningen för sanitetshundars användning (i krigssjukvården).

Källor:
Staffan Thorman och Svenska Dagbladets digitala arkiv svd.se/arkiv.

Tema

BRUKSHUNDRÖRELSEN

100 år – för hundägaren och i samhällets tjänst

Som vi berättat i årets tidigare nummer av Brukshunden så var brukshundrörelsen från början starkt kopplad till hundens användning inom polis och militär, vilket under mellankrigstiden kom att breddas civilt och bli en rörelse för skyddshunds- och tävlingsintresserade.

TEXT: STAFFAN THORMAN
FOTO: ARKIV OM INGET ANNAT ANGES

Hundens användning för militärt ändamål växte fram i slutet av 1800-talet. Svenska Dagbladet hade redan 1892 artiklar om sanitetshundar som letade upp sårade soldater på slagfältet och i början av 1900-talet började hundar efter tysk förebild att tränas även hos oss. Hundens användning kom snart att utökas till bevakning och överlämnande av depescher*, de senare var de första rapporthundarna.

Inom polisväsendet växte också intresset att efter tysk förebild använda hunden som skydds-, spår- och kriminalhund. Efter att inbjudna tyska poliser förevisat polishundarbete med lyckat resultat åkte svenska poliser till den tyska polishundskolan för att lära sig mer. Uppvisningar och reportage i tidningarna om polishundens och sanitetshundens arbete stärkte allmänhetens intresse för den typen av hundar.

Antal lokala klubbar och medlemmar fram till 2017

ÅR	LOKALA KLUBBAR	MEDLEMSKAP
1944	18	1 041
1971	156	21 510
1991	251	62 814
2001	288	61 066
2017	281	65 880

En förutsättning för framgången var att det fanns lämpliga hundtyper att tillgå. Raser med epitetet skyddshund krävde egenskaper som uthållighet, lyhördhet, oräddhet och anpassningsförmåga. Vissa typer av vall- och herdehundar visade sig vara potentiellt lämpliga för militär och polisiär tjänst, men de fanns inte i Sverige utan importerades från England och Tyskland.

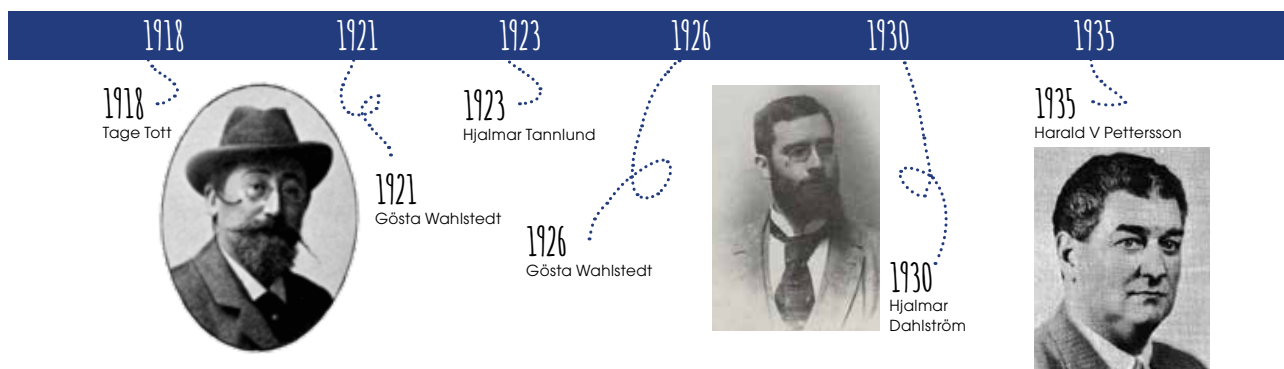
FÖRENINGEN SVENSKA SKYDDS- OCH SJUKVÅRDSHUNDEN (FSSSH)

Intresset för skyddshunden blev så stort att Föreningen Svenska Skydds och Sjukvårdshunden (FSSSH) bildades 1918. Första ordförande blev Greve Överhovjägästare Tage Thott, Skabersjö och beskyddare blev H.K.H. Hertigen av Västergötland, Prins Carl. I övrigt var det en stark polisiär och militär representation i styrelsen. Att föreningens ändamål ansågs viktigt framgår av att den fick en kunglig beskyddare.

Samtidigt skakades det svenska samhället i sina grundvalar. Världskrig, hungerkravaller, inbördeskrig i Finland och revolution i Ryssland skapade en politisk instabilitet och på hösten fick spanska sjukan fullt genomslag med tiotusentals dödsfall på kort tid. Det fanns ett behov av utbildade skyddshundar men det var få föruttnat att äga en sådan, utan det var de mer välbärgade personerna i städerna samt poliser och militärer där hundägandet kopplades till yrkesrollen.

*Viktig handling (ämbetskrivelse) som skickas med kurir eller på annat brådskande sätt. Ordet kommer från franskans dépecher som betyder skynda.

Ordföranden i brukshundsrörelsen 1918-2018

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

FOKUS PÅ HUNDARS FUNKTION

FSSSH arrangerade utställningar och tävlingar som viktiga instrument för att premiera hundar med den mest lämpade kroppsbyggnaden för bruksarbete. Standarder för hur hundarna skulle vara byggda utvecklades i rasernas ursprungsländer och för att stärka avelsarbetet bildades rasklubbar.

Prövningsordningar, föregångare till dagens regelverk, var uppbyggda för att pröva hundens praktiska funktion och tävlingarna var till för att stimulera träning samt att utveckla hundens kapacitet.

FSSSH engagerade sig även i hundägarens rättigheter och skyldigheter och var aktiv i diskussionen om införande av obligatorisk hundskatt (1923) och att hundar skulle få åka spårvagn i Stockholm. Att föreningens aktiviteter hade ett samhällsintresse visade sig i att det ofta var reportage i dagspressen från utställningar, uppvisningar, prov och tävlingar.

Under mellankrigstiden utvecklades det vi idag kallar folkhemmet. Folk fick det bättre med mer fritid och fler människor kunde skaffa sig en brukshund. På något tiotal orter startades lokala skyddshundklubbar.

SVENSKA BRUKSHUNDKLUBBEN, SBK

Slutet av 1930-talet blev återigen en orolig tid då andra världskriget bröt ut. För att stärka tillgången på skyddshundar och värna om deras avel och utbildning så samlades existerande rasklubbar och lokala skyddshundklubbar i en gemensam förening.

Den 11 februari 1940 bildades Svenska brukshundklubben (SBK). Begreppet skyddshund ersattes med brukshund, och benämningen skyddshund kom att begränsas till de brukshundar som genomgick skyddshunddressyr. I styrelsen ingick representanter från de tidigare klubbarna, samt militär- och polisväsendet. För varje ras inrättades sektioner med egen styrelse med ansvar för avelsarbetet. En struktur som kvarstår än idag i form av rasklubbarna.

Huvudinriktningen blev samarbete med arméhundväsendet och privatägda brukshundar kom att ställas till arméns förfogande av sina ägare. Det anordnades utställningar och tävlingar för att upprätthålla intresse och kvalitet på brukshundarna. En ny funktionsinriktad prövningsordning efter tyskt mönster började gälla 1941, vilken är grunden till dagens tävlingsregler.

ALLT FLER SKAFFAR HUND

Efter kriget utvecklades klubbarna mot en civil fritidsverksamhet och under 1950- och 1960-talen skaffade allt fler ►

Generalsekreterare i SBK 1956-2018

1956
Tage Pehrsson

1986
Björn Bjuggren

2015
Catrin Fernholm

1956

1974

1974
Göran Wetterberg

1986

2004

2004
Peter Rimsby

2015

2018

2018
Therése Palm

1940

1940

Sven Rosengren

1946

1946

Robert N Bjuke

1959

1959

Sven Hydén

1965

1965

Åke Mueller

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

FOTO: ANNA PERSSON

- människor hund. Efterfrågan på kurser blev stor och SBK:s ambition var att ta ansvar för en god hundhållning. Utbildning och tävlingsverksamhet ökade kraftigt med en förankring i de traditionella bruksgrenarna skydds, spår, rapport- och sjukvårdshund. Den senare övergick under 1960-talet till dagens sökhund.

Då allt fler hundägare med andra raser än brukshundar blev aktiva väcktes intresse för nya tävlingsformer och från 1972 infördes lydnadsprov efter engelsk förebild och från 1973 kunde även andra raser bli brukschampion om de levde upp till meriterna.

För hundintresserade ungdomar anordnades sommarläger och i grundskolan infördes hundkunskap på schemat inom ramen för Fritt valt arbete. Många nya medlemmar

kom genom detta att börja sin bana i SBK. Ungdomarna blev så aktiva att 1975 bildades SBK Ungdom (SBK-U), men satsningen upphörde då SKK bildade ett ungdomsförbund.

ORGANISATIONEN MODERNISERAS

Den kraftiga tillväxten medförde att den nationella organisationsstrukturen behövde moderniseras och en modell baserad på representativ demokrati infördes 1971. Den gäller fortfarande och bygger på att distrikten organiserar lokala klubbar regionalt och rasintressena organiseras i nationella avelsavdelningar (idag rasklubbar) med egna styrelser. Högsta beslutande organ blev kongressen.

Tillväxten av brukshundar var som störst mellan 1970 och 1990 för att fram till vår tid ha avklingat och idag finns ungefär lika många som för 60 år sedan. Däremot har antalet bruksraser ökat från 1950-talet och in i vår tid. Även mångfalden av raser har ökat och bland dessa finns många som passar utmärkt för bruksarbete och tävling, vilket gjort att tävlingsintresserade har fått ett större urval av raser att välja bland. Det gäller dock inte för skyddsgrenarna där enbart SBK-raser får tränas och tävlas.

Avelsarbetet har utvecklats i takt med vetenskapens landvinningar i genetik och etologi.

När Sverige 1994 gick med i EU öppnades gränserna med fri rörlighet även för hundar då karantänsreglerna förenklades. Avelsarbetet underlättades och man fick nu tillgång till en större marknad av avelshundar vilket är viktigt för raser med få lämpliga avelsdjur inom landet. Även det internationella tävlingsutbytet ökades och skyddshundgrenen IPO blev officiell 1994.

Bruksprov av olika former är fortfarande viktiga funktionsprov för bruksrasernas utveckling och en grund för avel och tillgång på tjänstehundar för samhällets behov. Nya tävlingsformer, öppna för alla typer av hundar, fick sitt stora genombrott runt det senaste sekelskiftet och svarar idag för en stor del av tävlingsverksamheten inom SBK. ■

Ordföranden i brukshundrörelsen 1918-2018

1970

1970
Bo Jonsson

1976

1976
Bengt Svedberg

1981
Folke Hildebrand

1981

1997
Karin Sejnell

1991

1991
Lennart Hindefors

1997

2004
Staffan Thorman

2012
Rolf Weiffert

2004

2012

SKYDDS- & BRUKSHUNDENS *utveckling i Sverige*

Hundar tränade för personligt skydd och vaktande av egendom har funnits länge och i Sverige fanns på 1800-talet en hundtyp som kallades för lifhund eller vakthund. Det var stora och kraftiga hundar av typer som vi idag benämner grand danois, broholmer och mastiffer.

TEXT: STAFFAN THORMAN FOTO: ARKIVMATERIAL

Dagens raser av skyddshundar fanns inte utan är skapade genom en selektiv avel från herde- och vallhundstyper som också försvarade och vaktade hjordar mot tjuvar och rovdjur. Med dagens term, designhundar.

Begreppet skyddshund från 1922 betecknade en hund som är utbildad till att skydda människan och hennes tillhörigheter. Skyddshunden indelades i olika specialiseringar. Vakthunden skulle vakta i ett hus eller ett område och i första hand avvärja ett intrång genom att varna, men om det inte hjälpte angripa inkräktaren. Skyddshunden (patrullhunden) användes för personligt skydd och skulle med eller utan given signal försvara sin husbonde vid överfall. Den skulle även kunna leta efter förlorade föremål, uppsöka en människa och avge ståndskall samt apportera föremål. Spårhunden (kriminalhunden) utbildades till att följa personspår vid uppsökande av vilsegångna personer, brottslingar eller bortkomna föremål. Övriga specialiseringar var rapporthunden, sjukvårdshunden (sanitetshunden) och blindförarhunden.

SKYDDSHUNDEN KOMMER TILL SVERIGE

Skyddshunden i den modell som vi ser den idag kom till Sverige från Tyskland. Två tyska polishundar, en schäfer och en rottweiler importerades av Stockholmspolisen 1909, vilket blev starten för polishundens användning i vårt land. Två svenska poliser skickades senare till Tyskland för utbildning och när de återvände hade de med sig en skydds-dresserad schäfer och en airedaleterrier.

Behovet av skyddshundar ökade och när FSSSH bildades 1918 var ett av föreningens mål att bedriva utbildnings-verksamhet för allmänheten med fokus på skyddshundar. Kurserna blev eftersökta och de personer som deltog i kurserna var de som hade ekonomiska möjligheter att äga en hund av godkänd skyddshundras. Ett fåtal var kvinnor och med tanke på den ofrid som säkert var besvärande var en skydds-dresserad hund en stor trygghet.

GODKÄNDA SKYDDSHUNDRASER

Från 1918 och fram till 1940 var det sju raser som kvalificerade sig som skyddshundraser i Sverige, genom att först bli godkända i Tyskland för polishundarbete. Airedaleter-

riern, dobermannpinschern och den tyska schäfern var de första raserna som godkändes som polishundar i Tyskland och följdes 1910 av rottweilern. 1918 blev dessa fyra raser godkända även i Sverige.

Intressant är att Tyskland till att börja med föredrog de engelska raserna airedaleterrier och collie. Det var först in på 1910-talet som schäfern fick sitt genombrott för att senare bli den dominerande rasen.

I Sverige fanns inga lämpliga raser att utveckla för militärt och polisiärt ändamål. Visserligen fanns det vallhundar och tidigare hade det funnits en större vall- och herdehund, dalbohunden, som både fungerade som vakthund och herdehund, men som dog ut i slutet av 1800-talet. Försök gjordes med spetshundar men utan framgång.

AIREDALETERRIER

Airedaleterriern beskrevs (1881) som en hund som "kan döda allting och vill göra allting, den kan driva får och boskap som en fårhund och den kan hämta och bära likt en retriever, den kan jaga som en spaniel och är förtjust i vatten som en anka, modig och lydig". Rasen utvecklades på 1800-talet i Airedalen, England, och har sitt ursprung i den strävåriga skotska rättshunden, bullterriern och utterhunden. Resultatet blev en robust och tålig hund med lämpligt påslagslag och mentalitet som passade utmärkt till bruks- och skyddshund inom militär- och polisväsendet. Den var

Airedaleterrier 1920-tal. Hunden Ragg. Ägare Oscar Björklund. Uppfödare polisman Blomqvist.

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

mycket populär hos den tyska polisen och militären fram till att den tyska schäfern blev dominerande. När rasen togs i anspråk i Tyskland så hade ingen av de tyska raserna formats till att visa sig dugliga till tjänstehundsändamål.

Airedaleterriern blev en populär skyddshundras även i Sverige och användes såväl inom polis och militär som privat till skydds- och tävlingshund. Under perioden från SBK:s bildande var intressenterna i rasens utveckling i bitter fejd med varandra om rasen skulle vara en utställningshund och tillhöra terrierklubben eller en brukshund och tillhöra brukshundklubben. Från 1945 beslöt SKK att rasen skulle överföras till Svenska terrierklubben och därmed förlorade rasen sin roll som bruks- och tjänstehund.

DOBERMANN

Dobermannpinschern blev snabbt en populär skyddshund i Tyskland beroende på sitt eleganta utseende och sin skyddsinstinkt. Rasen skapades av nattvakten Dobermann i Apolda, Tyskland som parade ihop tysk pinscher och schäfer. Från början påminde rasen mer om herdehundstypen men genom kupering av öron och svans fick rasen sitt pinscherlika utseende vilket inriktningen på aveln sedan utvecklade. Rasen blev känd som en hund med stark energi, okuvligt mod, snabbhet, smidighet och uthållighet och därför lämplig för dressyr. Efter schäferhunden blev rasen den mest användbara krigs- och polishunden och var under kriget erkänd som en duktig rapporthund. Dobermannen tycks dock ha upplevts som besvärlig och svårhanterlig om den hamnat i oerfarna händer, men att den under kraftig och förständig ledning kunde utbildas till en utmärkt tjänstehund och en god sällskapshund. Dobermannpinschern kom till Sverige runt 1910 och den första stambokförda dobermannen registrerades 1911.

Dobermannpinscher 1920-tal.
Champion Benno.

ROTTWEILER

Rottweilern tillhör de urgamla typer av hundar som kan härledas från de mastiffliknande romerska krigshundarna. Den är sprungen ur de hundar som användes till att bevaka och driva boskap till slakterier och är uppkallad efter staden Rottweil i södra Tyskland som var ett centrum för kreatursägare. I Tyskland kallades rasen även för slaktarhund. Den betraktades som en angenäm familjehund samtidigt som den kunde dresseras till en god skyddshund och ypperlig försvare av ägare och hem. I polistjänst ansågs rasen särskilt lämpad för patrulltjänst och genom sin fina näsa och lugna sök som en utmärkt kriminalhund. Under kriget utmärkte den sig som sjukvårdshund. Rottweilern sades ha en blick som visar godmodighet och tillgivenhet samtidigt som oerhörd styrka, mod och uthållighet gör hunden till en farlig motståndare och ett säkert försvar.

Rottweiler 1921.
Rydebos Florry.

SCHÄFER

Den tyska schäferhunden har sitt ursprung i olika varianter av de tyska herdehundar som fanns under 1800-talet. Genom urval skapades typer som över tid utvecklats till dagens schäferhund. Den första tyska schäferhundklubben bildades 1891, men upplöstes efter några år. 1899 bildades dagens tyska schäferhundklubb som sedan dess med järnhand styr utvecklingen av den tyska schäferhunden. Schäfern var känd i Sverige som tysk eller vanlig vallhund (1900). Den kom till Sverige i början av 1900-talet och ställdes ut första gången 1907. De tre hårlagen var korthår, strävår och långhår.

Schäfern beskrevs som mycket tillgiven men misstänksam mot främlingar, livlig, mycket intelligent och orädd. Den visade sig vara mångsidig och under kriget kunde den dresseras till många olika uppgifter. Det livliga temperamentet ansågs kunna slå över till nervositet vilket kunde ställa till besvär, men i övrigt tillhörde den de mest lätt-dresserade hundarna och passade även – rätt dresserad och i goda händer – som sympatisk sällskapshund.

Schäfern blev oerhört populär men det fanns en oseriös uppfödning som bekymrade föreningarna. Rasen kom tillsammans med dobermann i vanrykte i Norge och var 1930 nära att förbjudas. Efter mycket diskuterande förband sig föreningarna i Norge att inte träna hundar till att bita människor, dvs skyddsarbete, utan denna träning var förbehållet polis och militär. En ordning som kvarstår än idag, med undantag av den internationella skyddshundsformen IPO.

Under början av 1950-talet diskuterades schäferns farlighet på allvar även i Sverige då det i dagspressen fördes en hätsk debatt med krav att alla schäferhundar skulle avlivas omedelbart, med undantag för ledarhundar för blinda som kunde få leva så länge de fullgjorde det uppdraget.

Schäfern används sedan introduktionen i Sverige som polishund, militärhund, sällskapshund, samt som sport- och tävlingshund. Rasen var under flera decennier den mest populära hundrasen i Sverige med registreringar på flera tusen varje år. Toppåret var 1973 då 8030 hundar registrerades.

COLLIE

Collien, eller den skotska herdehunden, inmönstrades som skyddshund 1922, men var tidigt känd i Sverige under namnet "skotsk fårhund" (1889). Den betraktades redan då av många som en lyxhund med sitt eleganta yttre, men hade under sekler vallat får och svin på de skotska högländerna. Vallandet var ett självständigt arbete och rasen utvecklades till att bli en kraftig, rörlig och vaksam hund med ett livligt temperament och stor arbetslust. Den hade mycket svårt att hålla sig stilla, ville gärna skälla och alltid vara i rörelse. Collien blev en

Tysk schäferhund 1926.
Hedens Vargen.

Collie 1916. Sanitetshund Axevalle hed.

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

populär sällskapshund även i vårt land. Rasen var framgångsrikt använd under kriget som sjukvårdshund.

Collie blev också en tävlingshund och eftersom den nu var godkänd som skyddshund så tävlade den även i skydds (1924). I slutet av 1940-talet registrerades över tusen valpar per år och under 1970-talet registrerades över två tusen.

BOXER

Boxern blev godkänd som skyddshund 1922 då den presenterades som "Deutscher boxer". Rasen anses ha sitt ursprung i herde- och kamphundar med inslag av bulldog. Boxern lyftes fram som en modig, stark och intelligent hund som användes för vakt, drev boskap och den kallades i likhet med rottweilern för slaktarhund. Till Sverige kom boxerhunden omkring år 1905. Under kriget användes rasen framgångsrikt för bevakning, patrullhund och som rapporthund. Boxern blev en framgångsrik tävlingshund som skydds- och sjukvårdshund. Rasen har varit relativt populär och under åren 1959–1980 registrerades över tusen valpar per år, och under 1970-talet över två tusen.

Boxer 1920-tal.
Sergel Tobby.

RIESENSCHNAUZER

Riesenschauzern blev skyddshund 1926 efter att den blivit godkänd i Tyskland. Den har sitt ursprung i Bayern med en bakgrund bland herde- och boskapshundarna och användes som en vakthund på gårdar och egendomar samt för boskapsdrivning. Rasen blev en framgångsrik tävlingshund i rapport och skydd, men har inte riktigt uppnått höga

Riesenschauzer 1946.
Hillgårdens Quent.

registreringssiffror. Under åren 1973–1992 var rasen som vanligast med en registreringstopp 1988 med drygt 500 valpar.

BRUKSHUNDRASERNAS ÅRHUNDRADE

Vid bildandet av SBK 1940 antog föreningen benämningen brukshund i stället för skyddshund. Benämningen skyddshund hade tidigare utöver den skyddshunddresserade hunden även omfattat spår-, sjukvårds- och rapporthund. Utöver dessa specialiteter kom brukshund nu att omfatta ledarhund för blinda, vallhund och draghund.

Med den nya definitionen brukshund öppnades med tiden verksamheten upp för nya raser att anslutas till SBK. Kravet var att det krävdes arbetsprov i form av bruksprov för meritering till avel. Införseln av nya raser var fortfarande begränsad av karantänsbestämmelser, men nya raser fann sina entusiaster i vårt land. Under de kommande decennierna följde ett antal raser av herde- och vallhundstyp och dominansen från de tyska raserna minskade till fördel för raser från Frankrike, Belgien, Holland, Australien och USA. Den tyska schäfern tappade sin dominans både som sällskapshund, tjänstehund och tävlingshund och ersattes av en mångfald andra raser även utanför de traditionella brukshundarna. 1900-talet var framför allt den tyska schäfern och de tidiga brukshundrasernas århundrande. ■

ÅR	BRUKSHUNDRAS
1940 (från FSSSH)	Airedaleterrier (avförs 1944) Boxer, Dobermannpinscher Riesenschauzer, Rottweiler Tysk schäferhund
1941	Collie
1951	Groenendal
1956	Bouvier des flandres
1958	Tervuerense
1960	Alaskan malamute, Grönlandshund Siberian husky (dessa tre raser avförs 1974)
1968	Briard, Hovawart
1972	Belgisk vallhund (annan färg)
1973	Australisk kelpie
1974	Australian cattle dog Sydrysks ovscharka (avförs 1998)
1975	Malinois
1976	Rysk svart terrier
1980	Hollandsee herdesbond
1984	Laekenois
1988	Beauceron
1994	Australian shepherd
1995	Berger picard
2010	Vit herdehund
2014	Chodsky pés
2015	Bouvier des ardennes

ÅR	SKYDDSHUNDRAS
1918	Airedaleterrier Dobermannpinscher Rottweiler Tysk schäferhund
1922	Boxer
1924	Collie
1926	Riesenschauzer

Antal registreringar och raser som SBK haft avelsansvar för 1940-2017

	1940	1950	1970	1990	2010	2017
REGISTRERINGAR SKK	882	4782	6983	10 469	5903	5339
ANTAL RASER	6	6	14	18	21	23

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

Brukshundrörelsens KVINNliga PIONJÄRER

Fru Judith Brandbeck, Stockholm, 1941.

“Och frågan om de i landsorten ensamboende lärarinnornas skydd skola icke längre behöva oroa hvarken riksdagsfarbröder eller länsstyrelser, om hvarje sådan lärarinna hade en vädresserad skyddshund till sin uppvaktande kavaljer.” (Citat ur SKK:s tidskrift 1918).

TEXT: STAFFAN THORMAN FOTO: ARKIVMATERIAL

Med engagemang och kompetens utgör kvinnorna idag basen för verksamheten i Svenska brukshundklubben (SBK). Vid besök på en brukshundklubb är den kvinnliga dominansen överväldigande oavsett om det gäller träning, tävling, kurstillfälle eller klubbmöte.

Brukshundrörelsen har alltid engagerat kvinnor, men från början var det i en blygsam omfattning och när FSSSH bildades 1918 kom ett fåtal privilegierade kvinnor att delta på kurser i skyddsdressyr och på tävlingar.

Den stora förändringen kom under andra halvan av 1900-talet och i mitten av 1990-talet var det fler kvinnor än män som deltog på prov och tävlingar. Idag utgör kvinnorna 75 % av medlemmarna och utöver dominansen på tävlingsbanan har de även ledande förtroendeposter i organisationen.

PIONJÄRERNA

Den första kvinnan i styrelsen för FSSSH var den då blott 26-åriga fru Dagny Frisell-Torén som invaldes 1921. Senare engagerade hon sig också i Svenska schäferhundklubben när den bildades 1924. Dagny Frisell-Torén tävlade i skydds och rapport med flera hundar och var prisdomare för skyddshundar. Dessutom var hon en framgångsrik uppfödare av schäfer med meriterade tävlingshundar under kennelnamnet af Barrsäter. Kenneln bidrog med många hundar till arméhundväsendet när dess verksamhet var under uppbyggnad på 1930-talet.

Professorskan Selma Therése Constance (Tofsy) von Post invaldes i styrelsen för FSSSH 1934. Hon ingick senare under ett par år i styrelsen för det nybildade SBK för att senare övergå till Stockholmsavdelningens styrelse när den bildades 1944. Tofsy von Post var en starkt engagerad föreningsmänniska, var prisdomare och ingick i tävlingsfullmäktige vid tävlingar.

Fröken Anna-Greta Sellman engagerade sig tidigt inom Svenska schäferhundklubben och blev med åren en av Sveriges främsta schäferkännare. Hon hade ansvar för Svenska schäferhundklubbens kansli, var avelsråd och styrelseledamot samt prisdomare. När SBK bildades 1940 medverkade hon i sektionen för schäfer. Anna-Greta Sellman hade ett väl utvecklat kontaktnät med schäfermänniskor i Tyskland

från tidigt 1930-tal till långt efter andra världskriget både i väst och i öst.

Det fanns naturligtvis fler kvinnor som betroddes med positioner i de rasklubbar som fanns och då framför allt som sekreterare i styrelsen.

I resultatlistorna från de tävlingar som förekom finns det ofta en eller några få kvinnor med som tävlande. Redan från början tävlade män och kvinnor på lika villkor (förutom i draghund) vilket på den tiden var unikt, men som idag är en självklarhet.

KVINNOR MED CENTRALA UPPDRAG

När SBK bildades 1940 var Tofsy von Post den första kvinnan i centralstyrelsen (CS) under ett par år. Det kom att dröja 20 år innan nästa kvinna fick det förtroendet och det var veterinären Ulrica Borg. Hennes engagemang var schäfferasen, men hon introducerade också hovawarten (1967) till Sverige. Därefter kom det att dröja ytterligare 17 år innan nästa kvinna kom att ta plats i CS, vilket var Brita Klippås (1978). Hon var engagerad i grundskolans fritt valt arbete som SBK aktivt deltog i genom skolprojektet ”Hunden min hobby”. Projektet blev en stor framgång och bidrog till att rekrytera många ungdomar som fick ett livslångt hundintresse, gjorde karriär på tävlingsbanan och blev stöttepelare i SBK:s föreningsliv.

Kvinnorna påbörjade ett sakteliga intåg till de centrala uppdragen med Barbara Sandnes och Karin Sejnell som nästa pionjärer. Karin Sejnell kom dessutom 1997 att bli SBK:s första kvinnliga ordförande. Kvinnornas engagemang tog nu ordentlig fart och representationen i förbundsstyrelsen med dess sektorer, kommittéer och utskott ökade kraftigt för att idag inneha många framskjutande förtroendeposter.

Fram till 1990 hade 17 kvinnor tilldelats förtjänstmedalj av totalt 113 och ingen hade utsetts till hedersledamot vilket berodde på att få kvinnor hade haft centrala förtroendeuppdrag. Den första kvinnliga hedersledamoten blev Barbara Sandnes 1993 och 2004 blev Karin Sejnell den första kvinnliga hedersordföranden. Från 2000 märks den ökade kvinnliga representationen i SBK:s centrala organ och många fler kvinnor är nu hedersledamöter och har tilldelats förtjänstmedalj.

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

FLER OCH FLER KVINNOR

SBK växte snabbt med bildandet av lokala klubbar. I huvudsak var det män som var pådrivande, men på några håll fanns det starkt engagerade kvinnor. Fru Margit Norrbom var stiftare av SBK:s Halmstadavdelning och uppfödare av airedaleterrier, kennel Singas. Hon genomgick den första centrala instruktörskursen 1941 med godkänt resultat för utbildning av tjänstehundar och hundförare, men fick inte bli certifierad för att hon var kvinna. Certifikatet innebar nämligen skyldighet att stå till krigsmaktens förfogande för krigstjänst vilket alla centrala instruktörer var ålagda. Lärarinnan Lalla Idberger (1897-1969) var stiftare av Sandvikens brukshundklubb. Fru Ingegerd Fredin i Göteborg som redan 1923 uppslukades av brukshundrörelsen var bland landets första SBK-domare (1947) och schäferuppfödare under kennelnamnet Enåsen.

I början av 1950-talet var den kvinnliga representationen i landets lokala klubbstyrelser fem procent och de hade oftast posten som kassör och sekreterare.

Det stora flertalet kvinnor bland dagens instruktörer och lärare har tillkommit under de senaste decennierna. Det var först 1963 som kvinnor fick tillträde till centrala instruktör- och lärarkurser i hundtjänst, föregångare till dagens SBK-lärare. Tillträdet innebar att allt fler kvinnor blev instruktörer och domare samtidigt som tävlingsintresset ökade.

TÄVLINGSFRAMGÅNGAR

De kvinnor som tävlade deltog i alla grenar. Den första kvinnliga rikssegraren blev fru Agda Tilosius, kennel Säterjantan, från Stockholm som 1942 stod som vinnare i rapportgruppen. Därefter dröjde det 16 år innan nästa kvinna lyckades och det var Margit Nordqvist från Kristianstad som vann SM i spår 1958 och därefter dröjde det ytterligare 14 år innan Eva Willén från Västerås 1972 blev SM-mästare i skydd.

Kvinnorna tycks ha varit förhållandevis mer aktiva att träna hund under 1920- och 1930-talen än under 1940- och 1950-talen. De gick dressyrkurser i skydds och relativt många tävlade. Några få blev engagerade i styrelser för de olika skyddshundraserna. Dessa kvinnor tillhörde i stor utsträckning de mer välbärgade i samhället. Till exempel var Dagny Frisell-Torén dotter till en finans- och industriman och gift med en officer. Tofsy von Post var läkardotter gift med en välkänd professor. Anna-Greta Sellman hade en liten annorlunda livshistoria som dotter till en tidningsman, var välutbildad och yrkesverksam men förblev ogift livet ut.

KVINNLIGA FUNKTIONÄRER

Från 1940 och fram till 1970-talet var de kvinnliga inslagen i ledande positioner som domare och funktionär relativt ovanligt. De kvinnor som varit aktiva i föreningarna som fanns innan SBK bildades fortsatte under en period i den nya föreningen för att under tidigt 1950-tal försvinna ur verksamheten. Nyrekryteringen var liten även om det på några få platser fanns kvinnor i de lokala klubbarnas styrelser och på tävlingsfronten fanns det enstaka kvinnor som lyckades konkurrera. Kvinnans roll på klubbarna var markservice och trivsel. På många håll bildades damklubbar inom den lokala klubben som ordnade med servering, barnpassning, lotterier och basarer, syuntor och festligheter. Den verksamheten kunde på sina håll bidra med ett betydande ekonomiskt tillskott till klubben. Männen tränade familjens hund, arrangerade tävlingar, höll kurser och stod för underhåll av stuga och planer.

Den ekonomiskt gynnsamma samhällsutvecklingen under efterkrigstiden samt att kvinnorna blev mer jämställda ledde till att fler kvinnor också tränade och tävlade med egen hund. När kvinnorna även blev aktiva som instruktörer växte antalet kvinnliga tävlanden och funktionärer kraftigt för att det under 1980-talet skulle bli i stort sett lika många aktiva kvinnor som män. Från 1990-talet kom kvinnorna att vara fler som tävlar och utbildar hundägare vilket ledde till att fler kvinnor fick och tog sig nya roller i de ledande centrala förtroendeuppdragen och funktionerna, vilket avspeglas i dagens SBK. ■

En ömtålig fråga är huruvida kvinnor skall antagas såsom elever till instruktörskurserna. Kvinnan bör på intet sätt underkännas då det gäller utbildning av hundar. Det har under de år som gått visat sig att många kvinnor dresserat hundar och med framgång deltagit i tävlingsverksamheten. Men hittills har hon icke i nämnvärd grad tagits i anspråk som kursledare. I betraktande av att dessa kurser kostar en hel del pengar och att meningen ju är att dessa personer som genomgått kurserna i så stor utsträckning som möjligt skall tas i anspråk för den lokala kursverksamheten, bör nog kvinnan stå tillbaka för sina manliga konkurrenter. Hon har så många andra möjligheter att göra sig gällande i arbetet inom lokalavdelningarna, att hon därför icke behöver känna sig tillbakasatt.

(Citat Brukshunden nr 1, 1951 av Ejnar Stohm CS)

Dagny Frisell-Torén (1895-1965)

Ulrica Borg, foto från 1967.

Anna-Greta Sellman (1906-2006) med Ulvus von Marjanieni.

Tofsy von Post (1895-1990)

Tema

BRUKS-SM GENOM TIDERNA – *Trender och traditioner*

Som vi berättat i årets tidigare nummer av Brukshunden så var brukshundrörelsen från början starkt kopplad till hundens användning inom polis och militär, vilket under mellankrigstiden kom att breddas civilt och bli en rörelse för skyddshunds- och tävlingsintresserade.

TEXT: STAFFAN NORDIN
FOTO: ARKIV OM INGET ANNAT ANGES

Reglerna

Det finns inget som tyder på att det i "förhistorisk tid" (= innan SBK bildades 1940) skulle ha utsetts några nationella mästare i bruksgrenarna, inte ens inom de olika organisationerna. Så skedde inte heller under SBK:s två första år men 1942 hände något. Dock var det inte SBK som bestämde sig för att införa någon sorts mästerskap utan det var SKK som instiftade de fyra hederstitlarna "Svensk skydds-, spår-, rapport- och sjukvårdshundssegrare". Naturligtvis gjordes detta efter framställan från SBK men det skedde genom en ändring i SKK:s stadgar, som på denna tid även innehöll bestämmelser för championat och andra utmärkelser. Av texten framgick att SKK kunde uppdraga till SBK att anordna (eller själv anordna) ett årligt prov för att utse dessa segrare. I praktiken skulle det alltid bli så att SBK arrangerade provet, som har benämnts på lite olika sätt. "Rikssegrarprov" var i början det vanligaste namnet men i 1946 års regler skrev man "Nationella segrarprov". Den benämningen verkar bara ha existerat i regeltexten, något som till att börja med även gällde "Svenska mästerskap" som infördes i 1952 års regler. Termen "Rikssegrarprov" hängde dock envist kvar men vid årsstämman 1954 väcktes förslag om att använda "Svenska mästerskap" i stället. Det konstaterades att det ju redan var den officiella beteckningen i reglerna och beslut togs om att gå över till den i alla sammanhang. Till beslutet bidrog nog risken för sammanblandning med de sedan några år införda "Riksproven". Dessa var en handfull prov varje år, spridda över landet, med en lite högre dignitet. För att bli brukschampion måste en hund erhålla minst ett cert vid riksprov, så kallat riks-cert.

EXTERIÖRMERIT...

Vilka meriter som krävdes för deltagande i provet var till att börja med oklart, SKK:s stadgar angav bara att hundarna måste ha erövrat minst 2:a pris i öppen klass på utställning. Det här kravet på exteriörmerit var kvar i många år men nivån skulle komma att sänkas till 3:e pris i öppen klass alternativt korad. När border collie tilläts vara med vid SM gällde för dem godkänt vallhundsprov i stället. Inte förrän 1992 tog man bort kravet på annat än bruksmeriter.

...OCH BRUKSMERITER

Beträffande bruksmeriterna hänvisades det i början lite vagt till "särskilda bestämmelser". Redan inför det första rikssegrarprovet 1942 gjordes i alla fall en "förberedande gallring" på något sätt. Av mötesprotokoll framgår att man tänkt sig att hundarna under innevarande eller föregående år skulle ha uppnått certpoäng i gruppen. Certpoäng innebar vid den tiden betydligt beskedligare poängkrav än idag, det räckte med genomsnittsbetyg 7 i huvudmomentet (förutom i skydds där det räckte med 5!) samt totalt. Kraven var alltså högst måttliga, vad gäller såväl poängnivå som den tid under vilken den skulle ha uppnåtts. Inte förrän 1952 började kraven för certpoäng likna dem vi har idag, med snittbetyg 8 totalt och på huvudmomentet. I skydds hängde dock snittbetyg 5 i huvudmomentet kvar (även om det inte ens teoretiskt var möjligt att uppnå certpoäng med så dåligt skydds). I 1955 års regler hade även skyddset inordnats i systemet med snittbetyg 8 på huvudmomentet. Meriterna för SM-deltagande hade då också skrivits in i

Deltagare vid första rikssegrarprovet 1942.

reglerna, det var minst ett certpoäng som gällde men under innevarande eller något av de två närmast föregående åren. En hund kunde alltså kvala in till flera SM på samma merit och denna kunde vara uppnådd för länge sedan. I 1964 års regler ändrades till att hunden skulle ha uppnått certpoäng två gånger. Kval-perioden sattes då till innevarande eller närmast föregående år och så skulle det förbli fram till 1987 då dagens rullande system infördes.

Redan 1967 ansåg man dock att det inte längre skulle räcka med certpoäng utan det skulle vara minst en halv betygshet högre snittpoäng, alltså 8,5. De kraven innebar en markant sänkning av deltagarantalet vid SM 1967, framför allt i rapport. Skyddset var redan nere i en svacka med endast 5 deltagare ett par år och 1970 lämnades dispens från kravet på 8,5 i snitt för både skydds och sök, det skulle räcka med certpoäng. Sedan inleddes en turbulent period vad gällde kraven för SM-deltagande i de grupperna. Undantag från kravet på 8,5 i snittbetyg blev mer eller mindre permanent, åtminstone i skydds. Det laborerades också med dispens från kravet på två resultat, det kunde ibland räcka med ett. År 1982 stabiliserades situationen i och med att reglerna angav krav på två gånger certpoäng i alla grupper.

ANMÄLNINGSTIDEN

Det angavs i förarbetet att anmälningstidens slut borde sättas i god tid före provets avhållande, vilket exempelvis 1945 ansågs vara sex (!) dagar. Successivt ökades den tiden på till runt en månad. I 1964 års regler infördes preliminäransmälan, vilken skulle ske senast 20 juni. Den definitiva anmälan skulle sedan komma in senast 30 dagar före provet (att jämföra med 14 dagars anmälningstid till vanliga prov då). Förhandsanmälan blev ingen succé utan försvann redan 1967. Anmälningstiden var sedan 30 dagar fram till 1992 då den blev 60 dagar. Det beslutet motiverades med att det behövdes tid för framställning av katalog etc.

ANTALET DELTAGARE

Från början var det, något optimistiskt, tanken att ett obegränsat antal hundar skulle kunna delta. Trots de ganska låga kraven för deltagande gjorde det begränsade antalet aktiva att det tog ett tag innan SM slog

i taket. Inte förrän 1967 infördes max-antal i de olika grupperna, då hade spåret några år haft strax under 40 startande. Nu sattes max-antalet till 30 i spår och 15 i de övriga grupperna. Kval-poängen var förstås avgörande men förra årets mästare skulle alltid beredas plats. År 1982 ansågs, även det kanske något optimistiskt, att man skulle kunna ta 20 hundar i skydds, rapport och sök. Redan vid nästa regelrevidering 1987 justerades dessa antal tillbaka till 15 i skydds och sök, i rapport skulle

det dröja till 2017. År 1992 bestämdes att ungdomsmästare i grenen skulle beredas plats (utöver de bestämda max-antalen).

Redan från början angavs att ett minimiantal av tre anmälda i grenen borde krävas för att mästerskap skulle anordnas. Det blev också gott om tillfällen att tillämpa detta, speciellt i sjukvård. Inte förrän 1967 skrevs bestämmelsen in i reglerna, då formulerad som ett krav och inte en rekommendation. Lustigt nog kom man så gott som omgående att ge dispens från det kravet när det gällde den trögstartade sökhundsgruppen.

BRUKSHUNDAR OCH ANDRA RASER

I begynnelsen var det de traditionella brukshundsraser samt airedaleterrier (som då ännu inte övergått till Terrierklubben) som gällde, och då inte bara vid mästerskap utan vid alla tävlingar. Under 1950-talet började det smyga sig in hundar av andra raser och i början av 1960-talet meddelades officiellt att de skulle ha rätt att delta. Dock inte vid SM, det skrevs för säkerhets skull in i 1964 års regler. Dock fick redan 1963 en border collie delta utom tävlan i sök. Sedan gavs något år dispens till en mellanpudel att delta i sök för att öka på deltagarantalet där. År 1973 trodde man att tiden var mogen för alla raser vid SM också och ett förslag förelades riksstämman. I sedvanlig SBK-ordning avslag man det förslaget utan vidare spisning för att två år senare bifalla samma förslag. Och då blev det bråttom, redan vid SM samma år, alltså 1975, deltog en labrador och en dvärgschnauzer i sök. Dock skulle det dröja till 1978 innan en icke-brukshund vann SM.

Funktionärer vid första rikssegrarprovet 1942.

► Tävlingarna

DATUM

Till att börja med anordnades mästerskapet någon söndag i oktober. Det stabiliserade sig så småningom till normalt första söndagen i oktober och så höll det på till och med 1958. SM i Strängnäs det året dokumenterades på film men tyvärr finns inte prisutdelningen med, den skedde nämligen efter mörkrets inbrott. Med den omfattning SM då fått var det inte längre ett endagsarrangemang utan det fick fortsättningsvis bli både lördag och söndag. Första helgen i oktober kom att gälla fram till 1973 då man övergick till första helgen i september för att komma före de då införda Nordiska mästerskapen. Den framförhållningen ökades på 1977 då SM förlades till sista hela helgen i augusti. En möjlighet att i stället för lördag-söndag utnyttja fredag-lördag har sedan införts men utnyttjats sparsamt. Trenden nu verkar dock vara att SM mer och mer blir ett tredagsarrangemang.

PLATS

Stockholm var den vanligaste förläggningen under 1940- och 1950-talen. Västerås, som ansågs som den bästa arrangören, kom med i bilden redan 1944. Sedan har i stort sett alla distrikt någon gång haft SM, även om fördelningen kan vara något ojämn.

Åren 1961 och 1962 skedde ett sällsamt mellanspel. Efter motion från Skåne delades SM 1961 upp på Stockholm, Göteborg och Kristianstad och 1962 på Örebro, Linköping och Gävle. Detta system blev mycket impopulärt och över-

gavs tämligen omgående. Avsikten var att ge även mindre resursstarka klubbar möjlighet att arrangera åtminstone en del av ett SM. Detta kan väl sägas ha uppnåtts då distrikten 1976 blev huvudansvariga med möjlighet att fördela arbetet på sina klubbar. En central tävlingsplats, med möjlighet att följa hela mästerskapet, är dock ett krav.

Förr i tiden kunde ett bruks-SM härbärgas på en lokal-klubb. Nu finns det ytterst få klubbar, om ens någon, med sådana resurser. Det har ju också under åren inte bara handlat om bruks-SM, under många år kamperade man ihop med lydnads-SM och på senare år har det varit IPO, snart kommer Mondioring också. Tendensen har varit att många mindre orter, men med utomordentliga idrottsanläggningar, utsetts till centralarena, ofta till stor glädje för det lokala näringslivet.

PRISER

Det ansågs 1942 som en självklar förutsättning att segraren måste uppnå en poäng motsvarande kraven för deltagande, alltså certpoäng. Segraren skulle erhålla ett särskilt diplom samt ett hederspris, inga andra hederspriser skulle utdelas. Redan 1943 togs dock beslut om att silver och brons skulle utdelas till tvåan och trean, även då under förutsättning att certpoäng uppnåtts. Det kravet har aldrig skrivits in i reglerna och tur är kanske det. Med de sedermera vassare kraven för certpoäng kunde det ha resulterat i ett antal utelivna medaljer, kanske till och med av äldste valör.

En tonårig Karl-Åke Hultgren med boxern Rigo av Aros. Observera det gamla tjänstetecknet med 'R' för rapporthund.

Grenarna

SJUKVÅRD

Vid det första rikssegrarprovet fanns inte tillräckligt många anmälda sjukvårdshundar. Men redan året därpå kom grenen med. Sedan var det så och så, några år var det för få anmälda och några år sprack alla deltagare. Om en bruksgren kan ha en "nära döden-upplevelse" så måste det ha drabbat sjukvårdshundarna vid årsstämman 1951. Förslag om grenens nedläggande gick till omröstning, röstetalet blev lika och sjukvårdshundarna räddades kvar av ordförandens utslagsröst, för att överleva tio år till.

SKYDDS

Skydds har arrangerats under alla SM hittills. Men under mitten av 1950-talet såg det ut som om gruppen skulle gå ur tiden. År 1955 kom endast tre skyddshundar till start men ganska snart växte gruppen till sig igen och överlevde även en ny svacka runt 1970.

SPÅR

Spår antogs i SBK:s första regelbok vara en gren som bara passade ett fåtal hundar. Det dröjde också fyra år innan något mästerskap i spår kunde arrangeras. Sedan har spår så gott som alltid varit den största gruppen och därmed den som ställde frågan om begränsning av deltagarantalet på sin spets.

RAPPORT

Rapport är den andra av de två grenar som varit med hela tiden. Under 1950- och 1960-talen höjdes dock röster för att lägga ner gruppen eftersom rapporthunden inte längre var militärt intressant. Dock var det aldrig ens i närheten av någon nedläggning, rapporthundarna hade många tillkyndare.

SÖK

Sök kom in som en ersättare för sjukvård som fasades ut runt 1960. År 1961 anordnades första SM i sök, då parallellt med SM i sjukvård. Men det skulle ta lång tid innan sök etablerades som SM-gren. Inte förrän i mitten av 1970-talet började gruppen fyllas någorlunda.

Raserna

De raser som listas nedan är de som någon gång vunnit ett SM i bruks. Därutöver har det förstås deltagit ett antal andra raser med hemvist såväl inom som utom SBK. Bland de förra kan nämnas aussie, briard och hovawart, bland de senare vorsteh, bearded collie, cocker spaniel, mellanpudel, dvärgschnauzer, welshterrier, grand danois, irländsk setter och tollare.

SCHÄFER

Schäfern är fortfarande SM-rasen i särklass om man ser det historiskt. Rasens verkliga storhetstid kan nog sägas ha infallit under åren 1965 – 1975. Under denna tid var det endast schäfrar som segrade, medaljörerna av andra raser kunde nästan räknas på ena handens fingrar. Och den totala dominansen vad gällde vinster motsvarades av nästan lika stor dominans i deltagarlistorna. Under en del år följde referaten från SM en mall där det i början angavs det fåtal "icke-schäfrar" som deltagit. Schäfern är den enda rasen med vinnare i alla grenar, inklusive sjukvård.

BOXER

Boxerns verkliga storhetstid var mycket komprimerad och inföll under åren 1959 – 1961. Då segrade rasen i såväl sjukvård som sök (ett år båda grenarna) och, kanske mera oväntat, i getingboet spår. Eftersom boxern var en av de tre raser som segrade i sjukvård så skulle den kunna vinna i alla grenar men då krävs det segrar i både skydds och rapport.

COLLIE

Under "Lassie-febern" runt 1950 var collie den numerärt näst största rasen på tävlingarna. Även på SM var collien konkurrenskraftig, framför allt i spår och rapport. En seger i rapport blev det 1952, i modern tid också en seger i sök 1980.

DOBERMANN

Rasen hade en första storhetstid på 1940-talet då det blev ett antal vinster i sjukvård och skydds. Den andra glansperioden var under 1960-talet och då framför allt i rapport. Ett SM i spår har det också blivit. Då schäfrarna dominerade som mest var det ofta en eller ett par dobermann som gjorde att det inte blev ett rent schäfermästerskap. Och dobermännen var ingen utfyllnad utan i högsta grad konkurrenskraftiga. Dobermannen skulle med en seger i sök kunna bli den andra rasen som vunnit alla grenar.

ROTTWEILER

På 1940-talet var rottweilern en fruktad konkurrent i skydds. Det blev också ett par SM-vinster, sedan försvann rasen ganska omgående från den grenen. Runt 1990 blev det tre vinster i sök, ett SM i spår har det också blivit.

RIESENSCHNAUZER

Rapport har varit den främsta grenen för riesen, alla SM-vinster, förutom en i spår, har kommit där.

BELGISKA VALLHUNDAR

Tervueren var först på SM-banan av belgarna, då i spår, men de två SM-titlarna har kommit i rapport 1997 – 1998.

Groenendael har förekommit relativt sparsamt men ändå vunnit två gånger, i sök 1997 och 1999. Malinois kom in ganska sent i bilden men har efter millennieskiftet radat upp segrar i skydds, rapport och sök, det är väl en tidsfråga innan första vinsten i spår kommer också. Mallarnas övertagande av skyddset är nog en av de mest dramatiska omsvängningarna i SM-historien, även om den skedde stegvis under en tioårsperiod.

KELPIE

Kelpie blev SBK-ras 1973 och redan 1979 kom första SM-vinsten, då i sök. Söket har sedan blivit kelpiens främsta gren med åtta titlar, följd av spår med fem titlar och en titel i rapport.

HOLLÄNSK HERDEHUND

Rasen har dykt upp ganska nyligen på SM-arenan men ändå hunnit lämna ett starkt intryck genom att vinna SM i skydds fyra år i rad.

BORDER COLLIE

En border collie var med i sök utom tävlan redan 1963 men officiellt skulle det dröja till 1978. Det kanske förvånar lite men det tog sedan faktiskt tio år av etablering innan det blev någon SM-vinst, då i såväl spår som sök 1988. Sedan har den seglat upp som den näst vinstrikaste rasen men historiskt är den fortfarande långt ifrån schäfern.

Bearded collien
Trollfjötens Magic
Mandoline med
Staffan Mårtensson,
Västervik,
framgångsrik
icke-brukshund
på spår-SM.

WORKING KELPIE

Working kelpie, tidigare även benämnd australian stock dog, har inte varit någon numerärt stor SM-ras men ändå erövrat tre SM i sök, samtliga efter millennieskiftet.

RETRIEVER-RASERNA

Retriever-raserna har ju definitivt sin hemvist på annat ställe än SBK men hävdar sig ändå mycket väl inom bruksarbetet. Labradoren har varit den mest framgångsrika med segrar i spår, rapport och sök, däribland den första till en icke SBK-ras 1978. Flat och golden har sekrat i spår och rapport respektive rapport och sök.

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

► Hundarna

En hund som vunnit ett bruks-SM kan nog sägas vara en exceptionell hund, än mer förstås om den lyckats med den bedriften två gånger. Utrymmet här räcker dock inte till ens för alla sådana fenomen utan måste begränsas till "exceptionella undantagsfall" (en tautologi som användes i gamla regeltexter för att förklara när ospår kunde beviljas) som vunnit tre gånger eller fler.

I skydds dubblade schäferhanen Tasso med Bror Johansson, Göteborg, 1951–1952 och lyckades sedan vinna igen 1955. Det dröjde nästan ett par decennier innan nästa trippelsegrare, det var schäfertiken Ockels Yoko med Eva Wihlén, Västerås, som vann tre år i rad 1972–1974. En prestation som i modern tid upprepats av schäfertiken Silverpilens Ixi med Jörgen Karlsson, Ängelholm, åren 1996–1998. Schäferhanen Sekundants Ichi Ban med Matti Orava, Nyköping, vann 2000, 2002 och 2003. Schäferhanen Waagendorfs Mister Gere med Magnus Johansson, Älmhult (som i det längsta höll stånd mot anstormningen av mallar och holländare) vann 2006, 2007 och 2009. Men den värsta av dem alla (hittills i alla fall) är väl holländska herdehunden Arko van de Wolfssklauw med Towa Lindh, Västerås, som radade upp fantastiska fyra segrar i rad 2011–2014.

I spår är trippelsegrarna lätt räknade. Det inträffade faktiskt bara de tre första åren då man lyckats samla ihop ett startfält även i den gruppen och de som stod för bedriften var schäfertiken Dixia med Henning Gehlin, Uppsala, som segrade 1945–1947.

I rapport lyckades riesenhanen Prince Noir med Isidor Karlsson, Stockholm, redan på 1940-talet vinna tre SM, det var åren 1945–1946 och 1948. Än värre var schäferhanen Duncan v Welandschmiede med Harris Westman, Västerås, som vann 1953–1954 och 1956–1957. Sedan gick Duncan över till skydds och vann även där 1958! Den enda hunden, så här långt, som lyckats nå absoluta SM-toppen i två grenar. Duncans SM-karriär var verkligen extraordinär, åtta starter resulterande i fem guld och två silver. Hacket i kurvan då, 1955, vad hände då? Jo, Duncan gjorde efter att ha varit ute på sträckan en sväng in på stationen igen för att sedan fullfölja på god tid. Men att lämna stationen och sedan återvända var lika förödande för betyget då som nu. I mitten av 1980-talet dök den legendariska schäfertiken Silverpilens Xa med Hans Ljung, Sala, upp på arenan och

radade upp sagolika fem segrar i följd 1986–1990. Därmed är hon så här långt oöverträffad i SM-historien.

I sök, som ju har en lite kortare SM-historia än de andra grenarna, finns det faktiskt bara en trippelsegrare. Det är border collihanen Schåbos Isidor som också sticker ut genom att ha vunnit SM med olika förare. Åren 1988 och 1990 var föraren Märta-Clara Melin och 1992 Rolf Melin, tävlande för Lessebo och Strängnäs. Den andra hunden som vunnit SM med två olika förare är schäferhanen Kickwas Cert som vann i skydds 1995 med Kjell Qvarfordt och 1999 med Charina Qvarfordt, tävlande för Linköping och Mjölby.

Dobermannhanen Ajbis Dorm med Lennart Johansson, Stockholm, vinnare i rapport 1964.

Dobermanntiken Rita med Conny Andersson, Borås, vinnare i spår 1976.

Schäfern Duncan v Welandschmiede med Harris Westman, Västerås, framgångsrikaste SM-ekipaget?

Förarna

Även när det gäller förare måste man sätta ribban väldigt högt för att få ett hanterligt urval i den enorma mängd duktiga förare som figurerat under SM-historien. Ett krav bör vara att de vunnit SM inte bara en utan flera gånger och dessutom bör de ha gjort det med mer än en hund. Kriterierna nedan är minst tre SM-vinster med minst två olika hundar. Sedan kan det förstås vara en bonus om meriterna uppnåtts i fler än en grupp, med fler än två individer eller med fler än en ras. Det är också påfallande att flertalet av det dussin förare som uppfyller kriterierna har den bredden

i sitt kunnande, men det kanske också är en av nycklarna till deras storhet. Det är en mycket namnkunnig samling som nedan presenteras i kronologisk ordning efter när de vann sitt första SM. Flera av dem är fortfarande aktiva och kan tänkas utöka sitt CV. Deras karriärer har förstås inte bara omfattat SM-segrar utan även ett antal tillfällen då det inte räckt riktigt ända fram. För vanliga dödliga kan det kanske vara trösterikt att även dessa förare också drabbats av ett antal misslyckanden, det är oundvikligt för dem som spänner bågen så högt.

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

TAUVE ANDERSSON

Tauve var från början skräddarmästare men kom sedan att arbeta som hundgårdsförman på flygflottillen i Barkarby utanför Stockholm. Bland de värnpliktiga som hamnade hos Tauve finns faktiskt flera SM-vinnare men det är en annan historia. Tauve vann SM för sjukvårdshundar 1945 och 1947 med dobermanntiken Törevallens Lola. Han skulle under resten av karriären tävla omväxlande med dobermann och schäfer och vann 1953 SM i skydds med schäferhanen Säterjäntans Rigor.

KARL-ÅKE HULTGREN

Karl-Åke kom från Västerås och skulle som blott tonårig vara en av dem som sprängde "Stockholmsvallen" på bruks-SM. Då var det boxer i rapport som gällde men de första SM-vinsterna kom 1949 och 1951 med schäfertiken Varga i sjukvård. Under 1960-talet utmärkte sig Karl-Åke som ständig förare (men inte ägare) till schäfertiken Ockels Maja som vann SM i skydds 1962 - 1963.

HARRIS WESTMAN

Harris "Frasse" Westman var Västeråsare och har förstås främst blivit känd för sin fantastiska schäferhane Duncan v Welandsschmiede som vann SM i rapport 1953–1954, 1956–1957 samt SM i skydds 1958. Men faktum är att "Frasse" hunnit vinna ett SM redan före Duncan, då med den egna uppfödningen schäferhanen Kirk v Scandinavian i rapport 1949. Summa sex SM-vinster hann det alltså bli och det verkar svårslaget.

BERTIL LILJA

Skåningen Bertil var tidigt ute i sök och vann SM 1970–1971 med schäferhanen Lord. Lord tävlade upp i hög ålder och torde ha varit en av de äldsta SM-deltagande hundarna genom tiderna. Bertil höll sig till sök men skiftade ras och vann 1979 med kelpietiken Yttergårdens Black Asta.

EVA WIHLÉN

Eva från Västerås skulle med sin schäfertik Ockels Yoko göra slut på gubbvåldet i skydds. Och hon gjorde det med besked, serien med tre SM i rad (1972–1974) skulle ta många år att överträffa. Sedan vann Eva också SM i rapport 1985 med schäfertiken Direktivs Kapris.

ROLAND SJÖSTEN

År 1983 antrade en av giganterna SM-tronen för första gången. Blekingen Roland vann då SM i sök med schäferhanen Lavindalens A-Hogan. De övriga vinsterna skulle komma i spår med först schäfertiken Hacketorps Irja som dubblerade 1996–1997. Efter byte av ras blev det ett SM till med border collietiken SoMolli 2002.

ÅSA LÖFBERG

Åsa, då bosatt i Östersund, dubblerade med sin kelpiehane Stormkappans Red Quincy i spår 1985–1986. År 2006 var Åsa bosatt i Fagersta och vann med working kelpiehanen Kogårdens Frö SM i sök.

BENNY STEEN

Benny från Mark avlöste Åsa på spårtronen och vann med schäferhanen Aristos Öiwind 1987, något som upprepades 1989. Fortfarande i spår och med schäfer vann Benny SM med hanen Aristos Scott 1995.

NILS-RUNE LARSSON

Nils-Rune från Kungsbacka, som man nog får beteckna som de stora tävlingarnas man, har hållit sig till spår och border collie. Första titeln kom 1988 med tiken Krok-sjöns Sonja, som upprepade bedriften 1991. Redan 1993 var det dags igen men då med tiken Måsarps Lisa. Det skulle ta lite längre tid till nästa titel, den kom 2007 med tiken Tonedos Flying Stina.

PER-OLOF GELLAND

P-O, som då han vann sina SM bodde i Sundsvall, har hållit sig till schäfer och skydds. År 1992 vann han med schäferhanen Ditttegårdens Oskov, en seger som upprepades 1994. Efter millennieskiftet var det dags igen, då med schäferhanen Memorix Bykov som vann 2001.

MARIA BRANDEL (F D HAGSTRÖM)

Maria från Köping tävlade med kelpiehanen Kim även i spår men det var i sök de vann SM 1996. Maria bytte sedan, liksom Åsa Löfberg, till working kelpie och vann med hanen Kogårdens Bull SM i sök 2000–2001.

SANDRA JANSSON

Sandra från Knivsta vann SM i sök 2002 med border colliehanen Memoars Immer. Sandra har sedan bytt ras till labrador retriever (av jakttyp) och dubblerade i sök med hanen Justlike Prins Nikolai 2011–2012. ■

Schäfertiken Hacketorps Irja med Roland Sjösten, Ronneby, vinnare i spår 1996 och 1997.

1920-talet

År 1920 genomfördes FSSSH:s första hundutställning på Stadion i Stockholm. Anmälda var 5 airedaleterrier, 9 dobermann, 14 rottweiler och 38 schäferhundar. I reglerna står att läsa "De hundar som avlämnas av ägaren, eller via bud, mottagas senast klockan 8 förmiddag. Klockan 19 stängs utställningen". Under dagen förekom även uppvisningar av brukshundar i arbete.

Klasserna vid utställning var ungdoms-, öppen-, och seg-rarklass. Ibland förekom även en försäljningsklass och 1920 infördes avelsklass. De anmälda hundarna presenterades tillsammans med uppgifter där uppfödare, ägare och utställare angavs som fröken, fru, herr eller yrkestitlar som till exempel dentist, agronom, kamrer och detektivkonstapel.

Schäfer blev snabbt en mycket populär ras med ett stort antal individer vid varje utställning. 1924 anhölls om att det vid utställningen i Stockholm skulle finnas en gallerstängd ring för att schäferhundarna skulle kunna uppvisas i frihet.

LIV, BLOD OCH NERV

Domarnas arbete och beslut diskuteras regelbundet i tidningen Skyddshunden och det framgår att "herrarna prisdomares" beslut inte alltid mottogs med tillfredsställelse. Även flera insändare om bedömningen av schäferhundar publiceras i Skyddshunden. En skribent menar att "redan hur hunden står och rör sig kan visa om hunden har liv, blod och nerv".

Redan vid denna tid diskuterades kryptorchida hundars rätt att deltaga vid utställning. Dätidens veterinärmedicinska fackmän hade dock olika uppfattning och ärendet bordlades. Det fördes även diskussioner om prisdomares behov av vetskap om utställda individers härstamning före betygsättning. I ett referat från en utställning berättar den från Tyskland inbjudna prisdomaren följande: "En automobil stod dag och natt till mitt förfogande och den kända svenska punschen lät glädjens vågor gå höga, ofta långt in på morgontimmarna."

Det stora publikintresset för utställning fortsatte och 1927 visades de mest framstående hundarna i en finalring. Både antalet utställningar och anmälda minskade dock vid slutet av decenniet då valpsjuka grasserade.

1930-TALET

Vid den här tiden fanns inga krav från SKK om exteriördomarkurser eller mer djupgående anatomisk kunskap. I början av 1930-talet angav Carl Lehusen utställningsdomarens uppgift som den mest otacksamma beroende på bedömningens subjektivitet. "Jag nödgas ge de utställare rätt som klaga över att helt skilda typer dömas fram." Lehusen anser att bedömningen ställer krav på en konstnärlig blick och att de domare som besitter denna gudsgåva ser väsentligheter, bortser från småfel och dömer med typ som tyngdpunkt.

1935 samlas SKK:s prisdomare till en gemensam konferens om bestämmelser för prisbedömning. Här uttalas att utställning inte är bedömning för avel, utan enbart exteriörbedömning och skönhetstävlan.

1940-TALET

Prisdomarnas bedömning av SBK-raserna fortsätter att väcka lust till debatt med regelbundna insändare i tidningen Brukshunden. Under 1944 debatteras bland annat collien och en insändare menar att "den collie som vi brukar få skåda på våra utställningar är nog inte så värst lika den ursprungliga brukscollien."

I ett kåseri om boxer av P. Sundqvist konstateras "Ni kommer väl ihåg hur mycket ovetta boxern förut ständigt fick i utställningsringen för sitt förgelseväckande beteende, det hör numera till det förgångna".

Om rottweiler skrev Sven Hydén att rasen under 1930-talet höll på att bli en modehund och att högställda och för dåtida förhållanden något för långryggade hundar användes i aveln. Hydén konstaterar att rottweilera-vel är brukshundavel, men att skönhet i linjer är eftersträvarnsvärt och att kraftfullheten inte får offras.

Om dobermann skriver Einar Stohm: "De är nu höga och skrangliga, med dåligt täckande hårlag och där temperamentet lidit skada av det moderna avelsarbetet."

Under 1944 dök en ny form av valpsjuka upp, vilket starkt påverkade antalet utställningar under den kommande perioden.

*...bevisad duglighet bör
finnas före tävlan i högsta
klass på utställning.*

BRUKBARHET FÖR CHAMPIONAT

1945 uttrycker Otto Ramel att bevisad duglighet bör finnas före tävlan i högsta klass på utställning. Detta föranledde diskussioner om hur olika exteriöra fel och förtjänster kan inverka på en hunds brukbarhet. SKK beslutar att en champion-titel inte skall kunna erhållas utan att prisdomaren har antecknat om genomfört bruksprov för utställd hund.

1947 är förbudet mot örönkupering ett faktum, vilket leder till färre uppfödare i berörda raser.

Som utställningsarrangörer återfinns nu även lokalklubbar i landsorten.

1950-talet

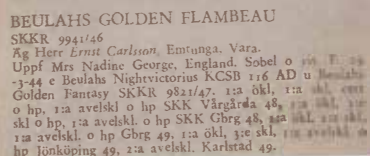
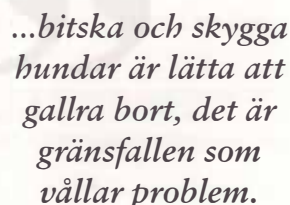
Insändare i Brukshunden beklagar att inga champion-titlar utdelats till boxer under de senaste två åren, vilket kan hänga samman med kuperingsförbudet. För dobermann anges att det "destruktiva kuperingsförbudet" bromsar upp intresset för rasen.

1959 införs krav om intyg över resultat vid höftledsröntgen för alla championat samt för deltagande i avelsklass.

Även under detta decennium fortsatte åsikter om prisdomarens syn på rasernas exteriör och bedömning av densamma att strömma in till SBK:s medlemstidning. ►

1960-talet

Angående rasernas karaktär ansåg alla domare att man skulle kunna ta på hunden utan att den blir rädd eller aggressiv. Men inte alla var överens om nödvändigheten att själv kunna besiktiga tänder och bett. Konferensen diskuterade om det borde krävas särskilda meriter för deltagande i segrarklass. För schäfer gäller nu godkänd appellklass och godkänt karaktärsprov vilket bör eftersträvas för alla SBK-raser. Öppen kritik bör lämnas både som förklaring

till utdelat pris samt för att andra utställare och publik skall få en allmän uppfattning om vad som krävs av rasen.

I slutet av decenniet är det i huvudsak avelsavdelningarna/rasklubbarna som står för utställningsverksamheten vilket för med sig att det ofta är specialister som dömer raserna. 1969 genomförs åter en exteriördomarkonferens av SBK, denna gång inbjuds domaraspiranter och rasklubsrepresentanter att närvara. Konferensen innehåller föredrag om nedärvning, praktisk tillämpad genetik, avelslära, ärftliga defekter och klubbens mentaltester. Nya direktöversatta rasstandarder från FCI, den internationella kennelorganisationen, bearbetades i grupper och bland annat diskuterades diskvalificerande fel. Om mental status konstaterades att bitska och skygga hundar är lätta att gallra bort, det är gränsfallen som vållar problem. Domaren bör bemöda sig om en viss vänlighet i beskrivningen som bör innehålla information om detaljer i huvudet, kroppen, vinklar och rörelser.

Debatten om hundutställningar fortsätter i medlemstidningen och bland annat påminns det om att det redan 1954 hade påtalats att utställningsdomare måste ta mer hänsyn till djurens karaktär.

1970-talet

Under rubriken "Inkompetenta colliedomare" skriver insändare i Brukshunden om exteriördomare som kallar mörk sobel för trefärgad, inte tar i hundarna under bedömningen och tror hunden har mer kropp än päls. Att en 65 cm hanhund inte är normalstor borde stå klart för alla och

trots att det endast är 7–8 hundar på utställning så delas det nästan alltid ut cert.

SBK får tre rasspecialister auktoriserade som exteriördomare: Folke Isaksson, Curt Bökefors och Britt Altin.

1978 har SBK avelsansvar för 18 brukshundraser och det är avelsavdelningarna som genomför de flesta utställningarna. En dobermanntyp genomförs med 153 anmälda hundar. Schäferhundklubbens sommarspecial genomförs under perioden med 300–400 starter.

1980-talet

1980 kåserar signaturen Spectator under rubriken "Kan man lita på exteriördomarna?" och ställer frågan om man på vissa utställningar enbart skulle ha kvalitetsbedömning och avstå från konkurrensbedömningen. Istället kunde hundar som erhållit 1:or i kvalitetspris få speciella utställningar där de kunde konkurrera mot varandra. Frågan aktualiserades efter att en exteriördomare yttrat att domare och uppfödare tydligen har olika begrepp om hur en ras skall se ut, följt av frågan "hur lång i centimeter tror du att en 'lagom lång hals' är?".

Det här året hålls exteriördomarkonferens och det diskuterades hur ändringar – med mer konkreta begrepp och omfattande måttbeskrivningar – i befintliga rasbeskrivningar skulle kunna bli första steget till en likformig bedömning i en ras. Vid konferensen tilldelades en 26-faldig BIS vinnare 0:pris från två av domarna.

Schäferhundklubbens ordförande skriver i medlemstidningen att utställning och mentalitet måste gå hand i hand, och att uppfödare vid planering av en kull bör fråga sig om rasen *förbättras* eller *förökas* av en aktuell kombination.

Tiden från 1980 och fram till idag är inte lätt att fånga ur historiskt perspektiv. Rasklubbarna har i allt högre grad tagit ansvar för hundutställningar och rapporterar i sina egna medlemsblad.

Artikelförfattarens tankar kring ett sekel av hundutställningar inom SBK

I nget ämne har rönt så mycket engagemang från medlemskåren och debatterats så livligt i medlemstidningen som hundutställning. Exteriördomarnas görande och tyckande nagelfars redan från starten 1918 och fortsätter in i modern tid.

Syftet med hundutställning – att genom domarens tolkning av standarden kunna stödja aveln – har inte förändrats över tid. Oavsett ras skall de typiska attributen och egenskaperna återfinnas i individen och rankas högt. Uppfödaren ska genom sitt urval visa ansvar i avelsarbetet. Om synen på detaljer förändras så riskerar dessa snart att tolkas som ingående i rasstandard. Ett funktionsfel kan därmed betraktas som "rätt" och gränsen för vad rasen tål kan snabbt passeras.

Rasklubbens ansvar att till uppfödare sammanställa och

redovisa resultat från utställningar måste ske med exteriörbeskrivningsprotokoll och utställningskritik som underlag, då dessa är nödvändiga för att ge underlag till avelsurval. (Ett sådant system vid bruksprov/prövningsformer kanske skulle föranleda samma intresse och djupa engagemang för den delen av domarkåren.)

Helt oavsett vilken "typ" som föredras av uppfödaren så finns ingen sanning. Det går inte att utifrån begrepp som "den gamla typen", "brukstypen" eller "exteriöravlad" mena att en viss typ står närmare rasstandard. Det handlar om uppfödarens mål och mening med sin avel i rasen och faktum är att alla typer rymmer inom standarden. Om avvikelser i utseende eller uppträdande gör att det inte längre med säkerhet går att avgöra vilken ras man har framför sig, då är det kanhända dags att dela rasen. ■

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

MENTALPROVENS UTVECKLING *inom SBK*

Kunskap om hundars mentalitet är en grundläggande del av verksamheten inom Svenska brukshundklubben. Arbetet med olika mentaltester började tidigt och pågår än idag.

TEXT: INGRID TAPPER FOTO: ARKIV

Intresset för hundars "psyke" har alltid varit stort inom brukshundrörelsen och forskning inom området var ett hett ämne redan i början av 1900-talet. Den tyske polis-löjtnanten Konrad Most kom ut med en bok som blev epokgörande och vars idéer kan spåras än i dag i tjänstehunds-träning. Boken som kom ut i Sverige 1912 under namnet "Lärobok i Polishunddressyr" har följts av reviderade upplagor ända fram till 1951.

GODA NERVER OCH VÄNLIGT SINNELAG

Arméhundskolan (HS) i Sollefteå, hade redan i starten 1936 ett tätt samarbete med FSSSH (föregångaren till SBK) då man delade syn på hundar och dressyr. När HS startade sin avelsverksamhet köptes en finsk schäferhane, Kimmo Tekkala som beskrivs som "en stark, frimodig och robust hane med goda nerver. Han var vänlig mot alla människor och arbetsvillig". Han parades med en inköpt tik, Monahells Cora, en liten grå vänlig tik med goda nerver. Uppfödare

till henne var den i dåvarande hundkretsar välkände Axel Hellgren. Goda nerver och ett vänligt sinnelag var tidigt idealet för en bra brukshund.

PROV I KARAKTÄR 1941

I provningsordningen (regelverket) från 1941 finns, förutom regler i lydnad och specialmoment, även ett prov i "karakter". De begrepp som användes för att beskriva en hunds mentalitet kom från tyskan och begreppen lever delvis kvar än i dag och finns redovisade i den bok (HundI, Lämplighetstest) som HS gav ut 1970. Det var upp till domare och provledare hur karaktärstesterna skulle utformas för att undvika att hundarna tränades för uppgiften. Skottprov fanns alltid med.

Man ansåg att hundarnas mentalitet var så viktig, både för bruksarbete och för avel, att man i provningsordningarna från 1941 och fram till 1956 förutom lydnad och special också lade in karaktärstest i bruksprovet. Proven

TERMINOLOGI

I inledningen till provningsordningen från 1941 berättas utförligt om ideal för de olika bruksgrenarna och vad som inte är önskvärt. I korthet beskrivs de olika egenskaperna:

Dådkraft (Schneid) är den väsenssegenskap till följd av vilken ett levande väsen utan yttre tvång håller stånd mot verkliga eller förmenta faror eller såvitt det är möjligt, söker att med handling möta dem.

Skyddsdrift är den nedärvda beredskapen att i faror bistå människokamraten, alltså icke blott vid angrepp mot hunden själv.

Kampdrift är den nedärvda glädjen över kampen i och för sig, över kåkarnas och musklernas användning. I mångt avseende överensstämmer den med leklusten.

Skärpa är den genom drift förefintliga eller genom uppfostran bibringade beredskapen att reagera fientligt vid oförmodad retning.

Temperament är förmågan att raskt uppfatta och med-

elst handling besvara en miljöretning även som förmågan att raskt finna sig till rätta vid ändrade situationer. Dessutom önskas en glad och levnadsfrisk grundtendens hos den temperamentsfulla hunden.

Hårdhet. Med olika grader av hårdhet betecknas minnets olika styrka i synnerhet ifråga om olustbetonade affekter, dvs man betecknar en hund, som låter olustbetonade intryck inverka mycket starkt på sig och troget bevarar dem i minnet, såsom "vek". Däremot anses en hund, som raskt glömmar sådana intryck såsom "hård".

Något om hundens tankeförmåga.

I detta sammanhang torde några ord böra ägnas åt hundens tankeförmåga, åt hans olika grad av "klokhets". I de flesta dressyrhandböcker har man ansett sig böra utgå ifrån, att hunden saknar tankeförmåga. Emellertid har hos senare kynologiska författare framförts den åsikten att hunden inom begränsade områden tänker nära nog på mänskligt sätt och inom andra områden på sitt eget speciella sätt.

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

TEMA: SBK FIRAR 100 ÅR!

En korning på Solna-Sundbybergs BK runt 1970.

hade egna koefficienter och måste vara godkända för att få fortsätta tävla. Man rekommenderade också domarna att hellre underkänna än fria hundarna i tveksamma fall.

BEVAKNINGS- OCH KARAKTÄRSPROV (BOK-PROV) 1960–1990

Vid den här tiden fanns ett karaktärsprov som skulle vara godkänt för att få tävla i bruksgrenarna förutom appellklass. På utställningar fodrades att bruksraserna hade godkänt prov för att få delta i dåvarande segrarklass samt bästa han- och tikklass.

Förutom karaktären prövades hundarna i ett enklare bevakningsprov som bestod av två delar, vindmarkering och ljudmarkering. Brukshundarna blev krigsplacerade så detta var det minimum som försvaret krävde för att försäkra sig om att hundarna kunde utbildas vid ett eventuellt krig.

MENTALTEST (MT)

SBK var intresserade av det lämplighetstest för tjänstehundar som utformats vid HS och ville ha testet som avelsinstrument. Mentaltest (MT) blev officiellt för schäfer 1963 och omfattade efterhand alla brukshundar samt schnauzer och pinscher. Om en hund klarade testet med godkända poäng samt var exteriörbeskriven med minst en 2:a (mot-svarar good/very good) och hade godkända höftleder fick den titeln Korad. Detta gäller än i dag.

Varken karaktärsprovet eller mentaltestet var standardiserade och varierade därför mycket vid olika tillfällen. Ibland förekom delprov som var mycket skrämmande för hunden och ibland tog man det mer försiktigt. Domarna hade inte heller någon särskild utbildning i mentalkunskap vilket gjorde att de varierade i sina bedömningar. Den stora variationen gjorde att MT blev svår att avelsvärdera och 1975 påbörjade SBK:s korningskommitté med bland andra Sven Järverud från HS en översyn. 1979 godkändes ett standardiserat mentaltest samt en utbildning för funktio-

närer och domare. I det ursprungliga förslaget låg också en önskan om att ta bort det poängsystem som fanns, något som rasklubbarna avsåg.

Naturligtvis blev det starka reaktioner som alltid då en förändring genomförs. I Brukshunden uppstod livliga diskussioner på tidningens debattsidor. Flera domare lämnade in sina domarkort i protest, däribland den kände schäferuppfödaren Bosse Nyman, kennel Triumph.

PROJEKT "BÄTTRE TJÄNSTEHUNDAR"

1976 träffades genetikern Per- Erik Sundgren och Sven Järverud på ett symposium. Där kom de att diskutera huruvida det projekt avseende sjukdomar som startats på HS även kunde omfatta mentalitet, något som blev verklighet 1977. Zoologen Lars Fält och etologen Erik Wilsen från Stockholms Universitet knöts förutom Järverud och Sundgren till den grupp som fick i uppdrag att göra mentaltestet lättare att utvärdera genom en intensitetsskala i stället för poäng för olika egenskaper samt att utforma en mentalbeskrivning av valpar som skulle ge fodervärdarna redskap för att förvalta valparnas egenskaper på bästa sätt under uppväxten.

MENTALBESKRIVNING AV UNGA HUNDAR (MH)

Efter att projektet avrapporterats 1982 fortsatte utvecklingen av en unghundsbeskrivning inom SBK. En grupp bestående av Sven Järverud, Lars Fält, Bengt Karlsson (dåvarande chef för fodervårdsenheten på HS) och Curt Blixt bildades. 1989 sjösattes mentalbeskrivning unghund (MUH). Beskrivningen var för hundar mellan 12–18 månader och var tänkt att användas som avkommebedömning.

1997 jämfördes beskrivningen med karaktärprovet avseende krav för tävling och det blev också ett krav på känd mental status att få registrera valpar efter brukshundar. Den övre åldersgränsen togs bort och namnet ändrades till MH.

NUTID

År 2007 kom det MT som är officiellt i dag och är utarbetat i samarbete mellan polis, försvar och SBK. I testet ingår en del kampmoment, något som många saknade i den tidigare versionen. Naturligtvis blev det återigen protester med inlämnade domarkort. Förändringsarbete kostar!

2012 infördes mentalbeskrivning av valpar inom SBK, som en avknoppning av det tidigare arbetet vid HS.

En ny mentaltest MT2017 pågår nu på försök. För närvarande samlas resultat in för utvärdering inför nästa regelrevidering 2022. ■

Pass på! Här provas Curtings Rasants kampdrift sedan en figurant gjort ett fingerat överfall på föraren (60-tal).

Tema: Hunden i människans tjänst

Från olust och tvång TILL GLÄDJE OCH SAMARBETE

Att dressera och träna hund är ett hantverk där kontinuerligt nya vetenskapliga rön sammanfogas till en modell som är tillämpbar i praktiken. Men det gäller att även kunna förstå och läsa hund, dvs ha ett "hundöga" på ett sätt som inte kan beskrivas med vetenskapliga termer.

TEXT: STAFFAN THORMAN
FOTO: ARKIV

Brukshundrörelsen har från begynnelsen haft den vetenskapliga basen som utgångspunkt. Naturvetenskapens genombrott under 1900-talet ökade kontinuerligt vår förståelse av hunden, dess förmåga, kompetens och utveckling samt hur vi ska förhålla oss till den.

De första beskrivningarna i vårt land (översatt från tyskan) om hur hundar ska lydnadstränas är från 1800-talet och handlade om hönshundars (stående fågelhundars) träning, men det fanns även kortare avsnitt om hur andra typer av hundar skulle tränas för personskydd och vakt på gårdar. I början av 1900-talet började sanitetshundar och polishundar att användas och därvid började metoder utvecklas för dressyr efter tyskt mönster. I samband med första världskriget ökade efterfrågan av civila skyddshundar vilket skapade en marknad för utgivande av litteratur även för allmänheten. I *Brukshunden* nr 2/2018 finns en utförlig presentation över litteratur med de dressyrmetoder som var lämpliga för den vanlige hundägaren.

UTVECKLING AV DRESSYRMETODER

Den person som i decennier formade brukshundsdressyrens utveckling var Konrad Most med boken *Polishundsdressyr* (1912) som gavs ut i många reviderade upplagor fram till 1951. Most var övertygad om att vårt förhållningssätt till hunden och de dressyrmetoder som skulle användas helt skulle baseras på vetenskapligt belagda metoder och han var kritiskt till den form av kammardressyr som bedrevs för att underordna hunden (gällde främst dressyr av hönshundar, men den var normdrivande även för lydnadsdressyr generellt).

Most utgångspunkt för dressyren var:

"Alla handlingar, som vi fordra av hunden, ehuru de icke innehåller nytta för honom, förvandlas genom dressyren till för djuret nyttiga handlingar. Och alla handlingar som hunden lär sig att till vår nytta underlåta, ehuru deras utförande skulle innebära nytta för honom, förvandlas genom dressyren till för djuret skadliga handlingar. – Detta är inbegreppet av all dressyr."

Detta gäller i stort även idag men vi har ett annat språkbruk och helt andra metoder där lusten och leken är den drivande kraften.

"Men för att hunden skall utföra handlingar, som äro mot hans nytta, betjäna vi oss även av *olust*känslor som drivande kraft."

Olusten frambringades med rösten eller med fysiskt våld och med den kraft som krävdes beroende på den enskilda hundens karaktär. För en mjuk och medgörlig hund ansågs det dock räcka med verbala tillägelser och man fick inte vara för hård då den lätt kunde tappa förtroendet för föra- ren. Handskygghet var ett problem som diskuterades och ägarna ville ha råd på hur man fick bort det. Grunden till det var fysiska metoder baserade på våld som idag ej längre är accepterade eller tillämpliga.

"Möjligheten att göra sig förstådda av hunden finnes blott om människan stiger ned till djuret om hon ser sig om efter förståelsemedel, som motsvara hundens föreställningsförmåga. På hundens hjärna är det som dressyren måste byggas, icke på människans."

Påståendet är idag en självklarhet. Den kunskap vi numera har om hundens förmågor, socialitet och utveckling fanns inte för hundra år sedan och har helt förändrat vårt förhållningssätt till hundens fostran och dressyr.

ETT SYNNERLIGEN PRAKTISKT HALSBAND

har nyligen utexperimenterats i Tyskland hvarat ett prof exemplar under en studieresa inköpts af dr. K. A. Fries, som demonstrerat dess användning för redaktionen. Halsbandet, som uteslutande är gjort af stål, består af lätt isärtagbara länkar, som på ena sidan äro försedda med taggar, så att de samman vid dressyr kan användas som rosentrans. Genom ett enkelt handgrepp vändes det ut och in, hvarvid taggarna komma på yttresidan, och det hela blir ett vanligt halsband, som på ett effektivt sätt skyddar mot hundbett på djurets hals. Det kan lätt rengöras, är elegant och ändligt att slita sönder, kan användas på hvilken hund som helst, har mångsidig användning samt effektivitet utan att förorsaka djuret plågor. Halsbandet kostar i Tyskland endast 2 Mark, och förtjänar att bli infört även hos oss.

Apporteringsövning 1962.

Konrad Most.

LUST OCH OLUST

Rösten var det förnämsta dressyrredskapet, placeringen vid förarens vänstra sida var hundens trygga plats och vänsterhanden var den berömmade och vänliga handen. Med rösten kunde man både frambringa lust och olust och växla däremellan. Most menade också att hunden efter avslutat träningspass kunde få lite frihet att vara sig själv och ha roligt.

Behovet av våld för att åstadkomma olust var beroende av hundens karaktär. Piska, vidja, korallhalsband, rosenkrans (stackel) och stryphalsband av metallänkar var de redskap som användes. Olust och våld ansågs nödvändigt för att forma den efter människans behov och underordna hunden. När den gjorde rätt gavs den beröm med klappar och uppmuntrande ord. Det var den kontrastverkan som eftersträvades, men belöningen stod inte alls i paritet med olusten. Godbitar, bollar, kampduttar och lek som belöning förekom i stort sett inte i litteraturen. Dock fanns hos någon författare att vid någon sällsynt exceptionell prestation kunde hunden få en belöning i form av en köttbit eller sockerbit!

Vissa moment ansågs inte kunna dresseras annat än med tvång som exempelvis platsliggning som ansågs vara av så stor vikt och strängast av alla moment att det inte fanns någon tolerans mot avvikelser. Inget beröm fick förekomma utan hunden skulle kraftfullt och bestämt läggas samt kraftigt korrigeras om den visade tendens att avvika från platsen. Kryp var ett nödvändigt moment för tjänstehunden, men momentet ansågs av en del även vara ett bra bestraffningsmoment om en hund varit olydig. Apportering var ytterligare ett moment där tvång förespråkades.

Idag vet vi naturligtvis mer och inläring sker med helt andra metoder. Motivation och den positiva förstärkningen är den drivande kraften i träningen vilken skapar förväntan och förtroende hos hunden för sin förare. Det ger arbetslust med ett effektivare samarbete och hundar som finner glädje både i att arbeta och livet i övrigt.

Begrepp som motivation, förväntan, belöning, förstärkning, betingning, association, kognition och samarbete saknades i stort sett helt fram till 1970-talet inom hunddressyren. Begreppen var resultat av 1900-talets forskning som kom att tillämpas och bidrog till att utveckla nya dressyrmeter som var överlägsna de tidigare. Det finns alltid en tidsfördröjning innan forskningsresultat kan omsättas i praktisk verksamhet. Ett exempel är Konrad Lorenz upptäckt av präglingsperioder hos djur där det tog flera decennier innan den kom att omsättas i rekommendationer för när valpar ska lämnas till sina nya hem.

SBK:s KURSVERKSAMHET BLIR NORMBILDANDE

Svenska brukshundklubben (SBK) hade redan från starten 1940 haft ett samarbete med arméhundväsendet när det gällde instruktörsutbildning och där de metoder och moment som var funktionella för den militära tjänstehunden blev styrande. Många av dessa moment var desamma för hundens allmänlydnad vilket också kom att prägla den civila kursverksamheten. Följaktligen blev "Tjänstehundinstruktion för armén" från 1940 den första kursboken för instruktörsutbildningen. LTK-serien som kom 1962 fungerade både som en lärobok för instruktörer och som allmän kursbok för hundägaren. Samverkan med försvaret när det gällde instruktörs- och lärarutbildning pågick ända fram till 1995. I *Brukshunden* nr 3 "I SBK:arens bokhylla" finns en genomgång av den litteratur som utgavs med kopplingar till brukshundrörelsen, armé- och polisväsendet från 1918 fram till 1970-talet.

SBK blev med sin kursverksamhet i hela landet och genom utgivandet av LTK-serien normbildande för hur hundar skulle fostras och vårdas. Många idéer och tankar fanns fortfarande kvar, men anpassades efter ny kunskap och erfarenhet. Utöver rösten skulle i princip all inläring styras med koppel och halsband. Piska och stackel hade försvunnit, men tvång genom att trycka och hålla fast ansågs fortfarande nödvändigt. Tvånget skapar ett fysiskt obehag och när hunden gör det man vill så släpps på obehaget.

Men i början av 1970-talet började ny förståelse om inläring få genomslag i hunddressyren. Insikten om att hunden lär sig bättre om den är motiverad fick fäste i instruktörs- och lärarutbildningen. Motivationen skulle frambringas genom att kraftigt berömma rätt utförda handlingar med godis och lek samt negligera felaktiga beteenden. Det gällde förstas vid momentinläringen. Om hunden gjorde utfall, jagade vilt eller var allmänt ouppfostrad så var det skarpa fysiska tillrättavisningar och ibland våld som förespråkades för att få hunden under kontroll. Skillnaden mellan uppfostran med social anpassning till ett familje- och samhällsliv och momentinläring skulle vara tydlig.

MODERN HUNDTRÄNING

Under 1980-talet började det komma tankar om att ju tidigare som valpens anlag kan börja utvecklas och socialisera den till ett liv i den mänskliga gemenskapen desto lättare borde det bli att dressera den som vuxen. Valputvecklingen visade sig bli ett framgångsrikt koncept då hunden i tidigt skede fick en starkare relation till sin ägare vilket gör frigörelseprocesserna vid könsmognad och perioden mellan 1–2 års ålder enklare att hantera. Fokus kan då mer läggas på inläring och träning genom positiv förstärkning i stället för att med korrigeringar och tillrättavisningar få hunden att fungera i familjen och i samhället.

Dagens metoder att med positiv förstärkning bygga ihop fullständiga moment genom att kedja ihop mindre enheter genom t ex baklängskedjning visar sig fungera utmärkt. Man går från den minsta delen i ett moment till att knyta ihop ett moment som i sin tur byggs ihop till ett helt tävlingsprogram. Delmomenten blir i sig till ett moment som till exempel kan kallas elitlydnad.

Sammanfattningsvis har den vetenskapliga utvecklingen under 1900-talet helt förändrat förutsättningarna för vårt förhållningssätt till hunden. Den medförde ett paradigmskifte under andra halvan av 1900-talet till en helt förändrad syn på dressyr och uppfostran av hunden i vårt samhälle. Nya effektivare metoder som baseras på hundens egenskaper och lust har lärt oss att utnyttja hundens kompetens i fler och bredare samhällsområden och gjort hundägandet roligare och trevligare samt – inte minst – livet roligare för hunden. ■

Sittövning 1962.

TEMA: HUNDEN I MÄNNISKANS TJÄNST

Brukshundrörelsen och tjänstehunden — 1900-TALET FRAMGÅNGSRIKA SYMBIOS

Det har alltsedan brukshundrörelsen startade i vårt land funnits en form av samhällskontrakt som utöver de rent specifika tjänstehundsbehoven också omfattat en verksamhet riktad mot den vanlige hundägaren. Samhällsuppdraget har varit fundamentet för Svenska brukshundklubbens (SBK) verksamhet och som legitimerar vår klubb och dess medlemmar, våra raser, vår prov- och tävlingsverksamhet.

DET BÖRJADE MED SANITETSHUNDEN/SJUKVÅRDSHUNDEN

Första gången hundens roll som tjänstehund omnämns i vårt land är i artiklar i dagspressen i slutet av 1880-talet. Då beskrevs hur hundar av fårhundstyp användes för att överlämna depescher (rapporthund), bära korgar (klövje-hund) och hitta skadade på slagfält (sanitetshund). Intresset i vårt land växte och den första hunden, en collie, inköptes 1899 från Köpenhamn av underlöjtnanten E W Salwén i Gävle. Löjtnanten E B Lilliehöök som hade ett intresse för sanitetshunden bildade 1905 föreningen för hundens användning i krigssjukvården (se Brukshunden nr 2). En uppvisning med sanitetshundar, collie, airedaleterrier och svenska spetsar genomfördes vid Karlbergs hundgård 1907 i Stockholm. Men det fanns också ett intresse bland militärer att vidga hundens användningsområde mot rapporthunds- och spaningstjänst (bevakningshund/patrullhund) och 1908 bildades föreningen Krigshundarna i Gävle. Det privata initiativet blev lyckat och efter några år erhöll föreningen anslag från armén (1912) för fortsatt försöksverksamhet. En utvärdering av hundarnas förmåga gjordes 1915 men då konstaterades brister och att det på grund av kriget inte fanns möjlighet till fortsatt försöksverksamhet. Föreningarna upphörde och det var när FSSSH bildades

som verksamheten kom igång igen inom ramen för föreningens bredare verksamhet (se Brukshunden nr 3).

POLIS- OCH SKYDDSHUNDENS FÖRSTA STEG

De första officiella svenska polishundarna inköptes från Tyskland 1910 till Stockholm efter beslut i stadsfullmäktige. Men enskilda polismän hade redan tidigare haft med sig den egna hunden under tjänstgöring. Kritiken mot detta var dock stark på sina håll då en del av hundarna uppenbarligen var av det farligare slaget och det fanns inga riktlinjer om hur hunden skulle handhas eller tränas. Men i Göteborg fanns överkonstapeln Walfrid Törnqvist som var en starkt drivande kraft och han startade den Svenska Polis- och skyddshundföreningen 1912. Han författade dessutom en bok om polishundens dressyr (se Brukshunden nr 2). Föreningen skulle främja polishundens sak och anordna tävlingar. Det fanns ingen officiell utbildning eller krav på hundarna utan det var i föreningarna som utbildningen ägde rum. Den bristande kompetensen hos förarna, hundarnas bristande dressyr och för högt ställd förväntan på hundarnas förmåga orsakade kritik och dessutom blev motsättningarna mellan olika intresseinriktningar inom

TEXT: STAFFAN THORMAN
FOTO: ARKIV

polisen stora. Samma år som polishundföreningen bildades utkom på svenska Konrad Mosts bok Polishunden (se artikeln om dressyr i detta nummer). Det bidrog till en splittning om vilka metoder som polishundar skulle utbildas efter och det blev en stagnation av polishundsverksamheten, samtidigt växte det civila intresset för skyddshunden och det fanns en tillgång på lämpliga raser.

FSSSH kom att bli den samlande kraften för skydds- och tjänstehundens utveckling. I styrelsen fanns intresserade militärer, poliser och privatpersoner som alla trodde på hundens potential. Symbiosen mellan brukshundrörelsen och samhället var lagd och de första stegen mot folkrörelsen Svenska brukshundklubben var tagna.

Det stora privata intresset för skyddshundar skapade en ohämmad uppfödning av skyddshundar (främst schäfer) och allehanda lycköskare i dressyrbranschen dit man kunde lämna sin hund. Den vildvuxna marknaden skapade bitiska, nervösa hundar och i händerna på oerfarna hundägare förekom allvarliga incidenter. FSSSH organiserade snabbt dressyrkurser och utbildade instruktörer för att möta behovet och ta ansvar för skyddshundarnas utbildning. De första rasklubbarna bildades för avelsutvecklingen. Polishunden kom 1924 att åter bli en del av det officiella polisväsendet då åtta hundar inköptes och placerades hos polismän i Stockholm. Men fortfarande fanns ingen officiell utbildning av polishundar utan polismännen deltog på de kurser som FSSSH anordnade. I Göteborg kom polishundar åter i tjänst 1930.

TJÄNSTEHUNDEN OCH BRUKSHUNDRÖRELSEN

Efter de trevande första tjugio åren med hundar inom armén och polisväsen där polismän och militärer tillsammans med privatpersoner varit drivande fick tjänstehundsverksamheten en fastare grund. I slutet av 1920-talet tillfördes armén skallmarkerande sjukvårdshundar och försök med draghundar påbörjades vid I21 i Sollefteå under ledning av den outtröttlige Einar Edström som senare grundade Arméns hundskola (se Brukshunden nr 2). Han insåg att ett samarbete med föreningslivet var nödvändigt och han skapade tidigt kontakter med FSSSH och svenska schäferhundklubben. Privat var Edström sedan tidigare engagerad i jakthundklubbar (pointer och vorsteh). På det sättet fick verksamheten en snabb start med volym och kompetens och 1930 kontrakterades de första privatägda hundarna. Aveln av schäferhundar startade 1936.

Vid bildandet av SBK 1940 kom företrädare för armé- och polisväsendet att ingå eller adjungeras till styrelsen. En relation som varade ända till 2008. Andra världskriget pågick vilket drev på efterfrågan på tjänstehundar för armén hos oss och villigheten att ställa sina brukshundar till förfogande var stor. Utbildningen av instruktörer påbörjades 1941 och intresset var stort hos många brukshundägare. Samma år förlades all polishundsutbildning till hundskolan. I och med det hade all utveckling av landets bruks- och tjänstehundsverksamhet, både den statliga och den ideella, samlats till Arméns hundskola i Sollefteå (se Brukshunden nr 2). Ett förhållande som varade in på 1990-talet.

Tävlingsverksamheten har från början varit viktig för att stimulera förarna att upprätthålla hundarnas funktion. Reglerna utformades efter tjänstehundens funktion och i 1940 års regler grundlades dagens svenska bruksprovregler (se även Brukshunden nr 4) där varje moment var noga genomtänkt och motiverat.

Staten har alltsedan 1940 tillskjutit medel till SBK för utbildning av civila hundar och förare samt till utveckling av dressyrområden. Efter flera försöksperioder med syftet att utveckla räddningshundar erhöll SBK sin första beställning i början av 1980-talet på 200 räddningshundar och vid samma tid beställer Flygvapnet ett antal bevaknings/patrullhundar till basförsvaret. Under årens lopp har tusentals medlemmar förenat nytta med nöje genom att tillsammans med den egna hunden göra en samhällsinsats eller att på kontrakt ställa den till förfogande.

I dagsläget är 2000 till 2500 av SBK:s medlemmar engagerade inom den frivilliga verksamheten med att utbilda hundar, förare och ekipage för Försvaret (patrullhundar mfl), för Myndigheten för beredskap (räddningshundar), för Sjöfartsverket (sjöräddningshundar) samt att för Myndigheten för delaktighet kvalitetssäkra civila assistanshundar. ■

Rapporthund som drar teleledning, 1910-tal.

Sjukvårdshund i Svenska Dagbladet 1899.

Svenska Dagbladet, Krigshunden 1899.

TEMA: HUNDEN I MÄNNISKANS TJÄNST

Tjänstehundens utveckling I SAMVERKAN MED SVENSKA BRUKSHUNDRÖRELSEN

TEXT: STAFFAN THORMAN FOTO: ARKIV & ISTOCK PHOTO

- 1886** Första artikeln om hundar i krigstjänst i Dagens Nyheter.
- 1899** Underlöjtnant E R Salwén i Gävle köper in en skotsk collie från Köpenhamn för att dressera till krigshund/sanitetshund efter tysk förebild.

- 1905** Föreningen för sanitetshundens användning bildas.
- 1907** Uppvisning med sanitetshundar (skotsk fårhund, airdaleterrier och svenska spetsar) vid Karlsbergs djurgård i Stockholm.
- 1908** Föreningen Krigshunden bildas i Gävle med inriktning mot rapport- och spaningstjänst.
- 1909** Två tyska polishundar, en rottweiler och en schäfer, importeras till Stockholmspolisen.
- 1911–14** Försök med draghundar och rapporthundar vid I21 Sollefteå.
- 1912** Försök med krigshundar vid armén. Föreningen Krigshunden får anslag av armén.

- 1913** Användning av krigshundar visas på biografen Röda Kvarn i Stockholm.
- 1918** SBK:s föregångare, FSSSH, bildas med uppgift att utbilda skydds-, kriminal- och krigshundar. Föreningen blev den samlande kraften för hunden som tjänstehund inom olika verksamheter.
- 1928** Skallmarkerande sjukvårdshundar tillförs armén. Försök med draghundar vid I21 Sollefteå.
- 1930** De första kontraktsbundna privathundarna engagerades till armén för att utveckla försöksverksamheten med draghundar.
- 1932** Draghunden blev godkänd som arméhund.
- 1932** Sjukvårdshunden blev godkänd som arméhund.
- 1932** De första arméinstruktörerna inom sjukvårdshundens dressyr blev godkända.
- 1934** Den första dokumenterade hundinsatsen i samband med fjällräddning då en frivillig fjällräddare hade med sin hund Murre som hittade den försvunna personen.
- 1935** Tio värnpliktiga utbildas till sjukvårdshundförare.
- 1936** Arméns hundskola startar verksamheten med fyra schäfrar och en vorsteh som stam- och avelshundar. Den första statliga utbildningsverksamheten startar med sjukvårds- och rapporthundsutbildning.
- 1940** Den första vaktkunden, vilket senare utvecklades till sk hangarhundar.
- 1940** Svenska brukshundklubben (SBK) bildas och ersätter tidigare FSSSH.
- 1941** Samarbete startar mellan SBK och arméhundskolan.
- 1941** Samarbete startar mellan SBK och Hemvärnet.
- 1941** Samarbete mellan polisen och arméhundskolan. Dressyr av skyddshundar/polishundar och utbildning av polisens hundförare påbörjas.
- 1941** Prövningsordning för polishundar fastställs i samråd med SBK.
- 1941** SBK:s instruktörskurser anordnas av Arméns hundskola.
- 1946** Dressyrkurser för statspolisen pågår till 1965 då polisen förstärktes. Kommunanställda poliser går oftast instruktörsutbildningar på de lokala brukshundklubbarna.

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

TEMA: HUNDEN I MÄNNISKANS TJÄNST

- 1947** SBK ansluts till Centralförbundet för befälsutbildning.
- 1947** Rapporthunden, sjukvårdshunden och brevduvetjänsten utgår ur arméns verksamhet då den tekniska utvecklingen gjort dessa överflödiga.
- 1949** Verksamhet med minhundar inleds.
- 1950** Hundar börjar användas inom fjällräddningen.
- 1955** Draghunden i försvaret avvecklas.
- 1957** Försök med så kallade stormhundar som röjer väg i ett minfält genom att springa ut efter en utskjuten patron i ca 100 m och i sele ha en sk minorm med exploderande sprängämnen. Försöken gick bra och ingen hund skadades.
- 1958** Första fallskärmschoppet med minhund.
- 1958** Minhundar i Gaza blir de första hundarna i FN-tjänst.
- 1958** Ledarhundsdressyr inleds efter förfrågan från De Blindas förening.
- 1959** Försök med räddningshundar i rasmassor i samverkan med civilförsvaret.
- 1960** Hundar ansluter till FN-truppen i Kongo.
- 1962** Arméhundväsendet ombildas till Arméns hundscola.

Platsliggningsövning, 1962.

- 1964** Hundar ansluter till FN-truppen på Cypern.
- 1965** Polisen förstatligas och hundscolans avel inriktas även mot polishundsrekrytering. Aveln utökas till en produktion av 350 valpar per år. Polishundförarutbildningen förläggs till hundscolan.
- 1966/67** Utbildning av malmlethundar efter förfrågan från Sveriges geologiska undersökning.
- 1968** De första narkotikahundarna hos polisen. Tullstyrelsen begär hjälp att starta upp narkotikahundorganisationen.
- 1970** Ny grundstadga och tydligt uppdrag för SBK: "... har till ändamål att inom hela riket medverka vid fyllandet av totalförsvarets behov av utbildade hundförare och specialutbildade hundar liksom behovet i övrigt av samhällsnyttiga brukshundar."

- 1976** Arméns Hundscola ombildas och blir affärsdrivande. SBK svarar för utbildningen av bevakningshundar liksom provtagning för tjänstehundscertifikat.
- 1977** Projekt "Bättre tjänstehundar" i samarbete mellan hundscolan och forskare verkar bland annat för förbättrad hälsostatus för höftleder.
- 1978** Försök med räddningshundar.
- 1980** Räddningshundar utbildas i Skåne.
- 1981** SBK blir frivillig försvarsorganisation.
- 1982** Sex räddningshundar provas på Rosersberg.
- 1982** Prov med ammunitionssökhund.
- 1983/84** SBK får uppdrag att ta fram 200 räddningshundar.
- 1985** Flygvapnets basförsvar beställer hundar från SBK.
- 1985** Hemvärnet utfärdar riktlinjer för hundar inom organisationen.
- 1985** SBK blir avtalsorganisation, vilket innebär prioriterad frivilligorganisation.
- 1988** SBK deltar med räddningsekipage efter jordbävning i Armenien.
- 1993** Internationellt räddningshundsymposium i Rosersberg där Internationella räddningshundorganisationen (IRO) bildas.
- 1993** SBK blir medlem i Folk och Försvar.
- 1996** Marinen beställer tjänstehundar.
- 1998** Ny provningsordning för räddningshundar.
- 1998** Försök med vattensökhundar.
- 2004** Avelsstation i Sollefteå för uppfödning av schäfer till försvaret och polisen.
- 2005** Statlig utredning (SOU 2005:75): Hundgöra – att göra hundar som gör nytta.
- 2006** Svenska Sjöräddningssällskapet börjar använda SBK-hundar.
- 2009** SBK omorganiseras. Utskottet för samhällsnytta bildas.
- 2010** Statlig utredning (SOU 2010:21): Bättre marknad för tjänstehundar.
- 2012** Utbildning av sjöräddningshundar.
- 2016** SBK får i uppdrag att kvalitetssäkra assistanshundar.

Brukshundklubben 50 år

Vi jubilerar 50 år. Artikeln gör en sammanfattande genomgång av brukshundrörelsens utveckling sedan 1918 som vi idag har bristande kännedom om. Artikeln är ett tidsdokument för hur den egna synen på hur brukshundrörelsen utvecklats fram tills då. Den präglades till stora delar av samverkan med Försvaret och polisen och med ett alltmer ökande intresse bland allmänheten.

VI JUBILERAR

Det var år 1918 som intresset i Sverige för användning av hundar av vissa raser i speciell nyttotjänst vuxit sig så starkt att man då beslöt bilda en förening till främjande av den rätta utvecklingen på området.

Här nedan berättas om upprinnelsen till föreningsbildandet samt lämnas en summarisk redogörelse för den verksamhet, som därefter under 50 år bedrivits under den vedertagna beteckningen brukshundrörelsen.

I vissa avsnitt skulle det otvivelaktigt ha varit väl befogat om betydligt mera ingående, än som skett, berättats vad som tilldragit sig, men tyvärr har också utrymmeshänsyn krävt erforderligt beaktande.

Till de personer, som på olika sätt bidragit med många och värdefulla informationer för sammanställandet av denna redogörelse, framföres härmed mitt förbindliga tack.

Sven Oldin

Hunden kom till människan

När den vilda hunden i en avlägsen forntid anslöt sig till människan och blev kvar, allt fastare bunden till ett liv i människans närhet, så berodde det främst på att båda parter fann sig ha nytta av detta förhållande.

Hur banden stärktes, hur detta i hög grad bidrog till påverka hundens utveckling och hur mångfalden av raser uppkom med sina särpräglade utseenden och egenskaper är ett vidlyftigt kapitel i hundens historia, som vi här inte skall fördjupa oss i. Vi kan dock konstatera att det i stort sett är samma omständigheter som från början främjade gemenskapen i umgänget mellan människa och hund som ännu består och som medfört att människan fortfarande håller hunden som sitt mest närstående husdjur. Det är hundens speciella förutsättningar att vara människans medhjälpare vid jakten, att kunna göra tjänst som väktare av hus och egendom samt beskyddare mot angripare och att utgöra ett trofast och trevligt sällskap åt husbondfolket som främst bidragit till förhållandet.

Det är då förvånansvärt att under så lång tid av utvecklingsskedet som ända fram till 1800-talet hade hundhållningen fortlöpt utan väsentlig påverkan av organiserade insatser till främjande av rasutvecklingen i sådan riktning som kunde anses önskvärd. Och dock måste man länge ha kunnat konstatera möjligheterna att genom planerlig avelsovervakning tillgodose specifika rasintressen och därmed också få fram hundar, som vore mer eller mindre ägnade för olika uppgifter.

Hundklubbar bildades

Det är sålunda endast för knappa 100 år sedan, som hundintresserade började sluta sig samman i klubbar och föreningar för att systematiskt och med stöd av vetenskaplig forskning och praktiska rön ägna sig åt uppgiften att främja "den ädla hundaveln".

Sådant arbete i organiserad form påbörjades först i England och Tyskland, men snabbt nog växte hundföreningar fram även i andra länder och ett internationellt samarbete kom till stånd. Det är rent fantastiskt hur denna hundrörelse kunnat under de fåtaliga år som förgått, sedan den inleddes, växa sig så stor och stark som skett.

I Sverige kom vi med i sammanhanget på initiativ av ett antal jakthundsintresserade personer, vars främste talesman var dåvarande löjtnanten, greve Ad. Patr. Hamilton, som till stor del tillerkännes förtjänsten av att Svenska Kennelklubben (SKK) bildades år 1889. Han var också denna klubbns förste ordförande och kvarstod som sådan under tjugo års tid.

Svensk debut för schäfern

Såsom naturligt med hänsyn till de första klubbmedlemmarnas huvudintresse blev det jakthundraserna som dominerade de inledande årens hundutställningar. För dessa hundar organiserades också olika slag av jaktprov. Det dröjde ända till 1907 innan en hund av den från Tyskland härstammande schäferrasen visades på en SKK-utställning. Hunden hette *Lux* och denne var på

grund av sitt varggrå utseende registrerad under rasbeteckningen *Wolfs-Schäferhund*. Belysande för det relativt svaga intresset i Sverige för introducerande av schäferrasen under de närmaste åren efter nämnda utställningsdebut är att hela antalet hos SKK stambokförda schäfer så sent som år 1918 inte uppgick till mer än 30. Året därefter visades emellertid en kraftig stegring i och med att antalet då hade ökat till 130.

Såsom jämförelse kan nämnas att det speciella intresset för schäfern i Tyskland år 1899 kommit så långt att den tyska schäferhundklubben Verein für deutsche Schäferhunde (SV) då bildades. Klubben inriktade sig från början på att främja avel och uppfödning av hundar som inte endast fyllde vissa uppställda standardkrav konstitutionsmässigt utan också var av sådan kvalitet att de kunde fullgöra brukshundarbete. Från ett medlemsantal av omkring 100 under första verksamhetsåret hade den tyska klubbens medlemsantal år 1910 stigit till omkring 4.000 med omkring 7.000 registrerade hundar. Fram till nuvarande tid torde över en miljon schäfer ha registrerats hos SV.

Övriga brukshundraser framträdde

Av de i Sverige förekommande och numera till brukshundgruppen hänfödda raserna härstammar förutom schäfern även boxern, dobermannen, riesenschnauzern och rottweilern närmast från Tyskland, medan collien räknar Skottland som sitt ursprungsland.

Intresset för införandet av dessa hundraser till Sverige uppkom först en bit in på 1900-talet och påverkades då i väsentlig grad av att man börjat lägga märke till de goda resultat som nåtts med dessa hundar i nyttotjänst sedan de underkastats dressyr och utbildning efter moderna metoder.

Visserligen hade flera av dem tidigare använts såsom vallhundar eller såsom boskapsdrivare, men detta användningsområde hade blivit allt mindre aktuellt sedan man funnit att hundarna än bättre lämpade sig såsom skydds- och spårhundar i polisär tjänst eller som patrull-, rapport- och sjukvårds- (sanitets-) hundar i militär tjänst.

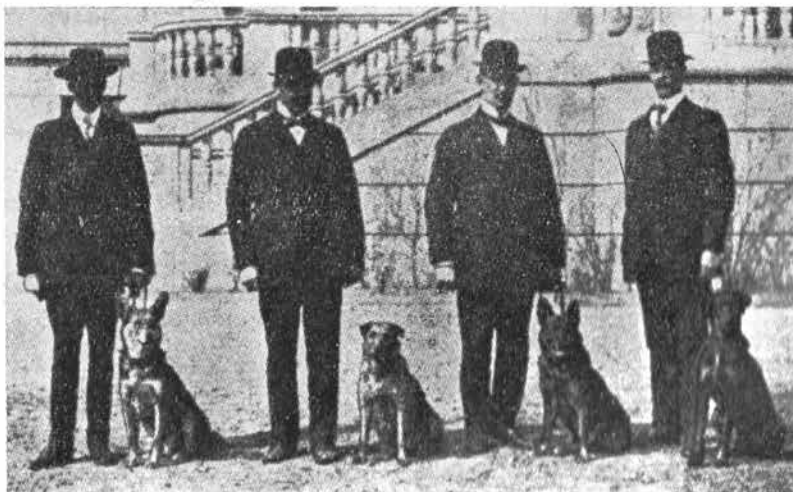
Det var främst i Tyskland som de nya dressyrmetoderna utvecklats och förtjänsten av de lyckade resultaten kunde huvudsakligen tillerkännas den dåvarande tyske polislöjtnanten Konrad Most. Hans instruktionsbok med psykologiska motiveringar, översatt till svenska av Paul Nylén, utgavs år 1912 på Svensk Polistidnings förlag under namnet "Lärobok i polishunddressyr".

Svenskt försök med sjukvårds- (sanitets-) hundar

Värt att omnämnas är att i Sverige gjordes redan år 1906 ett försök att introducera sanitetshundarna i svenska armén. Det var dåvarande löjtnanten E. Lilliehöök och fanjunkare A. Ottergren som tränat ett par skotska collie och ett par airdale-terrier, med vilka de gav en uppvisning inför medlemmar i en "Förening för hundens användning vid krigssjukvården" m fl. Uppvisningen, som utförligt refererades bl a i SKKs tidskrift, väckte häpnad hos åskådarna över vad hundarna kunde prestera, men det skulle ändå komma att dröja många år innan ytterligare allvarliga försök på utbildningsområdet i fråga kom till stånd i Sverige.

Hunden prövades för polistjänst

I samband med en av SKKs utställningar år 1909 uppvisade två tyska polismän en schäfer och en rottweiler i skyddshundarbete. Dåvarande polismästare Tamm i Stockholm gav såsom en följd av det intresse uppvisningen väckte detektivchefen stadsfiskal G. Lidberg i uppdrag att i Hamburg besöka den tyska polisens skyddshundsavdelning för att ta del av hur denna arbetade. Hans rapport därom föranledde att de två detektivkonstaplarna Catoni och Åkerblad sändes till Tyskland för att under en månads tid studera vid den tyska dressörskolan. Därifrån medförde de till Sverige en schäfer och en airdaleterrier som förvärvats för stockholmspolisens räkning. Senare skänkte den tyska polishundskolan en rottweiler till dåvarande detektivkonstaplarna, seder-

De första svenska polishundförarna

Från vänster: Waldén med Caca, Åkerblad med Caca, Catoni med Lora och Johansson med Lenta. (Ur den svenska upplagan av Konrad Mosts bok "Polishunddressyr", utgiven år 1912)

mera mest känd såsom ÖK, Sven Arvid Johansson, en av förgrundsfigurerna inom svenska polishundväsendet. Från Tyskland hade bl a också poliskonstapel Valfrid Törnqvist i Göteborg (författare till den svenska instruktionsboken "Polishunden") och en kollega till honom i Häl-singborg förvärvat var sin fullt utbildad tjänstehund, en schäfer och en dobermann.

De nämnda personerna och ytterligare några polismän bildade år 1912 "Svenska polis- och skyddshundföreningen", som gjorde till sin uppgift att även utanför polismännens led sprida kännedom om och väcka intresse för arbetet med hundarna.

Hundar i krigstjänst

Vi är nu inne på åren för det första världskriget, då båda de stridande parterna använde hundar, mest i bevakningstjänst och såsom sanitetshundar. Det visade sig att dessa gjorde stor nytta och i synnerhet sanitetshundarna berömdes för sina insatser att finna sårade soldater. Enligt uppgift utbildades enbart under krigets första halvår omkring 1.700 sanitetshundar i Tyskland och tusentals soldater kunde varje månad kriget fortgick räddas till livet genom att sanitetshundarna fann dem på stridsfälten och ledde sjukbärare och sjukvårdare till deras hjälp.

Bataljonsläkare K Å Fries och kaptenen vid generalstaben Hugo Strandberg gjorde 1918 en av Kungl Maj:t beordrad resa i Tyskland för att studera utbildningen och användningen av hundar vid den tyska krigsmakten. I SKKs tidskrift nr 11–12/1918 berättade dr Fries en del därom, medan kapten Strandberg senare gav redogörelse för sitt besök vid tyska arméns sanitetskola strax utanför Berlin i första numret av FSSSH:s tidning.

Det civila intresset ökade

I Sverige hade allt flera privatpersoner blivit intresserade av att skaffa hundar för dressyr och utbildning efter de linjer som de polisiära och militära föregångarna anvisat.

Man fann så småningom allt nödvändigare att bilda en organisation, som kunde tillvarata de gemensamma intressena, såsom att främja import samt inhemsk avel och uppfödning av lämpliga hundar, att skaffa fram kunniga instruktörer och ledare i dressyrarbetet samt att organisera prov och tävlingar till främjande av den rätta utvecklingen.

Och därmed är vi framme vid den händelse, som föranleder SBK att 1968 fira sitt 50-årsjubileum.

FSSSH bildades

Den 30 maj 1918 samlades ett antal av de förbildande av en ny förening mest intresserade hundägarna till ett möte i Stockholm, där man beslöt bilda "Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden" (FSSSH).

Givetvis måste vi här omtala hur den första styrelsen var sammansatt. Såsom föreningens beskyddare hade prins Carl, hertig av Västergöt-

Greve Tage Thott
FSSSH:s förste ordförande 1918

Hjalmar Dahlström
FSSSH:s ordförande 1919–1921, 1928–1935

land, åtagit sig att fungera. Till ordförande valdes överhovjägsmästaren, greve Tage Thott, och till v ordförande professorn vid Veterinärhögskolan Hj Dahlström. Sekreterare blev överste Gillis Bergenstråhle och skattmästare kammar-rättsrevisor G Fallstedt-Lindholm. Övriga ordinarie styrelseledamöter blev polisintendent Eric Hallgren, brandkapten C Gyllenhammar, bataljonsläkare K A Fries, kapten Hugo Strandberg, redaktör Tore Blom, ryttmästare Carl Wannberg, direktör W Feeling samt polisöverkonstapel Sven Arvid Johansson.

Styrelsesuppleanter blev poliskonstapel E A Bergström, grosshandlare Adolf Carell, kapten C Skarin, civilingenjör O Tillberg, löjtnant A Winge och kriminalkommissarie Joh Svensson.

Ur föreningens stadgar återges här de två första paragraferna.

§ 1

"Föreningens ändamål är att på lämpligt sätt arbeta för höjande av aveln av de hundraser, som kunna användas såsom vakt-, skydds-, kriminal-, sjukvårds- och krigshundar, och att sprida kännedom om dessa rasers betydelse för såväl samhället som den enskilde.

§ 2

Detta ändamål söker föreningen ernå bland annat genom att verka för import och rationell uppfödning av härtill lämpliga hundar av för ändamålet godkända raser, utbilda dressörer och verka för utbredande av kunskap om hundarnas rationella vård och dressyr, anordna dressyrprov, tävlingar, uppvisningar och utställningar samt genom att utge en tidskrift och upprätta ett hundstuteri".

Såsom lämpliga hundraser för användning till ändamål som angavs i stadgarna kunde man från början endast räkna med schäfer, airdaleterrier, dobermann och rottweiler.

Rätt snart efter föreningens bildande förelåg fullständigt utarbetade "Prövnings- och tävlingsstadgar" med tillhörande "Bedömningstabeller" för de olika färdigheter som hundarna skulle behärska.

Under året 1919 beviljades föreningen association med SKK och blev därigenom officiellt erkänd såsom specialklubb inom sitt område.

En för föreningen glädjande händelse var då Röda Korset skänkte ett ganska stort belopp för anskaffning och specialutbildning av en sjukvårdshund.

Systerförening tillkom i Göteborg

I Göteborg fanns många hundägare med samma intressen som medlemmarna i ovan nämnda förening. Dessa bildade i juni 1918 sin egen förening med namnet "Svenska Skyddshundklubben i Göteborg" (SSKG). Till dess förste ordförande valdes dåvarande kammarkrivaren vid tullverket Gottfr Kummel. Med denna klubb överenskoms om visst samarbete, dock fortfarande under skilda ledningar. Härigenom blev även göteborgsföreningen associerad med SKK.

Gottfried Kummel

Ordförande i SSKG 1918–1940. Hedersledamot 1944

Arbetet tog fart

Medlemsantalet i FSSSH översteg redan under föreningens första verksamhetsår 200. En dressörsskola startades och höll kurser i gång varje år. Att dessa gav gott resultat kunde konstateras vid kursavslutningarna med sina uppvisningar och sluttävlingar för deltagarna.

I september 1920 kunde föreningen avhålla sin första *utställning*, förlagd till ridhuset invid Stadion i Stockholm. Schäfern dominerade till antalet men även rottweilern var talrikt företräd. Såsom utställningsdomare fungerade för schäfer och rottweiler ingenjör W Zirkenbach, för dobermann brandkapten C Gyllenhammar och för airdaleterrier baron C Leuhusen.

I samband med denna utställning anordnade föreningen också sina första allmänna *tävlingar*, vilka ägde rum i skydds- och spårhundklasserna. Domare var assessor S Wettermark och polismännen F O Pedersen och E Pettersson.

Ett utdrag från tävlingsprotokollen visar att de främsta pristagarna var: i *skyddshundklassen*: dobermannen Prins v Schöntau med poliskonst E A Bergström som förare, schäfern Bissa av Sjöckulla, förare handl O Dahl, rottweilern Senta v Taunus, förare polisöverkonst S A Johansson och airdaleteriern Ragg, förare direktör O Björklund; i *spårhundklassen*: dobermannen Prins v Schöntau, rottweilern Senta v Taunus och airdaleteriern Ragg.

Inteckning i ett vandringspris, kallat "Skyddshundspriset", uppsatt till tävlan för "gentlemanadressörer", förvärvades för första gången av handl O Dahl för hans placering med schäfern Bissa av Sjöckulla.

De första uppfödarna

Vad beträffar föreningens uppgift att verka för import av bra hundar, i synnerhet sådana som kunde bli av nytta för inhemsk avel, så måste konstateras att de första åren var fyllda av besvärigheter. Krigsåren hade medfört att sådan brist på goda avelshundar länge rådde i de länder som borde varit huvudleverantörer för de

efterfrågade raserna, att inköp därifrån ställde sig mycket svårt. Trots det lyckades svenska uppfödare förvärva en del avelshundar, som kom att betyda mycket för vidmakthållande och höjande av den svenska standarden.

Här avses inte att ge besked om vilka hundar som sålunda tjänat aveln, ej heller vilka hundar som gått i topp på utställningar hur beryktade de än blivit på grund av sina framgångar på dessa områden. Intresserade i dessa frågor hänvisas till sådana särskilda hundböcker, som rasvis redogör för avel och uppfödning och kända avelsresultat.

Utan att göra anspråk på fullständighet skall här endast omnämnas en del av de svenska uppfödare, som verkade under de första åren av den tid då FSSSH hade till uppgift att göra sina avelsfrämjande insatser.

Bland de första *schäfer*-uppfödarna i Sverige märks sålunda den tyske ingenjören W Zirkensbach, som inflyttade i Sverige år 1910 och drev kenneln *Gusum*. Denne visade stort intresse och kunnighet i avelsfrågor. Han blev också en mycket anlitad exteriördomare.

Andra kända *schäfer*-uppfödare var då också Axel Croy med kenneln *Schäferland* och Dagny Torén med kenneln *Barrsäter*.

Och så måste nämnas schäfer-rasens främste kännare och entusiast i övrigt på den tiden, civilassessor S Wettermark. Han började sin mångåriga domarverksamhet år 1921 och hade då tidigare studerat schäfern och schäferaveln i Tyskland. Wettermarks namn hade en god klang i vida kretsar.

Vi skall inte gå längre med namn på schäfer-uppfödare, ty alltför många skulle då visa sig förtjänta att omnämnas.

Ser vi på *rottweilern*, så var denne näst schäfern den främsta representanten för "brukshund-raserna" redan från början, eller t o m enligt många åsikt kvalitativt, om än icke numerärt,

Carl Gyllenhammar

Mångårig styrelseledamot i FSSSH på 1920-talet.
Hedersledamot 1940

fullt jämbördig med schäfern såsom skydds- och spårhund. Bland de äldsta svenska uppfödarna av rottweiler förtjänar nämnas brandkapten Carl Gyllenhammar med kennel *Gyllis*, "ÖK" Sven Arvid Johansson, kennel *Äsö*, pastor Enock Berlin, kennel *Berlis*, direktör Gösta Wahlstedt, kennel *Aspnäs*, och kamrer Uhnér-Udbye, kennel *Udbyhus*.

Airdaleterriern, som då också hänfördes till de raser med vilka FSSSH arbetade, hade väl kända uppfödare i herr och fru Leif Sörvik, som drev kenneln *Roedrich*.

Organisationsförändringar

Redan år 1921 hade inom föreningen diskuterats om FSSSH:s organisation var den mest lämpliga för fullföljande av det verksamhetsprogram man från början uppställt. Olika förslag till ändringar utarbetades och nagelfors. Vid årsmötet i december 1921 blev åsiktsbrytningarna alltför stora för att enighet skulle kunna nås, varför ett flertal av de gamla styrelseledamöterna avgick. Ny ordförande blev dir G Wahlstedt, v ordf pastor E Berlin och sekr kamrer P Sundqvist.

Oppositionens representanter samlades sedan i början av år 1922 till ett möte, varvid nybildades en fristående förening under namnet "*Skyddshundklubben i Stockholm*". Den skulle bedriva dressyr och utbildning av hundar m m efter ungefär samma principer som angivits i FSSSH:s stadgar. Avelsfrämjande åtgärder och utställningar var dock icke upptagna i den nya klubbens program.

I Skyddshundklubben utsågs professor Hj Dahlström till ordförande och i styrelsen ingick även ett flertal andra ledamöter som avgått ur FSSSH.

Den nya klubben blev emellertid inte långlivad. Den hann dock bli med att utge ett nummer av en tidning som kallades "*Skyddshunden*".

Rätt snart fann man att delningen icke medförde något gott för brukshundsportens bedrivande. Efter förhandlingar, som leddes av representanter för SKK, återförenades Skyddshundklubben med FSSSH redan i januari 1925.

Värt att framhållas är att FSSSH:s samarbete med systerorganisationen i Göteborg alltid förlöpte gnisselfritt liksom med en liknande organisation som bildats under namnet Västmanlands läns skyddshundklubb och en av FSSSH godkänd lokalklubb, Borås Skyddshundklubb.

Kvar stod emellertid fortfarande önskemålet att tillgodose rasintressena på ett effektivare sätt än som kunnat ske i FSSSH:s regi. För rottweiler hade detta i viss mån kunnat ske, då redan i november 1920 bildats "*Svenska Rottweilerklubben*" som intimt samarbetade med FSSSH och som medgivits att redigera ett eget avsnitt av FSSSH:s tidskrift för interna klubbmeddelanden.

Omkring 1923/1924 hade FSSSH efter kontakter med hundägare, intresserade av raserna boxer och collie, beslutat tillmötesgå önskemål från deras sida att även hundar av dessa raser skulle få delta i utbildning och tävlingar i föreningens regi, främst med tanke på att de kunde lämna sig såsom rapport- och sjukvårdshundar.

För handläggning av avelsärenden för boxer fanns dock inget organ förrän 1931, då SKK beslöt inom sig tillsätta ett s k "boxerutskott", vars förste ordförande blev brandkapten Carl Gyllenhammar.

Vad beträffar collie rädde länge ett märkligt förhållande. En utanför kennelassociationen stående förening, kallad "Collievännerna" anordnade år 1924 en utställning i Stockholms Cirkus med uppvisning av inte mindre än 60 collie. I samband därmed bildades *Svenska Collieklubben*. Denna sökte association med SKK, vilket den dock erhöll först år 1931. Associationen hävdades

emellertid på grund av vissa konflikter redan året därpå och trots att klubben existerade många år därefter, blev den aldrig på nytt direkt associerad med SKK. Däremot beslöt SKK, dock först år 1943, att collierasen skulle hänföras till rasgruppen brukshundar, varigenom den officiellt insorterades under SBKs hägn.

Rasklubb för schäfer bildades

Schäferfolket hade redan under de första åren på 1920-talet allt starkare börjat plädera för att deras speciella rasintressen, främst i fråga om avel och uppfödning, skulle bättre betjänas av en särskild rasklubb för *schäfer*, som sålunda borde överta de uppgifter härutinnan som ursprungligen åvilat FSSSH.

En sådan klubb bildades också år 1924 under namnet "*Svenska Schäferhundklubben*". Den erhöll direkt association med SKK.

Avsikten var då att den skulle arbeta i samförstånd med FSSSH, som fortfarande skulle handha dressyren och utbildningen.

Första styrelsen i klubben rekryterades nästan helt ur FSSSH:s led. Den store schäferentusiasten, civilassessor S Wettermark, blev klubbens primus motor och han redigerade också från början med stor sakkunnighet den tidskrift som klubben utgav.

Bland andra schäferspecialister, som så småningom kom att inta framträdande ställning i klubbens ledning, förtjänar i detta sammanhang näm-

Sigge Wettermark

Ledande schäferexpert på 1920–1930-talen

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

nas avdelningschef Helge Scholander, överkonstapel Sigfrid Sund och köpman Axel Hellgren.

Svenska Schäferhundklubbens styrelse hade, liksom FSSSH, sitt säte i Stockholm. Klubben uppstod emellertid också i sin organisation ett antal lokalavdelningar, varav de första var hemmahörande i Södertälje, Göteborg, Gävle och Karlskrona.

Det dröjde inte länge förrän Schäferhundklubben utvidgade sin verksamhet att även omfatta dressyr, brukshundutbildning och tävlingar av samma slag som FSSSH. Det uppstod därigenom vissa konkurrensförhållanden och stridigheter mellan de båda klubbarna som ingalunda hade förutsetts.

Aterförening blev aktuell

Trots de motsättningar som med växlande styrka gjort sig gällande mellan FSSSH och Schäferhundklubben hade vid flera tillfällen tanken uppkommit att söka återförening dessa organisationer och därvid även i en enhetlig organisation få med de klubbar och mera lösa bildningar som fanns för övriga brukshundraser. Önskemålen att behålla rasgrupperingarna i separata organisationer hade dock länge varit alltför starka för att en dylik sammanslagning skulle kunna förverkligas.

År 1918 utbröt världskrigets utbrott ändrade emellertid förhållningarna. Från försvarsmyndigheternas sida anmäldes deras behov att ha med endast en organisation att göra i stället för med flera. Ledningen av försöken att knyta ihop de olika intressena kom av naturliga och även personella skäl att ligga hos FSSSH, som ju inom utbildningsområdet sysslade med samtliga brukshundraser och genom sina styrelseledamöter hade inflytande hos avelsklubbarna och även i SKKs ledning. Huvudansvaret för arbetet bar dåvarande ordföranden i FSSSH, kamrer Harald V Pettersson — en av veteranerna — och sekreteraren, hr Sven Hydén.

Arbetet var besvärligt och värre än fusioner i allmänhet. Visserligen kunde många fördelar med en sammanslagning lätt påvisas men det fanns också påtagliga nackdelar. Den lilla men livaktiga rottweilerklubben ville inte gärna ge upp sin självständighet. Man befarade där att en ny klubb helt skulle domineras av schäferintressen. Boxerägarna däremot, som inte hade egen klubb utan endast företrädde av ett utskott inom SKK, gick gärna med på sammanslagningstanken.

Dess ordförande Sven Rosengren satt för övrigt på många stolar och insåg klart fördelarna av en sammanslagning. Han blev ju också senare den centrala gestalten i brukshundrörelsen under flera år.

Schäferhundklubben var inte direkt entusiastisk men lät övertala sig. Denna klubb hade en icke obetydlig styrka i sin väl utbyggda verksamhet, en stundom bra tidskrift och många entusiaster i ledningen. Den hade dock flera gånger under 30-talet skakats av inre strider, som oftast koncentrerats på smådetaljer eller berott på personliga motsättningar. Andan var ej alls densamma som i FSSSH med dess välbetrodda styrelse och goda anseende.

Efter månadslånga förhandlingar och efter ständiga revideringar av stadgeföreslag lyckades hr Pettersson och Hydén hos ledningen för schäferhundklubben — särskilt genom Axel Hellgrens inflytande — vinna sympati för sammanslagning. Svårigheterna låg delvis på det personella planet medan däremot de ekonomiska var av mindre betydelse. Båda organisationerna var ganska fattiga men dock ekonomiskt sunda. Småsaker blev dock viktiga, t ex nya regler för vandringspriser, frågor om separata utställningar o dyl. Allt klarades upp främst genom Harald V Petterssons förmåga att ta en sak i sänder och övertyga rätta människor. När frågorna senare kom upp i styrelser och vid allmänna sammanträden var de inflytelserikaste, utom i rottweilerklubben, vunna för tanken på sammanslagning.

Harald V Pettersson

Ordförande i FSSSH 1935–1940. SBKs förste ordförande 1940

SBK tillkom

Vid ett av FSSSH sammankallat möte den 11 febr 1940 enades man om sammanslagningen i en gemensam organisation till vilken också anslöt sig Skyddshundklubben i Göteborg. Frågan om organisationens namn avgjordes emellertid först vid ett senare sammanträde den 6 mars 1940, då namnet fastställdes att bli *Svenska Brukshundklubben*. Harald V Pettersson blev dess förste ordförande och Sven Hydén sekreterare, medan avdelningschef Helge Scholander, som varit ordförande i Schäferhundklubben, blev vice ordförande.

Rottweilerklubben, som vid sitt årsmöte med icke obetydlig majoritet hade nedröstat förslaget om sammanslagning, anslöt sig också efter några månader till den nya organisationen.

Kamrer Pettersson avled plötsligt redan den 16 mars, varefter till ny ordförande i SBK utsågs direktör Sven Rosengren.

Den nya organisationen fick arbetsro och vann snabbt i inre och yttre styrka, blev välsedd av SKK och, vilket var särskilt viktigt, av arméhundväsendet, vars chef major Einar Edström på allt sätt stödde klubben och i gengäld fick klubbens hjälp i många hänseende.

Einar Edström

Ahv:s förste chef 1936–1947.
Hedersledamot 1947

Draghundsporten inlemmades

Vid årsskiftet 1945–46 sammanslogs även *Svenska draghundklubben* med SBK. Denna klubb hade bildats den 31 maj 1934. Värt att notera är att initiativet härtill utgick från SKK och Föreningen för skidloppningens främjande efter förberedelser dessförinnan under medverkan av för fjällsport intresserade representanter för Armén, för Lappländska fjällkarlarnas klubb m fl. I en PM av dåvarande kaptenen, sedermera chefen för Ahv Einar Edström hade riktlinjer för klubbens organisation och verksamhet sammanställts. I det konstituerande mötet deltog även representanter för FSSSH, för Svenska fjällklubben och för Svenska turistföreningen.

Ordförande blev generalmajor Gösta Lilliehöök, vice ordförande överste Hj Fahlström, sekreterare kapten H Öhrstedt, skattmästare styckjunkare A Hallin. Styrelsen i sin helhet bestod av 14 ledamöter med 7 suppleanter.

Klubben associerades med SKK såsom specialklubb. Som stödjande medlemmar (principaler) anslöt sig Svenska röda korset och Skidfrämjandet. Den utformades redan från början som en riksorganisation med en centralstyrelse i Stockholm och lokalavdelningar (lokalklubbar) inom skilda delar av landet.

Klubben blev intill krigsutbrottet 1939 mycket livaktig. Utbildningskurser anordnades, liksom tävlingar, dels lokala och dels såsom SM. Vidare förekom långfärder i fjälltrakterna i större eller smärre grupper med såväl kvinnliga som manliga deltagare.

Krigsåren medförde emellertid ett allvarligt avbräck i verksamheten. Detta till följd av de många inkallelserna till beredskapstjänst, vilka i särskilt hög grad avsåg funktionärerna inom klubbens skilda organ. Detsamma gällde i stor utsträckning även hundarna. Från år 1942 kunde dock tävlingar, även SM, åter anordnas i viss omfattning.

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

På initiativ av chefen för Ahv upptogs så småningom frågan om klubbssammanslagning med SBK. På militärt håll såg man gärna att en organisatorisk förenkling vidtogs. Att en mer rationell ordning i många hänseenden därmed kunde ernås var för övrigt uppenbart. För SBK innebar även draghundsportens upptagande i dess verksamhet en naturlig komplettering.

Med civilingenjör Bjuke, vilken vid tiden i fråga var vice ordförande i båda organisationerna, som förmedlande länk kunde sammanslagningen definitivt genomföras vid årsskiftet 1945–46, innebärande att draghundklubben uppgick i SBK. Därigenom att SBK år 1944 givits samma organisationsform som draghundklubben med centralstyrelse och lokalavdelningar blev operationen enkel. Vid sammanslagningen hade draghundklubben 13 lokalavdelningar, förutom den i Stockholm och Dala-avdelningen alla i Norrland.

Sven Rosengren

Centralstyrelsens ordförande 1940–1947.
Hedersordförande 1947

N Rob Bjuke

Centralstyrelsens ordförande 1947–1959.
Hedersordförande 1959

★

Sven Hydén

Centralstyrelsens ordförande 1959–1965.
Hedersordförande 1965

SKK nominerade brukshundraserna

Såsom omtalats hänfördes airdaleterriern redan 1918 till de hundar som sorterade under FSSSH. Det var de goda tyska erfarenheterna från användningen av denna hund i polis- och militärtjänst som motiverade beslutet, vilket också visade sig väl befogat, då ett flertal airdaleterrier skötte sig utmärkt i det svenska brukshundsarbetet. Intressant är ett uttalande av chefen för den finska krigshundskolan, som framhöll att airdaleterriern visade sig vara den hund som hade de bästa nerverna i trumelden på Karelska näset under vinterkriget i Finland.

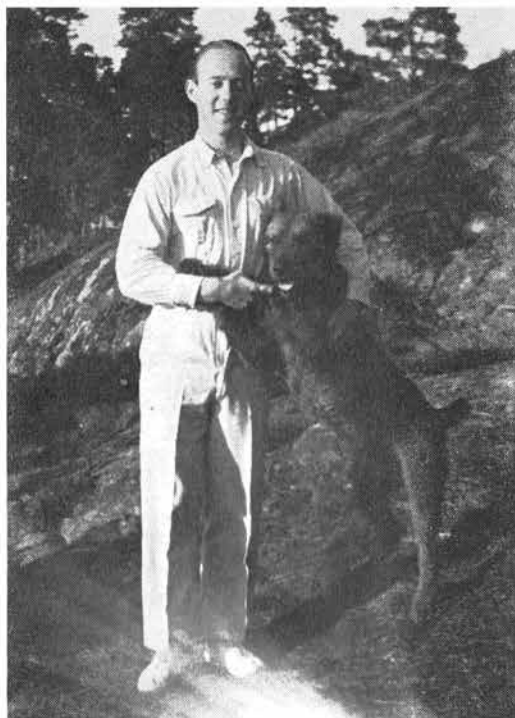
När SKK 1940 fastställde vilka hundraser som officiellt skulle höra till brukshundgruppen, så inräknades också airdaleterriern bland dessa. Tyvärr ändrades senare denna ordning och rasen överfördes 1945 från SBK till terrierklubben.

Andra hundraser har i stället under årens lopp utökat brukshundgruppens hundbestånd, så att detta i dagens läge omfattar i bokstavsordning alaskan malamute, bouvier des flandres, boxer, briard, collie, dobermann, groenendael, grönländshund, hovawarth, riesenschnauzer, rottweiler, schäfer, siberian husky och tervuerense.

Hundar värda att nämnas

I det föregående har påpekats att i detta sammanhang inte skall lämnas någon redogörelse över vilka hundar av de olika brukshundraserna som varit framträdande i aveln eller i utställningsringen. Helt utan omnämnande av vissa hundar vill vi dock inte lämna denna historik, men begränsar oss till att ge exempel på några sådana som blivit särskilt kända på grund av sina stora färdigheter i brukshundarbeten.

För att börja med den äldsta så blir det då civilingenjör Birger Dahlin's *rottweiler* *Aspnäs Björn*, som förutom att ha förvärvat mångfalden av tävlingspriser blev mycket beryktad för sina förnämliga insatser till polisens och även allmän-

Håkan Jarvin

Entusiast för airdaleterriern som brukshund.
Styrelseledamot i FSSSH på 1920-talet

hetens tjänst, både att ta reda på brottslingar och andra försvunna människor och att finna förlorade värdeföremål. Hans aktiva tid var 1920-talet. Försäkringsbolaget Fylgia i Stockholm förärade hans ägare den enda förtjänstmedalj som utdelats för goda prestationer utförda av privatägd hund.

Birger Dahlin

Mångårig styrelseledamot i
FSSSH. Hedersledamot 1945.
T h Ch Aspnäs Björn

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

En polishund som på grund av sin kunnighet gjorde enastående propaganda för dressyrarbete genom en mångfald strålande uppvisningar omkring år 1940 var *schäfern Puck*, tränad av poliskonstapel Alfred Annsberg. Två av Tysklands främsta experter, som såg en av Pucks uppvisningar, förklarade att maken till prestationer som Puck, tydligen med stor glädje, utförde troligen inte kunde visas av någon hund i Tyskland.

Två av landets hittills segerrikaste tävlingshundar förtjänar också att omnämnas, nämligen dels *schäfern Int B Ch Duncan v d Welandschmiede*, vilken med ägaren Harris Westman, Västerås, som förare under åren 1953–1961 erövrade 42 certifikat, varav 25 i rapport- och 17 i skyddshundsgruppen, 4 cacit, 5 SM och 2 landskampsegrar, dels *dobermanen Int U o B Ch Ajbis Dorm*, ägare och förare Lennart Johansson, Stockholm, som under åren 1962–1967 erövrade 45 certifikat, 5 cacit, 1 SM och 2 landskampsegrar, allt i rapporthundsgruppen.

Dessa omnämnande må tjäna till att påvisa vilket oerhört intresse, tid, arbete och kostnader, som många klubbmedlemmar nedlägger på att bedriva den hundsport som de entusiasmerats av.

Polishunden Puck

"Alla tiders uppvisningshund", förd och utbildad av Alfred Annsberg

Int B Ch Duncan v d Welandschmiede

En av landets framgångsrikaste tävlingshundar på 1950-talet, ägd och förd av Harris Westman, Västerås

Int U o B Ch Ajbis Dorm

En av landets framgångsrikaste tävlingshundar på 1960-talet. Ägd och förd av Lennart Johansson, Stockholm

Regelproblemet

De metoder och regler efter vilka dressyr och utbildning av de svenska hundarna bedrevs var första tiden ganska svävande. Det var till en början de polismän som studerat arbetet vid de tyska utbildningsanstalterna som förmedlade de inhämtade lärdomarna till sina svenska kolleger.

Tyska instruktörer, som på svensk inbjudan förevisade tysktränade hundar inför svensk publik, bidrog också att sprida kännedom om vilka resultat man inriktat sig på att nå.

I allt väsentligt var det *skyddshundsarbete* som intresserade, men också i någon mån *sjukvårdshundarnas* arbeten. Detta återspeglar sig

bl a i det namn som valdes för den år 1918 bildade "Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden".

De första svenska tävlingsreglerna hade i huvudsak tyskarnas "Prüfungsordnung" som förebild. Därav framgick att man ställde stora krav på skyddshundarnas angreppslusta och skärpa, medan man tillät lydnadsmomenten komma i bakgrunden.

Det är därför inte att undra på att skyddshundarna kom att betraktas med misstro av allmänheten i Sverige. Förhållandet bidrog också till att schäfern ansågs vara en "farlig" hund att umgås med.

Så småningom började en och annan entusiast i Sverige få upp ögonen för de möjligheter som högre krav på spårarbete erbjöd. Vi hade på papperet en särskild provningsordning för sjukvårdshundar, men intresset härför, som var betydande i början av 20-talet, svalnade långsamt. Som något nytt, inspirerat från militärt håll, fick vi också egna regler för prov med rapporthundar, ehuru endast några få ägnade sig åt utbildning av sådana hundar.

I början av 30-talet började emellertid nya strömningar göra sig gällande både på kontinenten och här hemma. Ledningen i FSSSH uppdrog åt en kommitté under ordförandeskap av direktör Sven Rosengren och med jur stud Sven Hydén som sekreterare att överse samtliga provningsordningar. I kommittén ingick dessutom civilingenjör Birger Dahlin, disponent Bertil Schröder, disponent Håkan Jarvin, köpman Axel Hellgren och överkonstapel Einar Stohm. Detta var en nära nog idealisk sammansättning av både teoretiskt intresserade och praktiskt kunniga personer. Flera av ledamöterna hade mycket goda kontakter i Tyskland, Holland och Schweiz och sekreteraren offrade ett par fulla månader på studier i djurpsykologi och litteraturgenomgång. Kommittén etablerade även gott samarbete med de ledande teoretikerna doktores Menzel och den kände läroboksförfattaren och chefsutbildaren major Konrad Most i Tyskland.

Resultatet efter några års arbete blev ett betänkande med redovisning av det teoretiska underlaget och förslag till nya provningsordningar för skydds-, spår-, rapport- och sjukvårdshundar.

Inom parentes kan här nämnas, att det länge använde ordet "provningsordning" egentligen var en dålig översättning av ovan nämnda tyska Prüfungsordnung. Numera använder vi beteckningen *bruksprovs- och tävlingsregler*.

Förslaget antogs med små ändringar och publicerades i den s k "röda boken", som under många år blev rättesnöret för arbetet på fältet. Grundtankarna var att utbildningen skulle ske stegvis, att ägaren skulle låta hunden få ordentlig lydnadsutbildning och genomgå anlagsprovning innan den behövde välja avancerad utbildningsform, att svårighetsgraden i proven skulle ökas väsentligt i klass efter klass och utbildningen i vissa moment ej skulle försvåra utbildningen i andra moment. Man tog också bort en del gamla moment som var meningslösa, t ex vägran att ta föda av främmande personer, eller farliga, t ex

bevakning av föremål, som alltför mycket ökade hundarnas skärpa. Momenten anpassades till både utvecklingen på kontinenten och till de teoretiska övervägandena. Man införde moment särskilt i skyddsarbetet och lydnadsavsnittet som tog sikte på att pröva just en speciell karaktärs-egenskap, även om kanske praktiska skäl skulle motiverat något annorlunda utförande. Reglerna avsågs gynna de lugna och arbetsvilliga hundarna, men vara till nackdel för de alltför ivriga och de alltför skarpa hundarna.

Ett enhetligt bedömningssystem infördes med sikte på att hårt bestraffa undermåliga prestationer men göra skillnaden mellan bra och mycket bra utförande mindre markant. Vidare eftersträvades rimliga proportioner mellan poängen i lydnadsdressyr och specialdressyr, varvid specialmomenten fick högre relativt värde i de högre klasserna än i de lägre.

När man talar om dessa svenska tävlingsregler och hur de tillkom, så kan man inte underlåta att framhålla betydelsen av de insatser som kommitténs sekreterare Sven Hydén gjorde för att få fram dem i ett skick som vi i Sverige kan yvas över. Varje moment hade sin väl motiverade bakgrund. Det skulle först och främst tjäna ett vettigt ändamål, det skulle främja utvecklingen mot allt bättre, pålitligare och trevligare hundar och det skulle möjliggöra konkurrens hundarna emellan. Och, icke minst viktigt, reglerna blev så uppbyggda att de kunde tillgodose hundägarnas önskan att utöva en hobby, lämpad för alla efter graden av intresse och förmåga och de kunde ge dem tävlandets tjsning. Det innebar ett visst mått av erkännande och förtjusning över vad som åstadkommits, då man började tillämpa reglerna under den något skämtsamma benämningen "Cirkus Hydén".

Det är först på 60-talet som de nämnda reglerna mera väsentligt ändrats och då med varsam hand. Hundpsykologin har gjort nya rön och arbetet inom försvaret och polisen har givit erfarenheter, vilka tillsammans motiverat införandet av en del nya moment och borttagandet av andra. Självklart har även det starkt ökade tävlingsintresset nödvändiggjort anpassning till mer sportsliga former i stället för de tidigare proven. I den mån nya metoder framkommit att pröva hundarnas däckkraft, kampdrift, temperament och förighet i samband med införandet av det nya avelskorningsystemet har en del av de gamla regelmomenten blivit mindre betydelsefulla såsom vägledande i avelsarbetets tjänst.

Kursverksamhet

När man granskar klubbens olika aktiviteter under årens lopp kan man inte undgå att lägga märke till det intresse, som redan från första året av FSSSH:s tillblivelse och därefter oavbrutet under alla år ägnades åt att anordna *allmänna kurser i lydnadsdressyr*.

Dessa kurser har stått öppna för deltagande från alla hundägars sida, oberoende av vilken ras deras hundar tillhört. Givetvis syftade man ursprungligen främst till att få med hundar av brukshundraserna, sålunda förberedande deras

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

fortsatta utbildning inom det område som skulle utgöra klubbens specialitet.

Det visade sig då nästan genast, att de färdigheter man kunde bibringa hundarna under en kursperiod, i regel omfattande 2–2½ månad med två lektioner per vecka, var just sådana som lämpligen borde inpräntas i alla hundar för att de skulle kunna uppträda så som man önskade att en lydig och trevlig hund skulle göra under ägarens ledning. Detta måste anses värdefullt, särskilt i städer och större samhällen där gällande ordningsstadga, hotande trafikfaror och hundmotståndares kritik inte medgav att hundar, så som förr, levde fria livet helt efter eget gottfinnande.

För att nå avsett mål var det allra viktigast att hundägarna själva erhöll behövliga lärdomar om hur de skulle sköta och behärska sina hundar. Därför inriktades kurserna främst på att undervisa hundägarna i dessa stycken och såsom en följd därav fortskred dressyren under ledning av kunniga instruktörer metodiskt från de enklaste — grundläggande — momenten och fram till det att både hundägare och hund riktigt klarade av ett program, som man uppställt såsom lagom strängt utformat. Obestridligt är att klubbens insatser härutinnan avsevärt bidragit att främja en allt bättre allmän hundhållning.

Bland föregångsmän på området, vilka under FSSSH:s tid nedlade stora insatser såsom ledare

av dylika kurser i Stockholm, förtjänar nämnas hrr S A Johansson, E A Bergström, E Sandstedt, O Tillberg, G Fallstedt-Lindholm, Axel Brandt, S Sund och Axel Hellgren. I Göteborg hörde herr O Tingström till de äldsta och mest kända kursledarna. En kort specialkurs leddes 1922 av polislöjtnant H Schoenherr från Berlin.

Under de allra senaste åren har verksamheten på många sätt vunnit glädjande uppmärksamhet i allt vidare kretsar, såsom t ex då Sveriges Radio-TV fann lämpligt att i en TV-serie år 1967 låta förevisa avsnitt ur dylika kurser, varav framgick vilka goda resultat som relativt snabbt kunde nås.

Det skall emellertid observeras att stor vikt måste läggas vid att kurserna ledes av kunniga och rutinerade instruktörer, som inte endast behärskar moderna dressyrmetoder utan även har god pedagogisk förmåga. Inom SBK lägger man ned ett mycket stort arbete och betydliga kostnader på att bästa möjliga utbildning ges åt dylika instruktörer vid samtliga SBKs lokalavdelningar.

Studiemöjligheter, ungdomsverksamhet

Under årens lopp har på bokmarknaden utkommit en hel del lektyr till berikande av hundägarnas kunskaper på det kynologiska området.

Av speciellt intresse för brukshundfolket är

den serie *kursböcker* som SBK tagit initiativet till och låtit utarbeta i samverkan med LTK. Framstående experter redogör här bl a för hundens anatomi, hundpsykologi, ärftlighetslagar, hunduppfödning, skötsel och vård, dressyr och utbildning, utställningar samt gällande lagar och förordningar rörande hundhållning. Böckerna är särskilt ägnade att tjäna som studieunderlag vid sådan kursverksamhet som bedrivs inom klubben.

Betydelsefulla är dessa studiemöjligheter alldeles särskilt för *ungdomen*, vars intresse för umgänget med hunden klubben söker stödja och främja. I alltmer ökad omfattning anordnas därför speciella kurser för klubbens ungdomsmedlemmar. Vid ett flertal lokalavdelningar bedrivs denna del av verksamheten inom särskilda ungdomssektioner.

Utbildnings- och tävlingsformer

Dressyr och utbildning av brukshundarna fortgår numera i huvudsak enligt följande plan.

Sedan hunden (valpen) genom ägarens försorg givits sin första fostran och nått sådan ålder att man kan börja kräva en mera vuxen hunds uppförande och lydnad (i allmänhet vid 8-9 månaders ålder) genomgår hundägaren med hunden *kurs i lydnadsdressyr*.

Hunden bör därefter vara mogen att tränas för prov i *appellklass*. Därvid krävs ökad säkerhet i de lydnadsmoment som inlärts i den första kursen varjämte inövas grunderna i spårarbete. Man bör offra relativt lång tid på träningsarbetet i denna klass, ty även om hunden snabbt och bra anammar lärdomarna, så får den inte deltaga i prov inom efterföljande klass, förrän den uppnått 18 månaders ålder. Innan dess skall den då också ha godkänts i ett speciellt *luket-, hörsel- och karaktärsprov*, vilket hunden skall klara utan specialträning.

Det gäller därefter att välja vilken grupp med sitt speciella slag av fältarbete som man vill låta hunden ägna sig åt i fortsättningen. Valet må göras med stöd av de särskilda anlag som man kan ha funnit att hunden besitter eller kan man låta sitt eget intresse för den ena eller den andra gruppen vara avgörande. Dessa är *skyddshundsgruppen*, *spårhundsgruppen*, *rapporthundsgruppen* och *sökhundsgruppen*.

Hunden skall nu inom sin grupp passera i tur och ordning *nybörjarklass* och *högre klass* för att nå fram till *segrarklass*, där kampen står om *certifikat*, *championat* och *mästerskap*.

Uppflyttning från en lägre klass sker efter avlagda officiella prov därvid förvärvats erforderlig kvalificeringspoäng.

En framgång för uppskattningen av brukshundrörelsen såsom värdefull för främjande av ett nyttobringande arbete för många slags hundar, från de största till de minsta, är att SKK nyligen uttalat sig för att SBK skulle låta på sina bruksprov och tävlingar hundar av alla raser som förekommer inom kennelassociationen deltaga, med den enda skillnaden i förhållande till vad som gäller för brukshundraserna att förvärvade bruksprovsmärker endast för sistnämnda rasgrupp skulle vara kvalificerande för utställnings- och bruks-

Axel Hellgren såsom domare visar betyg genom "öppen bedömning"

provschampionat. Däremot bestämdes att bruksprovsmärkena skulle få noteras i stamboken till bevis på värdesättningen av den konstaterade förmågan och utbildningen.

Några ord måste också sägas om tävlings-systemet sådant det numera tillämpas. Centralstyrelsen fastställer vid årets början platser och data för de *officiella bruksprov* och tävlingar som skall äga rum under året i lokalavdelningarnas regi. Kungörelse därom inflyter i tidskr *"Brukshunden"*. Endast resultat vid dessa räknas såsom meriterande för notering i SKKs stambokförelse. Det är lokalavdelningarna och kretsstyrelserna obetaget att därutöver anordna andra tävlingar, som dock icke ges samma officiella prägel.

De av SBK utarbetade och av SKK fastställda bruksprovsreglerna ger noggranna anvisningar om hur varje prov skall uppläggas och organiseras samt vilka moment som skall ingå i de olika grupperna och klasserna.

Vid varje prov (tävling) fungerar två auktoriserade domare, vilka var för sig ger betyg i skalan 0–10 för varje moment som ingår i gruppens resp klassens program. Dessa moment är värdesatta efter sin betydelse och svårighetsgrad med koefficienter. Betyget som hunden erhåller multipliceras sålunda med ifrågavarande koefficient innan det medräknas i resultatlistan. Det

blir medeltalet av de båda domarnas siffror som ger utslag för hur den slutliga prislistan kommer att se ut.

Förr hemlighölls betygen väl för de tävlande ända tills prislistan förelåg i slutgiltigt skick. Detta medförde emellertid att de tävlande inte fick någon uppfattning om under tävlingens gång hur domarna hade värderat de olika prestationer som deras egna och konkurrenternas hundar gjort. Det var därför med allmän tillfredsställelse man hälsade den reform som genomfördes 1954, då domarna ålades att medelst användning av tydliga sifvertavlor öppet redovisa sin betygsättning omedelbart efter varje utfört moment. Detta ökade avsevärt intresset hos åskådarna att noga följa kampen mellan de tävlande från början till slut. Och en inte föraktlig vinst gjordes också därmed att systemet tjänade fostrande på nya domare, vilka måste demonstrera skärpt uppmärksamhet och god säkerhet i bedömningen innan de blev erkända som helt fullvärdiga.

För draghundar tillämpas särskilda för denna utbildningsgren anpassade regler. Även om sedermera rätt väsentliga ändringar och kompletteringar vidtagits grundar sig dessa regler principiellt på de regler, som på sin tid utarbetades och tillämpades av Sv draghundklubben.

Bertil Frånberg, Kiruna

Sveriges framgångsrikaste draghundförare under 1950–1960-talen

Mästerskapstävlingar och landskamper

Sedan år 1943 har årligen arrangerats särskilda tävlingar om SM inom de olika grenar som varit föremål för officiella bruksprov, nämligen för skydds-, spår-, rapport- och sjukvårds- (sedan några år ersatt av sök-) hundgrupperna. Segrarna kallades första tiden för rikssegrare, vilken titelatur senare utbyttes mot svenska mästare.

Landskamper har också i viss utsträckning ägt rum mellan lag från de nordiska länderna.

Särskilt intressanta har landskamperna med draghundar varit.

Kontakter med försvarsväsendet

Trots erfarenheterna från världskriget 1914–1918 om den nytta hundar kunde göra i krigstjänst dröjde det många år innan det inom svenska försvarsväsendet växte fram en organisation som tillvaratog möjligheterna att utnyttja hundar i vår krigsmakt. Det var då — genom 1936 års härordning — Arméhundväsendet (Ahv) kom till. Kontakter knöts med våra då existerande klubbar som hade hundutbildning på sitt program i syfte att samordna arbetet att få fram lämpliga hundar och att utbilda hundförare och instruktörer. I och med krigsutbrottet 1939 intensifierades organisationsarbetet vid Ahv och byggdes upp en kader av "tjänstehundar", utplacerade på olika förband. Deras viktigaste uppgifter blev i vakt- och bevakningstjänst, men de tränades också såsom patrull-, rapport- och draghundar. Givetvis räckte inte försvarets stamhundar till för att täcka de mest framträdande behoven utan med utnyttjande av beredskaps- och förfogandelagar togs i anspråk en mångfald av privatägda hundar. Här visade sig alltmer värdet framträda av att det fanns brukshundklubbar, där långt gånge dresstyr och utbildning redan bedrivits. Denna kunde då lätt kompletteras för att än bättre tillgodose de fordringar som måste ställas på hundar i den militära tjänsten.

Inom Ahv och under denna sorterande arméhundskola (HS) i Sollefteå utarbetades en tjänstehundinstruktion med ett dresstyr- och utbildningsprogram som kunde så beaktas inom klubbarnas verksamhet, att privatägda hundar efter godkända prov kunde genom upprättandet av sk B-kontrakt antagas såsom reservhundar. De erhöll armécertifikat, senare ändrat till tjänstehundcertifikat, vilket innebar skattefrihet. I stort sett gäller bestämmelserna härom fortfarande.

Den som med ett brinnande intresse verkade för rätt utveckling i alla dessa ärenden var chefen för Ahv, överstelöjtnant Einar Edström. Hans insatser kom i många avseenden att betyda ofantligt mycket för SBKs fortsatta verksamhet. Han var alltid den som framhävde vikten av ett förtroendefullt och intimt samarbete mellan representanterna för försvarets hundväsende och den civila brukshundrörelsen.

När längre fram inom SBK allt starkare krav restes på centralt anordnade kurser för utbildning av instruktörer, utformade enligt möjligast rationella linjer, upptogs tanken att söka stöd hos *Centralförbundet för befälsutbildning* (CFB), som bedrev kurser av liknande art till tjänst för den

Sven K:son Blomquist
Ch f Ahv 1951—1963.
Hedersledamot 1963

frivilliga försvarsverksamheten. SBKs dåvarande ordförande, civilingenjör N Rob Bjuke, inledde förhandlingar härom med CFBs ledning, som ställde sig välvillig till saken, under förutsättning att SBK inordnades bland de frivilliga försvarsorganisationer vilka anslutits till CFB såsom specialförbund. Härigenom kunde samma förmåner i ekonomiskt hänseende påräknas som gällde för CFBs övriga kurser. Ärendet avgjordes i enlighet härmed den 1 juli 1947.

Det första resultatet härav blev att under 1948 anordnades fyra centrala instruktörskurser, förlagda till militära förband i olika delar av Sverige med vederbörande fo-bef som formell arrangör och under medverkan av Ahv och SBK. Sedermera har dylika kurser årligen varit förlagda till HS.

Anslutningen till CFB och SBKs ställning såsom frivillig försvarsorganisation har också medfört andra förmåner för SBK, såsom t ex resebidrag för deltagare i kurser och viktigare sammankomster, rätt till lån av fordon och materiel från truppförband och försvarsområden vid prov och övningar mot ersättning enligt Kronans självkostnadspris eller stundom utan kostnad, rätt till disposition i viss utsträckning av lokaler för förläggning, konferenser, lektioner m m, anslutning till CFBs kollektiva olycksfallsförsäkringar samt viss tjänstebrevs rätt.

Härtill kommer att SBK erhåller sitt statsanslag i form av andel ur CFBs medelstilldelning.

Såsom bekant genomgår HS f n betydande förändringar både till det yttre och till det inre. Den skall utbyggas till större kapacitet och personalförstärkningar ske. Detta beror på att stora och nya uppgifter ålagts den, bl a utbildning av polispersonal och polishundar samt blindledarhundar. Avelsverksamheten måste ökas väsentligt liksom inköpen i civila marknaden.

I sistnämnda avseende har HS funnit sig vara mycket beroende av hur svenska uppfödare lyckas frambringa goda hundar. Det gäller näm-

ligen i hög grad att hundmaterialet utgörs av mentalt högklassiga djur, som fyller de krav som måste ställas på en lämplig tjänstehund. Det ansvar som åvilar SBK i sin uppgift att främja rätt bedriven avel och uppfödning inom landet är därför betydande.

Vid intervju med arméhundskolans nuvarande chef, major Marlo Hjernquist, har han särskilt velat betona värdet av det goda förhållande som rått och råder mellan hundskolan och SBK och han uttrycker den förhoppningen, att ett rikt samarbete även i framtiden skall bli till gagn för båda parter.

Hilmer Johansson "Jocke"
Föregångsman såsom lärare
vid Ahv. Hedersledamot 1961

Kontakter med polishundväsendet

Såsom omtalats i början av denna redogörelse var det ursprungligen några svenska polismän som gav de första impulserna till sådant arbete med hundar som resulterade i att en brukshundklubb bildades i Sverige. Deras intresse för saken hade väckts då de i Tyskland studerade utbildningen av tyska polishundar. När de själva förvärvade eller tilldelades hundar genom svensk polisorganisations försorg så var det främst för att pröva hundarnas användning i polistjänsten. Då allt sedan dess bestått ett intimt samarbete mellan polismännen och brukshundfolket i dresstyr- och utbildningsfrågor bör här nämnas något om polishundarna.

Det dröjde rätt länge innan polishundväsendet organiserades. Allt gick i början efter en ren frivilliglinje och pionjärerna offrade både tid och pengar på att bevisa den nytta som hundarna kunde göra i viss polistjänst. En första kurs för — som de då kallades — kriminalhundförare ordnades i Göteborg under tre dagar i september 1913 och som lärare fungerade den tidigare omnämnda polismannen V Törnqvist. Polishunden blev accepterad där den fanns, dvs där någon intresserad polisman hade skaffat sig och utbildat egen hund. Det förekom också stundom

att civila hundförare (ur SBK) anlitas som medhjälpare åt polisen för utförande av vissa uppdrag, särskilt spårning. Endast i Stockholm, Göteborg, Malmö och Örebro organiserades särskilda hundsektioner.

Bland energiska förespråkare för organiserat svenskt polishundväsande förtjänar bl a nämnas kommissarierna Oscar Amundsson och Ernst Johansson i Stockholm.

När år 1965 polisväsendet förstärktes förelåg också färdiga planer på uppsättandet av en statlig polishundorganisation, sorterande under Rikspolisstyrelsen. Man hade då räknat med att inom en femårsperiod skaffa och utbilda erforderligt antal hundar för att fördelas på distrikt och arbetsgrupper så att en god hundberedskap skulle kunna upprätthållas över hela landet. Då endast det bästa hundmaterialet kan godtagas för ändamålet är tillgången på hundar i Sverige som fyller de stränga krav som uppställs vid rekryteringen ganska begränsad. Den vid HS bedrivna aveln är i viss mån inriktad på att betjäna polishundorganisationen, men inköp måste också ske på den civila marknaden. Man är därför ytterst intresserad av de åtgärder som vidtages av SBK till främjande av schäferhundaveln därhän, att fullgoda, nervfasta hundar produceras.

Dressyr och utbildning av hundarna sker i huvudsak vid HS, dit också förläggs kurser för utbildning av hundförare, men även i hemorten och i länen anordnas kurser och träning under ledning av specialutbildade instruktörer.

Rikspolisstyrelsen anser det värdefullt att SBKs verksamhet utvecklats som skett att bli landsomfattande, ty därigenom kan polishundförarna förskaffa sig ökade träningsmöjligheter på hemorten genom att förvärva medlemskap i därvarande lokalavdelning. Samarbetet har visat sig fungera gott och har främjat utbytet av kunskaper.

Polisorganisationerna på respektive orter kan också anlita SBKs lokalavdelningar till vissa uppdrag, såsom till förstärkning av polishundkadern då hjälp behövs med spaning (sök och spårning) efter vilsegångna personer (skallgång).

Ett annat område där samarbete sker är i fjällräddningstjänsten. Polismyndighet kan träffa avtal med civila hundägare, bosatta i närheten av områden där olyckor, särskilt vintertid, kan förekomma. Genom bl a sin lokalkännedom är sådana hundägars medverkan nära nog nödvändig. Deras hundar ges därför viss specialutbildning vid kurser som anordnas av Rikspolisstyrelsen inför turistsäsongernas början.

Blindledarhundar och vallhundar

Något vid sidan av de reguljära aktiviteterna har tidvis legat visst samarbete med De Blindas Förening då det gällt utbildning av blindledarhundar, inom vilket område Axel Hellgren gjort värdefulla insatser. Numera sker utbildningen av sådana hundar huvudsakligen vid Arméns hundskola.

Utbildningen av vallhundar sker i Svenska Fåravelsföreningens regi, men vid de prov dessa underkastats har representant från SBK medverkat såsom domare.

Sven-Arvid Johansson
Pionjär inom polishundväsandet

Avelsarbetet

Såsom i skilda sammanhang berörts i det föregående åvilar det SBK bl a att närmast under SKK tillse att avel och uppfödning i Sverige av rasrena hundar av brukshundraserna främjas på bästa sätt. Fastställd standard för de olika raserna skall tjäna som rättesnöre i avelsarbetet och därjämte måste läggas stor vikt vid att hundarnas nervsystem är perfekt och att deras karaktärssegenskaper i övrigt är sådana som måste krävas av fullgoda brukshundar.

I intimt samarbete med vetenskap och forskning måste därför klarläggas vilka faktorer som påverkar utvecklingen mot ett allt bättre och säkrare avelsresultat och kännedomen härom måste förmedlas till dem som ägnar sig åt avels- och uppfödarverksamhet. Lika viktigt är givetvis att utröna vad som kan orsaka tillbakagång och finna möjligheterna att förhindra sådan. Sålunda måste studeras i vad mån konstitutionella fel och svagheter eller sjukdomstillstånd av ärftlig natur kan elimineras genom ett tillrättaläggande av avelsurvalet eller är så svårartade att vissa hundar eller hundstammar helt måste uteslutas från användning i avelstjänst.

Att det av dem som inom klubben har att handlägga hithörande frågor krävs en alldeles speciell kunnskap och erfarenhet är självklart.

Man har länge inom SBK haft en avelsrådsinstitution med uppgift att stå uppfödare till tjänst med avelsrådgivning, grundad på kunskaper i ovan berörda avseenden samt med kännedom om tillgängligt hundmaterial inom respektive raser.

Sedan några år har SBK, och då i första hand gällande schäfer, anordnat särskilda granskningsförrättningar, omfattande ifrågasatta avelsdjur och noga protokollfört vad som kunnat konstateras

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

Göteborgshundar i defilering den 6 juni 1953

i fråga om dessas konstitution, karaktär m m. De som därvid kunnat godkännas såsom särskilt lämpade till avelstjänst har erhållit beteckningen "korade". Man har därefter ägnat ytterligare studium av avkomma som fallit efter hundar och tikar bland dessa i de särskilt rekommenderade kombinationerna.

Systemet har visat sig så lovande för framtiden, att det torde komma att än mera utbyggas och omfatta flera raser.

Arbetet på detta område har i högsta grad

väckt uppfödarnas intresse, vilket visat sig däri att de nyligen börjat sluta sig samman i avelsavdelningar för att där rasvis samarbeta till främjande av de avelsförbättrande åtgärderna. Dessa försöksvis organiserade avdelningar sorterar direkt under centralstyrelsen, som fastställt de riktlinjer efter vilka de närmast skall arbeta.

Det är för tidigt att nu sia om hur fruktbringande de nya arbetsformerna kommer att bli, men det är att hoppas att de högt ställda förväntningarna skall infrias.

Ibland erhöill pristagarna pampiga belöningar. Här en prisutdelning i Göteborg år 1944

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

Tidskrifter

Rätt tidigt under klubbens tillvaro insåg man betydelsen av att tillhandahålla medlemmarna informationer om verksamheten och aktuella nyheter på det kynologiska området genom utgivande av medlemsblad eller tidskrifter. Utformningen, formatet och innehållet varierade högst betydligt under årens lopp. Detta, liksom osäkerheten i avseende på utgivningstider var beroende bl a av de ekonomiska förutsättningarna och tillgången på arbetskraft inom klubbens ledning med förmåga, intresse, tid och energi att ägna sig åt uppgiften att sörja för utgivandet av klubb-tidskriften.

Redan 1918 åstadkoms emellertid en broschyr, som trycktes i rätt stor upplaga och som avsågs att ge allmän kännedom om föreningen och dess mål. Den gav också hundägarna en del råd om dressyr, hundskötsel m m.

egna tidskrifter, vilka givetvis främst riktade sig till den läsekrets som hade sina speciella rasintressen.

Tyvärr har många nummer av de ovan nämnda tidskrifterna aldrig tillvaratagits för arkivering, varför det numera är mycket svårt eller helt omöjligt att få tag i dem för den som vill forska i hävderna.

Då sammanslagningen av de olika ras- och skyddshundklubbarna ägt rum 1940 och den nya organisationen börjat fungera under namnet Svenska Brukshundklubben blev det en av klubbledningens uppgifter att sörja för utgivandet av den tidskrift som skulle tjäna som språkrör för hela brukshundrörelsen och dess intressen. Därmed nyföddes tidskriften "*Brukshunden*".

De närmaste åren blev en prövande tid för dess redaktion. Krigs- och krisåren förde med sig svårigheter att få fram tryckalster och i synnerhet att hålla önskad utgivningstider. Man måste ofta göra inskränkningar i textutrymme eller slå ihop två eller flera nummer för att åtminstone sporadiskt tillhandahålla medlemmarna en tidning som de länge väntat på. Så småningom förbättrades läget, men först in på 1950-talet lyckades man mera regelbundet ge ut sex nummer per år.

Kravet på fullvärdigt och riktigt innehåll växte, vilket medförde att tidningens omfång måste ut-

ökas. 1920 utgavs FSSSH:s första nummer av tidskriften "*Skyddshunden*", en högst aktningvärd publikation, som bl a kungjorde föreningens stadgar samt gällande "prövnings- och tävlingsstadgar". Intressant var också en artikelserie, som påbörjades i detta nummer och sträckte sig flera nummer framåt under rubriken "Vad en hundvän eller hundägare *icke* bör göra", författad av föreningens v ordförande, professor Hj Dahlström vid Veterinärhögskolan. Tidskriften ändrade sedermera utseende och även namn i flera omgångar. Rätt länge hette den "*Svensk skyddshundstidskrift*".

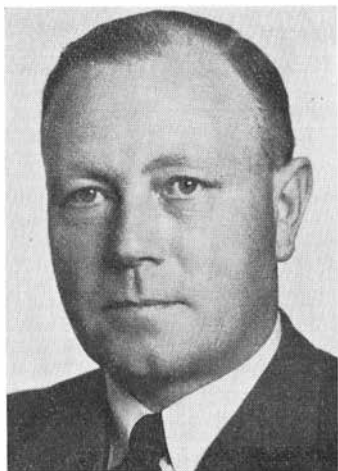
En annan tidskrift utgavs på 1920–30-talen under namnet "*Våra schäferhundar*" såsom organ för Svenska Schäferhundklubben.

Även Svenska Rottweilerklubben och den utanför kennelassociationen stående Collieklubben har under kortare perioder av sin tillvaro givit ut

ökas. Upplagans storlek ökade också i takt med medlemsantalet. Givetvis orsakade detta ökade kostnader för klubben, vilket föranledde diskussioner och utredningar om hur dessa skulle kunna reduceras. Man kom dock till det resultatet, att en fackmässigt hög standard på tidskriften borde eftersträvas. Den måste så disponeras att den ger läsekretsen erforderliga informationer och nyheter från den centrala ledningen, men också samtidigt tjänar som ett språkrör för lokalavdelningar och enskilda medlemmar i ämnen av gemensamt intresse.

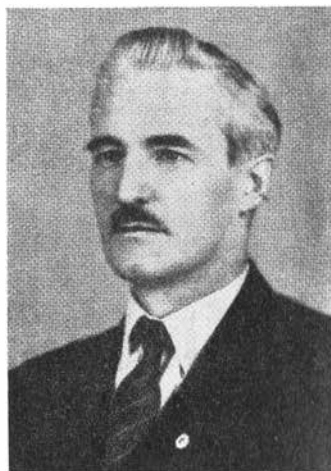
I detta sammanhang förtjänar omnämnas, att de försöksvis nybildade avelsavdelningarna med uppgift att direkt under centralstyrelsen medverka till att den klubben åvilande skyldigheten att främja avel- och uppfödning av brukshundar fullgöres, påbörjat utgivandet av speciella informationsblad för resp uppfödare m fl.

Nämnas bör också att många lokalavdelningar ger ut egna medlemsblad, vilka främst behandlar de interna aktiviteterna och de mera lokalt och personligt färgade nyheterna. Ofta kan man emellertid också i dessa medlemsblad finna artiklar av stort kynologiskt värde. Medlemmarnas kunskapstörst är nära nog osläcklig och man måste beundra de ledare, som på det lokala planet arbetar ideellt och oförtrutet för att ge medlemmarna god service.

Einar Stohm

Styrelseledamot i FSSSH och SBK
på 1930–1940-talen

Sigfrid Sund

Mångårig och verksam styrelseledamot
på 1930–1940-talen

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

Axel Hellgren

En av föregångsmännen
på alla områden inom
brukshundrörelsen.
Mångårig styrelseleda-
mot

Thor Berneck

Mångårig skattmästare
i SBKs centralstyrelse.
Hedersledamot 1959

Ernst Guldbrandson

Mångårig styrelseleda-
mot i SBK. Hedersle-
damot 1966

Kanslitjänst

Det administrativa arbetet i klubbens tjänst och expeditionsgöromålen fördelades länge mellan styrelseledamöterna, som fullgjorde var och en sin del därav i den utsträckning tid och förmåga förslog och utan tanke på att erhålla ekonomisk gottgörelse för arbetet. God hjälp gavs dem i början av 1940-talet av Stockholms-avdelningens kanslist, fru Lilly Guldbrandson, och senare av fru Brita Rosengren, som gjorde aktningssvårda försök att organisera en expedition för handläggning av pappersexercisen m m. Klubbens ekonomi var emellertid inte stark nog vid den tiden för att möjliggöra sådan utökad service som hade behövts i den mån nya lokalavdelningar kom till och medlemsantalet steg.

Först på hösten 1951 erhöll sålunda centralkansliet en mera fast adress vid Mosebacketorg i Stockholm. Det inrymdes då i en åldrig byggnad, som i övrigt disponerades av Stockholms luftvärnsförening. Vid denna tidpunkt anställdes fru Yvonne Matson, som länge ensam fick sköta kansliarbetet. Sin första hjälp fick hon genom fru Inga Envals deltidsanställning våren 1954.

Alltflera arbetsuppgifter hopade sig emellertid och både lokal- och personalbehovet ökade starkt. I början av år 1956 utsågs hr Tage Pehrsson som generalsekreterare. Kansliet kunde i mitten av 1960-talet efter att ha tillbringat ett mellanstadium i provisoriskt förhyrda lokaler flytta in i nuvarande mera ändamålsenliga lokaler. Under första hälften av 1960-talet måste den heltidsanställda personalen utökas ytterligare och uppgick vid 1967 års utgång till förutom generalsekreteraren fyra kvinnliga befattningshavare. I den nya lokalen kan styrelsen, dess arbetsutskott och kommittéer samlas till sammanträden, betjänta av ett välordnat kansli med arkiv samt effektivt arbetande personal utrustad med moderna kontorsmaskiner. Säkerligen kommer detta att på sitt sätt bidra till att väl främja klubbens fortsatta utveckling.

Nuvarande organisation

För att i korthet beröra klubbens nuvarande organisation må i första hand nämnas, att högsta beslutande instans är *riksstämman* (RS) sammanfatt av representanter för samtliga lokalavdelningar i viss proportion till dess medlemsantal, RS sammanträder i Stockholm årligen i mars månad. Den väljer då en *centralstyrelse* (CS), bestående av en ordförande och 12 ordinarie ledamöter samt 6 suppleanter. I styrelsen ingår därjämte en av överbefälhavaren förordnad militär ledamot och en representant för rikspolisstyrelsen.

CS utser inom sig ett *arbetsutskott* (AU), med befogenheter att på CSs vägnar besluta i sådana ärenden som styrelsen uppdrager åt AU att handlägga.

Till förberedande av ärenden inom vissa aktiviteter eller handläggning av dessa enligt givna direktiv och bemyndiganden fungerar ett antal av CS tillsatta kommittéer.

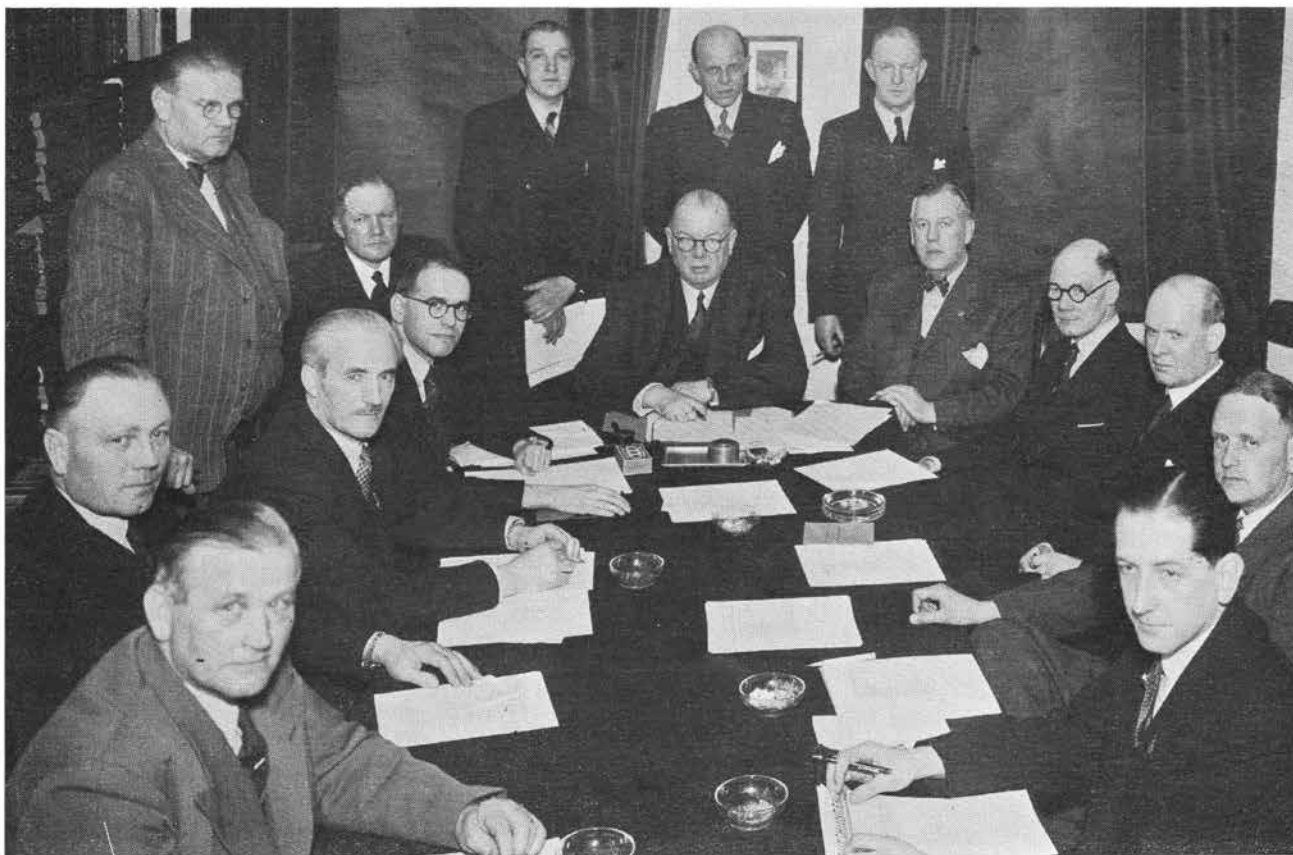
Arbetet på fältet ledes av klubbens lokalavdelningar, var och en med egen avdelningsstyrelse och egen ekonomisk förvaltning.

Till belysande av utvecklingen kan nämnas, att vid utgången av år 1940 sorterade under SBK 10 lokalavdelningar med tillsammans drygt 800 helbetalande medlemmar. Motsvarande antal var 1950 67 lokalavdelningar med 4.406 medlemmar och 1967 130 lokalavdelningar med tillsammans 8.643 medlemmar. För 1967 tillkommer omkr 1.600 familjemedlemmar samt drygt 1.200 ungdomsmedlemmar under 18 år.

Distriktsvis fungerar s k kretsstyrelser, bestående av representanter för lokalavdelningar inom ett visst regionalt område, f n 15. Dessas uppgift är i huvudsak att inom regionen samordna vissa verksamhetsgrenar av för avdelningarna gemensamt intresse samt ge råd och anvisningar i skilda frågor.

De stadgar som formellt reglerar klubbens verksamhet är dels år 1961 av Kungl Maj:t fast-

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

Centralstyrelsen 1944

Sittande, fr v: Köpman Axel Hellgren, Stockholm, polisövk Einar Stohm, Stockholm, krimövk Sigfrid Sund, Stockholm, direktörsassistent Sven Hydén, Stockholm (sekreterare), överstelöjtnant Einar Edström (Ch Ahv), direktör Sven Rosengren, Stockholm (ordförande), direktör Oscar Björklund, Stockholm (vice ordförande), civilingenjör N Rob Bjuke, Stockholm (vice ordförande), direktör Folke Lindahl, Stockholm (suppleant), köpman Arne Wallin, Göteborg, köpman Lennart Bolmström, Malmö. Stående, fr v: revisor Gösta Holmén, Västerås, färdledare Harry Widgren, Norrköping, fabrikschef Arne Larsson, Uppsala (suppleant), kontorschef Thor Berneck, Stockholm (skattmästare)

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

ställda *grundstadgar*, dels samma år av klubbens riksstämman antagna *allmänna stadgar*, dels ock av CS fastställda *normalstadgar* för lokalavdelning.

SBK är associerad med SKK i egenskap av (dess största) specialklubb och ingår sålunda i Svenska Kennelassociationen, samt är ansluten till Centralförbundet för befälsutbildning såsom specialförbund.

**Ordföranden
Ake Mueller
har
ordet**

Inför ett jubileum kan det vara på sin plats att organisationens ordförande träder fram inför medlemmarna och talar öppet om dagens såväl glädjeämnen som svårigheter samt premisserna för den framtida utvecklingen. Blickar man tillbaka på klubbens 50-åriga tillvaro och de resultat som nåtts under denna tid, är det för dagens organisationsledning angeläget att först och främst rikta ett varmt tack till alla dem som bidragit till framgångarna. Detta gäller såväl styrelser som andra funktionärer av skilda slag och enskilda medlemmar. Tack vare dessas insatser står brukshundrörelsen idag samlad i en gemensam organisation med ökad möjlighet att tillvarata medlemmarnas intressen ävensom att hävda sig utåt.

Vad dagens bekymmer beträffar så sammanhör de närmast med senare års snabba utveckling inom nära nog samtliga av klubbens verksamhetsområden. Denna expansion — som dessutom synes fortsätta i oförminskat tempo — har medfört att den för klubbens framtida verksamhet livsviktiga funktionärsutbildningen släpat efter på ett oroväckande sätt. Idag nödgas vi därför konstatera att det finns alltför stora luckor i den funktionärskader som är klubbens ansikte utåt, ett otillfredsställande förhållande som självfallet ingen kan lastas för. Stora ansträngningar görs dock för att successivt öka funktionärsutbildningen; men då den ekonomiska ramen härför är relativt snäv kan man knappast förvänta, att framförallt de lokala organens behov kommer att helt kunna täckas de närmaste åren. För detta skulle nämligen krävas att medel ställdes till förfogande i långt större omfattning än vad som för dagen är tänkbart. Utsikten att få ökade anslag av allmänna medel är med hänsyn till nuvarande kärva ekonomiska läge inte ljus, varför huvuddelen av kostnaden för verksamheten till vidare får bestridas av klubbens egna medel.

Men det finns också glädjeämnen, och ett av dessa är utvecklingen på ungdomssidan. Sedan starten 1959 har antalet ungdomsmedlemmar

stigit år från år. Ökningen under 1967 var nästan 400. Det råder numera ingen tvekan om denna verksamhetsgrens betydelse både för ungdomarna själva och för klubben. För närvarande görs stora ansträngningar från centralt håll att få statsbidrag till verksamheten. Ansökan härom har inletts till Kungl Maj:t. Skulle denna framställning bifallas — vilket vi innerligt hoppas — kommer förutsättningarna för arbetets bedrivande inom ungdomssektionerna att bli mycket gynnsamma.

Visst är det en stimulerande uppgift att vara ordförande i en organisation av SBKs typ, speciellt i tider när framgångarna följer slag i slag. Att expansionen medför ökad arbetsbelastning tänker man inte så mycket på. Dessutom är det många som med intresse och entusiasm delar mödan. Alla ärenden av vikt diskuteras ingående inom arbetsutskottet, vars ledamöter numera uttas från skilda delar av landet — en omläggning av utskottets sammansättning som medfört ökade möjligheter att beakta lokala och regionala önskemål ävensom större möjligheter att lämna information om gjorda ställningstaganden.

Långt omsider har klubben fått ett centralkansli, som motsvarar de krav man från medlemshåll har rätt att uppställa. Anhopningen av ärenden har för tids vinnande medfört, att mångt och mycket som rör rutinärenden av mindre vikt måste lösas på kansliplanet för att ge den förtroendevalda ledningen bättre möjlighet att ägna sig åt de väsentliga frågorna. Kansliet, som förutom ordinarie arbetsuppgifter även betjänar de centralt utsedda kommittéerna, har med nuvarande sammansättning visat att det väl fyller sin uppgift. Beträffande organisationen i övrigt kan det förväntas att de regionala organen — enligt länge närt önskemål — inom en nära framtid ges annan status än nu, en ändring av organisationsapparaten som med största sannolikhet kommer att gagna verksamheten i stort.

Vid passerandet av en milstolpe bör man inte enbart blicka tillbaka utan även framåt. Självfallet är det svårt att utröna vad som döljs för klubbens del i den närmast framförliggande tiden, men det finns grundad anledning till optimism av flera skäl. Som exempel härpå kan nämnas, att organisationen nu har en fast förankring i samhället och kan lämna en service som uppfyller även högt ställda anspråk. Därtill kommer en successivt ökande uppslutning kring rörelsen från den hundägande allmänhetens sida samt — vilket inte är det minst viktiga — en växande kader av funktionärer, som nedlägger ett uppoffrande och oegennyttigt arbete för att vidareutveckla verksamheten. Av allt att döma bör detta medverka till en fortsatt expansion, vars omfattning och verkningar för dagen dock ej kan bedömas.

Ofta hör man uttrycket ”Ju större, desto starkare”, och mycken sanning torde ligga däri. Förutsättningen härför är dock, att det råder enighet och sammanhållning för att nå det gemensamma målet. På samma sätt som denna inriktning präglade de gångna 50 åren, bör den även fortsättningsvis vara ledtråd för klubbens verksamhet.

Centralkansliet

Tage Pehrsson
Generalsekreterare

Kansliföreståndare och redaktör för "Brukshunden". Handhar frågor rörande utställningar, korningar och avelavdelningar ävensom kennelnamn. Bitr GS vid protokollskrivning från riksstämmor och sammanträden i övrigt inom CS och AU

Yvonne Matson

Ingrid (Inga) Envall

Handhar kassa och bokföring. Svarar även för uppläggning och kontroll av medlemsregister. Informationstjänst rörande kassa- och medlemsärenden

Handhar frågor rörande organisation, utbildnings-, studie- och ungdomsverksamhet ävensom skilda slag av aspirantprov. Svarar även för ärenden avseende officiella bruksprov och tävlingar. Allmän informationstjänst

Christina Bergelin

Britt Magnusson

Upprättar och utför förekommande registerarbeten, såsom medlems- och domarregister etc. Bitr frk Bergelin med utbildningsärenden o dyl. Ansvarar för distribution av förlagsartiklar och postala ärenden i övrigt. Allmän informationstjänst

Var det roligare förr?

En historisk essä som skrevs i samband med 10-års jubiléet som Svenska Brukshundklubben från bildandet 1940.
Intressant med många inslag och episoder från de första åren från bruks-
hundrörelsens start 1918.

V A R D E T R O L I G A R E F Ö R R ?

Den 19 februari 1940 bildades Svenska Brukshundklubben. Då vi redan firat 30-årsjubileum för brukshundsporten tar vi inte 10-årsjubileet allvarligt men vill gärna ge ett smakprov på hur man hade det i hundvärlden före SBK.

Säger Er Ragg, Björn, Harras, Greif, Dou-Dou, Prinz någonting? Vet Ni vem profeten Håkan, Sven-Arvid, Nisse Norberg, Kummel, Harald V. eller Wetterstrand är eller var? Jasså inte?

Vi ska presentera en del av förgrundsfigurerna och delge Er några andra detaljer.

(Skyddshunden
1920)

1 9 2 0

FÖRENINGEN
SVENSKA SKYDDS- och SJUKVÅRDHUNDEN
(Associerad med Svenska Kennelklubben)

Beskyddare:
H.K.H. Hertigen av Västergötland

Styrelse 1920

Tage Thott
Ordförande
Greve, Överhovjägmästare, Skabersjö

Hj. Dahlström
V.Ordförande
Professor vid Veterinärhögskolan

Eric Hallgren
3:dje polisintendent
Chef för Kriminalpolisen

K.A. Fries
Bataljons-läkare

Tore Blom
Redaktör

W. Teeling
Direktör

G. Fallstedt-Lindholm
Sekreterare och Skattmästare
Kammarrätsrevisor

C. Gyllenhammar
Inspektör för dressörsskolan
1:a Brandkapten

Carl Wannberg
Klubbmästare
Ryttmästare

S.A. Johansson
Polisöverkonstapel

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

Suppleanter:

E. A. Bergström
Instruktör för dressörkursen

Adolf Carell
Grosshandlare

C. Skarin
Kapten

O. Tillberg
Civilingenjör

A. Winge
Löjtnant

Joh. Svensson
Kriminalkommissarie

Då Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden bildades den 30 maj 1918, hade den redan från början att kämpa mot vissa med kristiden förenade svårigheter, men det har visat sig, att dess existensberättigande var starkare än motvinden. De högt flygande planer, som initiativtagarna ruvade på, ha visserligen ännu inte gått i uppfyllelse, men alla äro ju barn i början, och vad som icke är, kan bli. Tills vidare är det vackert så att kunna fastslå att verkligt intresse för vår förening och dess strävanden såväl under krigsåren som senare samt att föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden nu kommit så långt, att den kunnat realisera även sådana önskemål som hundutställning, kombinerad med tävlingar samt - en egen tidskrift.

Föreningen bildades som sagt den 30 maj 1918, då första styrelsen med överhovjägmästaren greve Tage Thott som ordförande valdes. Hertigen av Västergötland åtog sig benäget att vara föreningens beskyddare, såväl militära som medicinska myndigheters intresse var väckt för saken och före årets slut hade föreningen ett kvarts tusentals medlemmar, sin första dressörskola i full gång och ett gott hundmaterial.

Andra arbetsåret inleddes med att Föreningen Skydds- och Sjukvårdshunden associerade sig med Svenska Kennelklubben och därmed blev likson den officiella specialklubben inom sitt område. Härmed inleddes även ett kordialt samarbete med Skyddshundklubben i Göteborg, som genom FSSSH sökte och vann anslutning till Kennelklubben.

Som en rätt betydelsefull händelse må antecknas, att Röda Korset anslog ett större belopp åt föreningen huvudsakligen för utbildning av en sjukvårdshund.

Sedan föreningens sekreterare överste Gillis Bergenstråhle vid jultiden 1919 borttrycktes genom döden, har kammarrätsrevisor G. Fallstedt-Lindholm på en hand förenat sekreterare- och skattmästaresysslorna, varjämte han i rätt stor utsträckning tjänstgjort som instruktör vid dressörskurserna.

På 1920 års konto är att anteckna två synnerligen betydelsefulla händelser: efter långt, omsorgsfullt förarbete kunde prövnings- och tävlingsstadgar fastställas, och i slutet av september kunde FSSSH anordna sin första stora hundutställning för raserna schäfer, rottweiler, dobermannpinscher och airdaleterrier.

Definition på "RAGG"

Min hund brukar understundom skälla på poliser; om han därmed vill tydligare framhålla innebörden av ordet "polishund", eller om det är för att taga hämnd på husse, som understundom utsatt sig för motsatsen, vill jag låta vara osagt, kort och godt, det kanske bara är litet afvund i konkurrensen, som ligger bakom det hela, hvilket för öfrigt inte lär vara alls ovanligt mellan dessa slags tjänsteutöfvare. Förlåt, jag menade naturligtvis inte att det är något hundgöra att vara polis, lika litet som polisgöra att vara hund, men understundom ha likväl dessa två parter med framgång arbetat tillsammans.

En dag stod jag på en spårvagn och Ragg sprang snällt vid sidan af vagnen helt nära intill vänstra fotsteget. Stannar vagnen sätter han sig lika nära intill som han nyss sprang då vagnen var igång. När vi kommit till Enskilda Bankens hus hände det inte ovanliga att en hatt blåste af en herre, som stod bredvid mig. Det blåste rätt bra och hatten tycktes bestämt sig för att "löga" sig i Norrströms blå bölja. En del välvilliga människor gjorde sitt bästa för att fånga på det från vårt gatulif kända icke så ovanliga humoristiska sättet. Ragg fick sin order "apport" och nu var täflingen i full gång om att fånga hatten. Vagnen rullar naturligtvis vidare och den hattlöse mannens ansikte aftecknar ömsom vansinne och ömsom tillfredsställelse allteftersom poängerna växla. De jagande människorna fingo nog ej från början den rätta uppfattningen om hundens insats i sträfvandet att få fatt i hatten, vilket så småningom blev klart efter en del sammanstötningar och hopslagningar mellan skallar etc, plus de vanliga artighetsbetygelserna som "åh, förlåt", "Vet hut!" o.s.v. Ragg var den enda som behärskade situationen genom att just på kanten till Norrström fånga hatten, hvarefter han som en pil skyndar till Norrmalmstorg, dit vagnen hunnit, och med den vanliga viftningen på svansen öfverlämnade hatten i oskadat skick till husse.

MINNESLISTA

BAD SERVERAS för hundar i Stockholms varmbadhus

x

RUMSNYGGHET. För att inpränta hos hunden och få honom att förstå, att det är fördelaktigare att uträtta sina behov utomhus, bör man varje gång berömma och smeka honom.

I fortsättningen kan man träna upp hunden att dag för dag hålla sin längre och längre genom att ständigt hålla ögonen på honom och, så snart man märker någon ansats, genom "fy" samt lek avleda hans uppmärksamhet, tills det blir tid att gå ut med honom. Skulle det oaktat en olycka inträffa, bör man genast taga honom med till hans vanliga plats och samtidigt upprepade gånger säga t.ex. "ut".

Skyddshunden
nr 4/21

1921

Hundskatten diskuteras livligt.

Ragg framlägger följande förslag:

Ja, tänk i alla fall vad tiden går och vad veckorna bli korta, när man skall skriva spaltfyllnad till Skyddshunden. Med fasa tänker jag på att snart skall hundskatten betalas igen. Hur mycket är den? Ja, det ställer sig ju alltid i proportion till hur många gånger man "glömt" att betala den, så det ordnar sig nog när skrällen kommer. För övrigt har jag alltid tyckt det nuvarande skattesystemet för våra hundar efter 20-kr.-skalan vara fänig och orättvis. Nej! Låt husse deklarerar för sin hund, vilka inkomster och utgifter han haft på den, det kallar jag rättvisa. Då skulle hunden kunna bli värdesatt efter sina förtjänster och inkomster och inte som nu efter denna slätstrukna beräkning. Hundens egen taxeringskalender, här ett uppslag åt herr Uhnér, fin-fint. Då kunde i dylikt fall varje hund med viss inkomst få sin egen motbok (fyllhundar naturligtvis uteslutna), så de slipper suppa på husses förkylning, ormbett o.d. Det är väl tur att man inte behöver åberopa dylika svepskäl för att få tära ett glas, jag som aldrig blivit ormbiten.

Hur skulle då en dylik hundsjälvdokumentation se ut? Ja, någon specialist på att deklarerar vill jag ju inte ge mig ut för att vara, snarare tvärtom, men jag gör ett försök. Om vi nu taga en hund i högen, som har utsikter att komma bland de mest inkomstbringande, t.ex. den gamle syndaren Jagello de Bergerac, skulle väl deklarationen se ut ungefär som följer:

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

Inkomster

710 rendez-vous à kr. 300:-	21.300:--
4.932 priser (mest championat)	1.832:--
710 valpar (en i kullen gratis)	21.300:--
Summa kronor	44.432:--

Utgifter

Annonser i Hem o. Härd, Svensk Handelstidning, Hundgrosshandl. Riksorgan (stående), Kennel-Klubbens Tidskrift (alla sidor), tåg o. båtar		1.780:--
Svenska Hundförsäkrings-Bolaget		8:--
Utfordring i Göteborg		1:50
D:o å utställningar		750:--
Extra priser köpta för egen räkning		2.700:--
Resor till utställningar, årskort		43:--
Läkarearvoden, injektioner, Bella Donna i ögonen m.m.		700:--
Frisör-konto, kamning, klippning och borstning		1.370:--
Tandläkarearvode, borstning av tänderna 360 gånger, två nya framtänder, 6 guldplomber		600:--
Avgifter till utställningar med engrosrabatt		648:--
Sidenkuddar, lakan och satintäcken		400:--
Saldo Hundpappan till godo		35.431:50
Summa kronor		44.432:--

Ska vi eller ska vi inte?

- x -

FSSSH anordnade på hösten en utställning för rottweiler, och här ger vi ett smakprov på en prisdomareberättelse av domaren, pastor E- Berlin.

"Tony av Melderstein. En riktigt otypisk rottweiler utan den minsta adelhet. Hon var så liten att hon, fastän 14 månader gammal, ej nådde minimimåttet för rottweiler; en lång kropp och fult huvud med ljusa ögon och långa öron. Med synnerligen stor tvekan gav jag henne 3:e pris i ukl och det allra svagaste 3:e pris i ökl."

- x -

FSSSH:s stadgar § 6 angående uteslutning av medlem äro värda att beaktas. De lyder:

- 1/ Vid uppenbart brott mot klubbens stadgar.
- 2/ Genom handling varvid klubbens anseende skadas.
- 3/ Om vid köp eller försäljning av hundar någon oegentlighet förekommit
- 4/ Genom medvetet falska uppgifter, lämnade vid utställningar, tävlingar och provningar.
- 5/ Genom uppenbar förfalskning av stamtavlor och betäckningsbevis.
- 6/ Genom skadande av annan medlems heder och anseende.

- x -

FSSSH erhåller ett vandringspris som tillkommit genom insamling bland skyddshundsvänner och är avsett att vara en uppmuntran för gentlemannadressörer, tillhörande föreningen SSSH. Punkt 2 i tävlingsstadgarna lyder:

"Tävlan om priset är endast öppen för gentlemannadressörer och avgöres frågan om vem, som är att betrakta som gentlemannadressör, av en förtroendenämnd, bestående av tre personer utsedda före varje tävlan av dem, som instiftat priset. Nämnden sammankallas i god före tävlingen av styrelsen. Nämndens beslut är definitivt avgörande."

--

SKK tidskr. 1919
sida 424

SVENSKA HUNDFÖRSÄKRINGS AKTIEBOLAGET.

Bolaget kommer att omfatta hela riket, men äro underhandlingar dessutom inledda att utsträcka verksamheten till Danmark. Djuren försäkras från 2 månaders ålder till 10 år. Högsta försäkringssumma är 10.000 kronor, af hvilken dock större delen återförsäkras. Bolaget försäkrar hunden mot olycksfall och sjukdom, mot stöld och mot den skadegörelse å person eller egendom, som hund möjligen åstadkommer. Vidare meddelas afvelförsäkring för tikar under dräktigheten och viss tid efter valpningen, samt försäkring mot skada vid hundars sändande till utställning eller transport på järnväg. Ersättning utgår till fulla försäkringsvärdet vid dödsfall samt vid sjukdom eller olyckshändelse, som nödvändiggör djurets aflifvande. Till lägre belopp intill halfva försäkringsvärdet utgår ersättning, allt efter skadans beskaffenhet, då hund genom olycksfall eller sjukdom minskats i värde såsom afvels- eller bruksdjur. Såsom exempel på de premier, bolaget kommer att debitera, kan anföras att för en fågelhund, försäkrad mot sjukdom och olycksfall för 500 kr. utgör premien Kr. 27:50 för helt år, för tik afvelsförsäkrad för 1.000 kr. utgör premien under försäkringsperioden 40 kr., för försäkring mot stöld är premien 20 kr. för 1.000 kr. etc. Utställningsförsäkring inclusive valpsjuikerisk kan äfven erhållas.

Premierna voro något tillyxade och verksamheten fick karaktär av Ebberöds Bank. Aktieägarna tycker inte att det var roligare förr!

- x -

Föreningens provnings- och tävlingsstadgar skiljer sig rätt avsevärt från de nuvarande provningsordningarna.

Enligt § 1 anordnar FSSSH minst en gång om året dels provningar och dels tävlingar med hundar av de raser, som anses lämpliga för föreningens verksamhet.

Även om antalet tävlingar var lätt överskådligt var dock funktionärsfrågan ett kvistigare problem då enligt § 3 följande föreskrives:

"Vid varje provning eller tävling utses av föreningens styrelse en provnings- resp. tävlingsnämnd, bestående av två styrelseledamöter, inspektören för dressörskolan samt prisdomare till det antal provningens eller tävlings omfång påkallar, dock minst tre, jämte nödigt antal prisdomaresuppleanter."

När det gällde att lämna uppgifter om de tävlande hundarna lades tyngdpunkten på helt andra saker då än nu. Vid anmälan skulle man enligt § 7 uppgiva hundens ras, namn, kön, färgbeteckning, ålder, ägare, förare samt såvitt möjligt uppgift om uppfödare, härstamning och stamboksnummer eller FSSSH:s registreringsnummer.

I ett några år senare förslag vid polishundprovningen skulle vid "Arbete med näsan" "Förförare" uppställas på det 500 m långa spåret.

- x -

En klubbpatriot utannonserar sin avelshund till ett pris av 100 kronor för medlemmar och 150 kronor för icke medlemmar.

1922 - 1924

Delades FSSSH och Skyddshundklubben bildades! Ordförande Professor Dahlström, sekreterare kamrer Sven Rosengren efterträdd av Harald V. Pettersson. Snart gick klubbarna ihop igen efter ett hejdundrande gravöl i Skyddshundklubben.

Styrelsen gav detta år Sven Rosengren ett bidrag om 10:- kronor för att han, som

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

då bodde i Frankfurt am Main, skulle representera klubben vid en konferens i Leipzig. Då Sven och fru Terre Rosengren ej lyckades göra av med hela beloppet medgav styrelsen Sven Rosengren att för återstoden upprätta ett vandringspris.

I protokollet från styrelsens sammanträde den 7 maj 1924 beslöt man uppskjuta en planerad radioutsändning till hösten. Planeringen har nu pågått i 25 år.

Skyddshundklubben gav ut ett nummer av sin tidskrift, som innehåller följande fina tips:

ÄDEL AVELSHUND. Rottweilern Aspnäs' Björn
657 V. Svart med bruna tecken. F. 24/11-21
e. Ch Arbo Torfwerk u. Ch Gyllis Wakta.
Många 1:a pris och hederspris i öppen-
och segrarklass å utställningar och
skyddshundstävlingar.
Ägare: Ingenjör Birger Dahlin
Värtagasverket, Stockholm 5.
Telefon: Norr 1105

Försättssidan visar en hisklig bov.

1925 - 1928

dominerade Svensk Skyddshunds Tidskrift brukshundssporten. Medlemsservicen måste varit storartad. Medlemmarnas antal steg våldsamt och överskred vid flera tillfällen 150 personer. Sekreteraren måtte ha haft den rätta inställningen eller vad sägs om denna notis:

FÖRENINGENS SEKRETERARE

Kamrer Sven Rosengren, Smedslättsvägen 55,
Äppelviken, tel. 12 16, träffas i sin bostad alla
vardagar kl. 4-6 e.m. och lämnar beredvilligt
både muntligen, per post eller i telefon råd och
upplysningar i föreningsangelägenheter.

Klubben hade eget stamlokal,

RESTAURANG TRE REMMARE

Intill N.K.

Festvåning och Klubbrum

PRÖVA

vår lunch à Kr. 1:50, 1:75 och 2:-,

vår diner från Kr. 2:-,

vår lättsupé à Kr. 1:50

En ganska arg hund gick till hävderna, nämligen schäfern Nyla, som bet tävlingsledaren Sven Rosengren. Vi trycker av en prisdomareberättelse om henne.

"Nyla schäfer, ägare och förare Polisman M. Mårtensson, Västerås, är en elegant, smäcker schäfertik, omsorgsfullt dresserad och väl framförd av sin skickliga husse. Hon är ovanligt skarp utan att vara bitsk och gjorde ett utmärkt linspår, hade däremot litet otur vid frispår och försatt alla möjligheter till poäng i gruppspår, beroende på, att hon var för skarp och angrep första påträffade person. Spåret gick hon visserligen, men hade fått för sig, att vilken som helst av gruppen skulle vara den förmenta spårläggaren. Bevakningen var utmärkt. Trots Nylas stora anlag för spårning undras det, om hon ej skulle komma mera till sin rätt i skyddshundsklass. Herr Mårtensson är dessutom värd beröm för sitt utmärkta sätt att föra henne."

Tonen i tidskriften var delvis mycket hurtig. Här kommer delar av ett kåseri av A.W. om

En morgonpromenad

Nattens stillhet råder, endast enstaka ljud från gatans vakande buller tränger sig in i det skumma sovrummet. Då plötsligt

Någonting kallt och vått far omkring i ansiktet och någonting tungt lägger sig över bröstet på mannen som ligger i sängen.

- Jasså ... det är du, gamla Amie, som agerar väckarklocka och skall ha husse att stiga upp och göra sig i ordning till morgonpromenaden. Vad är klockan? ½7, alltså den vanliga tiden.

Först litet klapp och prat och så upp och rullgardinen i vädret. Solsken, härligt, morgonsträckning och gäspning, för att sätta fart i blodet i de nattdomnade lemmarna. Under tiden en hundnos både här och där på kroppen.

Sedan påklädningsproceduren av såväl husse som hund är undanstökad följer

Det sedvanliga stället i hörnet får sin morgondusch (Obs! Det är ej husväggen, utan en lucka till en vattenpost i gatan), och så styra vi färden utåt Strandvägen. O, I sovande människor, om Ni visste hur ljuft att andas in den soliga morgonens friska luft i de dammiga och nerrökta lungorna. Nej, jag tar fel. Det finns andra lika pigga som jag. Från Strandvägens förnåma palats utträda små och stora vovvar i band, ledda av mer eller mindre sömniga hembiträden. Så tvärs över gatan till de sedvanliga träden. Jag fick en idé. Kanske är det dessa genom åren upprepade "trädbesök" från Strandvägens alla hundar, som kommit ett och annat träd att gripas av sorgens vemod och tyna av och dö? Ett nytt fält för forskning

Amie uppvaktar ibland en och annan, men vänder den föraktfullt sin rullsvans.

Vid Godthem inkallning. Behagar hennes nåd en liten frukostbit? Ett gläfs till svar och första Tengerkakan är snart ett minne blott Under tiden har jag kastat brödsmulor åt svanarna och änderna vid Skansens svanholme.

Det snedvidna herrskapet på kärleksudden får en beklagande blick, då den platsen hur inbjudande den än är, ej får vara något vattningsställe.

Nu komma vassarna med sina snattrande änder, och strandkanten intresserar. Vädret är varmt och vattnet lagom kallt. Alltså det efterlängtrade ögonblicket: Apport - och en simtur på 50 meter ut i viken är skönt för en gammal tjockis. Varsågod! Andra kakan Tenger försvinner.

Och nu komma vi till Gärdet, där vi möta en patrull till häst åtföljda av ett koppel hundar. En Rottweilertik som likna Vakta, en Airdalehund, en Vorsteh och en Dunker.

Gomårren, gomårren. Jaså, Herr Ordföranden med partner på morgongalopp.

Men nu vädras andra bekanta. Den lilla smala Fru D. med sina ögonstenar Lady och det lilla tax-pyret skymta borta vid Fågelbacken, och Amie rullar iväg, ty hon vet att i Fru D:s kappficka finns ibland en och annan liten Spratt-kex. Men håll! Se så för tusan, Lady och Amie etablera ett regelrätt tikslagsmål. Fru D. nästan svimmar. Nå, inte så farligt! Amie står med ett blödande ögonblock, men lappri! Jag är glad att det finns humör i hundarna. Vi skiljas ändå som vänner (Fru D. ringer efter hemkomsten för att höra om inte Amie förblött eller tappat ögon. Det är väl snällt!)

Längre bort mot Livgardet till hästkasern kommer ett par trogna morgonprickar. Fröken W. med Pass och Polisman H, med Sultan och en präktig Tuttsy-valp. Hur många kullar har Tuttsy haft nu? Hon är nästan som en kanin i det förhållandet. När vi stå och hundprata sitter Pass på huk i närheten. Stackare, dålig mage igen? Och så mager han är! Hur är det med kosten i familjen? Matte blir fet och Pass blir mager - tvärtom skulle kanske inte skada ...

I skogen kommenderas "plats" och nu kommer cloun på morgonvandringen. Husse går ett av världens mest krångliga spår på ett par hundra meter och gräver ner sin portmonnä. En annan väg tillbaks. Jag kan inte hitta hunden. Jo, vänta, där skymtar ett hundhuvud. Så "spår-apport" och som skjuten ur en kanon bär det iväg och efter några minuters väntan kommer Amie med portmonnän. "Varsågo", sista Tenger-kakan blir en belöningen och husse tar en morgoncigarett i sin stolthet.

Borta mot Stadion skymtar två svarta pudlar, nosning och igenkännande men Amie tycker pudlar är konstiga djur, så hon visar dem föga intresse. Efter pudlarna kommer deras husse, Hazze Z.; vi stanna och prata, och konstatera morgonpromenadernas nytta såväl för vanliga människor som för skämttidningsredaktörer.

När vi passera Humlegården är det som att komma in i en stor hundgård - där är Rigo, settern, Fröken N. med Neita, Käck, fribrytarschäfern utan husse och matte, en riktig galgfågel, och så åtskilliga andra stora och små hundar och så de obligatoriska ekorre- och fågelmatarna, som kasta glåpord åt hundarna och deras herrar. "Kanon på herrar ekorrmatare" är mitt svar.

Nu inne på stadens gator kommenderas ett ljungande "fot" och så anlända vi till hemmet, där Amie söker upp vattenkoppen och blir sedan kammad och borstad. Husse söker upp duschen och blir också kammad och borstad.

I början av 1930-talet

blev man mycket intresserad av avelsfrågor. I schäferhundklubbens pigga och stridbara tidning behandlade man en gång avelsrådets funktioner och måste trycka om en del sidor, enär man lyckats få med följande anteckning i protokollet: "Det händer t.o.m. att medlemmarna para sig utan att fråga avelsrådet".

Prövningsordningarna var som vanligt på tapeten. En kommitté arbetade i 5 år och framlade därefter ett förslag som gemenligen kallades "Cirkus Hydén".

Diskussionen i kommittén var livlig och i ett fall finns följande anteckning i protokollet: "Vi tycks sträcka oss något över ramen för diskussionsspråket".

Bertil Schröder, som varit en av centralfigurerna sedan 1929, får ut svensk Skyddshundstidskrift först i stencilerat sedan i tryckt skick. Tiderna kunde liksom nu ej hållas, trots att man då ej behövde ligga på knä för tryckerierna.

Den 6 april 1932 önskas medlemmarna gott nytt år och klubbens pampar uttala nyårsförhoppningar. Oskar Amundsson hoppas på en flaggstång vid dressyrplatsen. Eric Sandstedt vill utdela 1932 års championat i välförhållande och Håkan Jarvin vill ha "fred inom hundvärlden".

Ragg, som provade bilmodellen, dog efter att bl.a. ha gripit bovar och på film utfört nervkittlande och roande saker.

Från SKK:s sammanträde den 4 april rapporteras:

Cirka 200 medlemmar hade samlats. Vad huvudintresset gällde märktes tydligt. Det var, om det framlagda förslaget till nya stadgar skulle godkännas. Det blev det också, styrelsen och Hrr ledamöter av stadgekommittén äro att gratulera till att denna sak nu är lyckligt förd i hamn. (Ja, ja)

Tjuvfiske

En godsägare i Stockholms närhet som haft stort besvär med tjuvfiskare av hans

finna krafter, vände sig i yttersta förtvivlan till föreningen med anhängan om hjälp. "Bovarna" lyckades alltid gömma sig bland buskar och snår och det var omöjligt för honom och hans skogsvaktare att finna dem i mörkret. En föreningsmedlem, köpman Axel Hellgren, medförande schäferhunden Champion Greif lade sig på lur vid ett lämpligt ställe. Tjuvfiskarna lyckades även denna gång smita undan bevakningskedjan, men schäfern tog upp spåret och ställde tjuvarna i en skogsdunge c:a 2 km från "brottsplatsen". Nu tjuvfiskas inga krafter mer på den orten.

(Herr Hellgren har ju visat sig värd uppmärksamheten).

Tillhör hundarna överklassen?

I dagspressen har förekommit ett meddelande hurusom en dam fick sin dvärgpinschertik söndersparkad av tvenne ynglingar av ligisttyp och motiverade de sitt handlings-sätt med utropet: "Här har du dj-a överklassjycke!" Handlingen talar för sig själv.

Liksom vi nu brottas med problemet "taxirån" åtföljt av förslag från ledande kennelmän om "taxi-hundar" (gemenligen kallade "taxi-taxar") var den tidens "brevbärrån", varvid fabrikör Håkan Jarvin ansåg det effektivaste sättet att skydda brevbararna vore att låta dessa åtföljas av en skyddshund. Frågan uppstod dock om icke tjänstebrevbararnas åtföljande av en hund kunde verka störande på allmänheten. "Många adressater hava själva hundar i sin våning, och skulle lätt slagsmål kunna uppstå mellan hundarna. Denna invändning förefaller av så ringa betydelse, att den icke ens behöver närmare diskuteras." Herr Jarvin siktade högt och föreslår: "Visar det sig att hunden är lämplig såsom skydd för brevbarare i städer kan ju så småningom dylika anskaffas för all personal, som har med värdeförsändelser att göra. Att därmed också nya vänner vinnas för hundsporten anser jag såsom en naturlig följd."

Då taxi-chaufförerna enligt dagspressen anser alltför stort besvär vara förenat med hundar och då brevbarare likaledes enligt dagspressen ha en ovanlig förmåga att uppväcka hundars ovilja är nog medlemsvärningen inom dessa båda yrkesgrupper rätt hårdare betad.

- x -

Svenska Skyddshundstidskrift öppnar sina spalter för insändare, vilka vilja diskutera en annan provningsform för skottfasthet.

"I dessa tider, då det mer och mer inträffar att Hrr förbrytare gå omkring med revolver, blir det snart nödvändigt, att även polisen utrustas härmed. Hur kommer situationen att gestalta sig, då detektiver och hundförare en dag rycka ut för att gripa en storförbrytare? Hundarna äro ju dresserade att angripa en person, som skjuter, och avvärja honom. Kan man då icke befara att hunden går på fel person och angriper detektiven i stället för förbrytaren. Låt oss tänka oss den situationen, att en detektiv upptäcker förbrytaren med revolver i hand, men hinner skjuta först. Då vore det ju icke så angenämt, om hunden angrepe detektiven. Man kan ju även träffa en jägare och då blir det inte roligt, om hunden angriper."

Nej, sannerligen.

Av de följande tidskrifternas tystnad på detta område ser man att kastade stridshandlingar fick ligga kvar då som nu och att problemen diskuterades bort. Muntligt.

- x -

Brukshundskennel, som hedrar sig.

Kennel av Barrsäter, kan i närvarande stund uppvisa specialister inom flera brukshundsgrenar, vilket torde höra till det mera ovanliga. Sålunda har Ch Harras erövrat championattiteln såsom skyddshund, Ch Dixie och Ch Roy såsom rapporthundar. Tosca av Barrsäter är utbildad blindförelärdhund och Ch Harras sjukvårdshund. Fru Dagny Torén kan med skäl känna sig storbelåten.

Champion Aspnäs Björn död 1932.

Som utställnings-, tävlings- och sällskapshund samt som privatdetektiv har Björn gjort sitt namn känt. Hans ljudliga skall har även hörts på Dramaten och som filmartist medverkade han i Spökbaronen.

- x -

Hur var det med väningsbristen?

Firma C. A. Svensson, annonserar om Enrumsmöbler i moderna stilar för enormt billiga priser där kredit kan ordnas.

- x -

1933 får klubben en ny dressyrplats vid Norrtorp straxt bortom Segeltorp. "Till övrig utrustning hör en stuga, vari finnes tillfälle att värma medhavd föda".

- x -

I en rapporthundtävling 27/11 1932 deltog 3 hundar, därav en i segrarklass och två i öppen klass. "Det mest anmärkningsvärda vid tävlingen var att ingen hund 'kuggades', utan alla bestodo proven. De två hundarna i öppen klass kvalificerade sig till segrarklass".

Man kan verkligen tala om järnhård konkurrens.

- x -

Diskussionsprotokoll (Våra schäferhundar nr 1/33)

Herr Sund: Därefter gäller det bättre hundägare. Det är ett delikat ämne, ty vi hundägare, nästan allesammans, resonera nog inte så förfärligt mycket om hundarna men tyvärr desto mera om hundägarna. Vore det inte bättre att tala mera om hundarna och försöka komma fram till det bästa möjliga och glömma ägarna? Ock så till sist bättre hundar. Ja, hundar, inte enbart schäferhundar.

Herr Rosengren: Däremot var jag inte fullt enig med talarinnan, när hon rekommenderade den, som inte kunde sköta en schäferhund, att i stället skaffa sig en kanariefågel. Jag tror, att det skulle vara till stor fördel, om man på det sätt, talarinnan nämnde, kunde få en hundspekulant att vända sig till Schäferhundklubben och genom ett frågeformulär utröna, vilka kvalifikationer han har att äga hund.

Senare hälften av 1930-talet

gick i expansionens och saklighetens tecken. En liten annons i Våra Schäferhundar är dock värd uppmärksamhet.

"Vid uppfostran av Eder hund använd Eric Sandstedts patenterade hundhalsband, som är synnerligen effektivt och dessutom djurvänligt."

Eller vad sägs om

"Deltag i supén den 11 sept.

Efter det utställningen stängts lördagen den 11 kommer gemensam supé att anordnas på Hotel Anglais, 1 Stureplan, kl 20. Stort smörgåsbord med varmrätt pris kronor 5:75 incl. servisavg.

Efter supén förrättas prisutdelning av vid årets tävlingar erövrade priser.

Under aftonens lopp uppträdande av den kände hovillusionisten OSWALD THUREO.

Dans till klockan 2. Klädsel: valfri.

Styrelsen förväntar ett livligt deltagande av medlemmar och övriga schäferentusiaster. Medtag vänner och bekanta!"

- x -

SBK:s egen tid är välkänd. En liten berättelse om en begravningsplats är värd att minnas.

Hundkyrkogårdar.

Det kanske är en nyhet för många av tidskriftens läsare att i Täby utanför Stockholm ligger världens största hundkyrkogård. Över 500 hundar ha där beretts en sista vila. Priset för en gravplats är 50 kr. Den upplåts för all framtid och vårdas sedan för en mindre penning per år. Många av gravarna äro försedda med hållar och marmorvårdar och små blygsamma gravkullar på vilka finns en trästicka med ett nummer.

Själv har den, som skriver detta ägt många hundar, som begravts på olika ställen och alla ha fått en vid tillfället personligen utvald gravplats, ofta invid foten av något ensamstående träd, eller på någon plats, där ett minne av speciellt den hundens bravader skulle fastslås i hågkomsten. Min allra bästa och käraste hund fick sin eviga vila på en kulle intill den träningsplats, där hans yngre kamrater skulle lära sig brukshundens svårlärda program. Tyvärr fick hans avhållna husse ej många år att hedra den trogne följeslagaren genom besök vid graven. Kullen jämnades med marken. Ett modernt flygfält ligger nu där, och den lilla, enkla graven är borta - allt är utplånat - utom minnet av en gammal, god vän, som aldrig skall glömmas

- x -

Statens priskontrollnämnd har fastställt normalpriset på rävkött till 1:- kr per kilo. Priset inkluderar omsättningsskatt och avser rensad räv utan inälvor och utan huvud.

- x -

Tävlingsintensiteten har tilltagit. 9-10 oktober 1943 inbjuder Västerås-avdelningen till tävling. "För att nedbringa de tävlandes omkostnader har avdelningen beslutat bekosta såväl mat som logi för alla deltagare från andra orter ävensom transporterna från stationen till tävlingsplatsen och åter. Man får sålunda sova och intaga sina måltider vid tävlingsplatsen, varigenom en avsevärd tidsbesparing vinnes och tävlingarna torde därför kunna påbörjas i arla morgonstund på söndagen".

Brukshundrörelsen 1918–1943

Sammanfattning av de första åren under mellankrigstiden och uppstarten av Svenska Brukshundklubben 1940 under andra världskriget.

BRUKSHUNDEN

ORGAN FÖR AVEL OCH DRESSYR AV RASERNA:

AIREDALETERRIER, BOXER, COLLIE, DOBERMANN, RIESENSCHNAUZER, ROTTWEILER och SCHÄFER

Nr. 2

1943

BRUKSHUNDRÖRELSEN 1918-1943

Av SEKR. SVEN HYDÉN

Brukshundsarbetet kom relativt sent till Sverige från sitt ursprungsland Tyskland. Redan under 1800-talets senare decennier hade framsynta tyska kynologer omhändertagit aveln av schäferhundar och rottweiler samt något senare av boxern. Främst var det dessa hundrasers bruksenskaper, som föranledde det intresserade arbete, som nedlades för deras förädling. Synliga resultat av arbetet uppnåddes under 1890-talet och början av 1900-talet, då främst polismyndigheterna i Tyskland började utnyttja hundar tillhörande nämnda raser samt en nyupptäckt ras, dobermannpinschern, såsom hjälp vid spörningsuppdrag och för skydds- och bevakningsuppgifter.

Stockholmspolisens introducerade år 1909 brukshundsarbetet i Sverige genom att importera två utbildade hundar, en schäfer och en rottweiler, varefter denna nya kynologiska verksamhet snabbt vann intresserade utövare såväl bland polismän som andra. Smärre organisationer härtill uppstod först i Stockholm och senare i Göteborg, men det var först med bildandet av Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårshunden den 30 maj 1918, som en hela riket omspannande organisation, associerad med Svenska Kennelklubben, tillkom och sökte leda såväl avel som utbildning av de då sanktionerade fyra brukshundsraserna, airedaleterrier, dobermannpinscher, rottweiler och schäfer. Sedermera blek det bekant även boxer, collie och riesenschauzer hänförs till brukshundsraser.

F. S. S. S. H. räknade vid sin start som medlemmar ett flertal personer, som intagit eller intaga en dominerande plats inom den kynologiska världen. Sålunda

Brukshundklubbens nuvarande populära och högt uppskattade ordförande, Dir. Sven Rosengren.

blev dåvarande överhovjägsmästaren greve Tage Thott på Skabersjö föreningens förste ordförande, vilken post han bibehöll till sitt fränfalle år 1920. Som vice ordförande återfann vi professor H. J. Dahlström, som senare i många år ända intill sin död var ordförande eller vice ordförande i föreningen och dess främste representant i Svenska Kennelklubbens styrelse. Skattnästare och senare även sekreterare blev dåvarande kamrarrättsrevisorn Gösta Fallstedt-Lindhölm, ledamöter eller suppleanter kapten Carl Gyllenhammar, över-

konstapel S. A. Johansson, polisman E. A. Bergström och kapten Hugo Strandberg, vilka samtliga gjort betydande insatser på olika kynologiska verksamhetsfält. Stark officiell anknytning garanterades därav att dåvarande chefen för kriminalpolisen i Stockholm nuvarande underståthållare Haligren och flera stabsofficerare samt en representant för Röda Korset invaldes i styrelsen.

F. S. S. S. H. är Svenska Brukshundklubbens föregångare och utgjorde huvudbeståndsdelen i vår nya organisation. Vid F. S. S. S. H:s tillkomst avsåg man att skapa en förening, som ensam skulle omhändervä avel och utbildning av brukshundsraserna, men det dröjde ända till år 1940 innan en sådan enhetlighet kunde åstadkommas. Redan tidigt bildades särskilda avelsorganisationer, för rottweiler under ledning av pastor E. Berlin, civilingenjör O. Tillberg och kapten Gyllenhammar samt för dobermannpinscher under ledning av bl. a. dåvarande kamrer Sven Rosengren. Av dessa klubbar kvarstod den för rottweiler ända till 1940 och var tidvis stark och livskraftig främst tack vare sina varandra avlösande mångåriga ordförande direktör Gösta Wäntstedt och civilingenjör Birger Dahlin. Den starkaste av rasorganisationerna blev emellertid den år 1924 bildade Svenska Schäferhundklubben, som stundom räknade omkring 500 medlemmar. På grund av interna förvecklingar och till följd därav låta styrelseförändringar lyckades klubben dock aldrig förskaffa sig ett mot dess storlek svarande inflytande inom svensk kynologi. Emellertid utvecklades schäferrasen i Sverige på ett otomordentligt sätt genom energiska insatser från de olika personers

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

SVENSKA BRUKSHUNDKLUBBEN

Exp.: Linnégat. 25, Tel. 614514, Stockholm
Postgironr. 15 82 83

Officiellt organ:

» BRUKSHUNDEN »

Ordf.: Dir. SVEN ROSENGREN
Skr.: Sekr. SVEN HYDÉN
Militär ledamot:
Chefen för arméhundväsendet

Tidskriften

» BRUKSHUNDEN »

Redaktör: OSCAR BJÖRKLUND
Stockholm 3, Telefon 10 35 06

Annonspriiser:

1/1 sid.	(245 x 180 mm.)	125:— kr.
1/2 »	(120 x 180 »)	75:— »
1/4 »	(120 x 90 »)	40:— »
1/8 »	(60 x 90 »)	20:— »
1/16 »	(30 x 90 »)	10:— »

millimeterpris 25 öre på enkel spalt.

sida, vilka stått i ledningen för schäferhundklubben. Bland dessa torde kunna nämnas: assessor Wettermark, direktör Skaar, doktor I. Carlin, kriminalöverkonstapel Sund och avdelningschef Scholander, som var dess siste ordförande, innan klubben uppgick i S. B. K.

Uppkomsten av olika avelsorganisationer bottnade ej i en ovilja eller oförmåga från F. S. S. S. H:s ledning att tillfredsställa sörja för avelsfrågornas lösning — F. S. S. S. H. var tvärtom så förutseende att den själv anskaffade en importerad avelshund av schäffers — utan stammade i utländska förebilder, enligt vilka varje ras skulle företrädas av en egen organisation. Denna ståndpunkt vann så småningom ankläng även inom Svenska Kennelklubben, som i mitten på 1920-talet medgav en ombildning av F. S. S. S. H. till att bli en ren brukshundsorganisation utan avelsprogram.

En intressant strid, som så när medförde F. S. S. S. H:s upplösning, pågick åren 1922–1924 mellan F. S. S. S. H. och den därmed konkurrerande Skyddshundklubben, som bland sina ledande män räknade ett flertal tidigare styrelseledamöter i F. S. S. S. H., t. ex. ordföranden professor Dahlström. F. S. S. S. H. leddes då av direktör Wahlstedt, som önskade en snabb avskrivning av tvisten. Den frönterande organisation, vars ledande krafter synes hava varit utom ordföranden kamrer H. V. Pettersson, direktör Rosengren och direktör Björklund, sökte nära anknytning till en motsvarande tysk organisation och man syntes vara i färd med att åstadkomma omfattande internationella relationer. Efter segslitna förhandlingar inför S. B. K:s vice ordförande bankdirektör Hedenlund slets dock tvister-

na och Skyddshundklubben uppgick i F. S. S. S. H.

Efter denna strid stod F. S. S. S. H. enigt under ledning intill 1928 av direktör Wahlstedt som ordförande. Sedan Wahlstedt på grund av andra tyngande uppgifter avsat sig ordförandeskapet och valts till hedersledamot, utsågs professor Dahlström till ordförande, vilken i sin tur efterträdades av kamrer H. V. Pettersson. Förutom dessa nu nämnda ledande personer skapades klubbens framgång av dess sekreterare direktör Rosengren intill 1928, disponent Bertil Schröder intill 1933 samt senare av professorskan von Post under de tre sista åren före sammanslagningen.

Efter sammanslagningen år 1940 blev som bekant kamrer Pettersson ordförande. Då han redan efter någon månad avled, fick han följaktligen ej uppleva mer än början av den utveckling han arbetat på i mer än 20 år. Han efterträdades av klubbens nuvarande ordförande direktör Sven Rosengren.

25-årsperioden har visserligen präglats av organisatoriskt omdaningsarbete men detta har snarare befordrat än hämmat det egentliga kynologiska arbetet, som i huvudsak bedrivits genom utställningar och prov.

F. S. S. S. H:s första utställning ägde rum i september 1920 i Stockholm och återupprepades redan året därpå, denna gång med en tysk prisdomare för dobermannpinscher. De olika rasklubbarna anordnade med jämna mellanrum utställningar och en av dem, nämligen Schäferhundklubben, årliga utställningar delvis av internordisk karaktär. Efter sammanslagningen ha i regel tre utställningar per år avhållits i olika delar av landet. Specialklubbarna ha ofta sökt förvärva framstående utländska specialister som prisdomare för respektive raser. Denna åtgärd visade sig i början vara av stort värde, men dess betydelse har numera minskat, sedan inom landet uppstått en prisdomarekår, som kan anses i stort sett likvärdig med vad andra länder kunna uppvisa. Bland de personer, som under 25-årsperioden flitigast anlitats som prisdomare, må här framhållas kapten Gyllenhammar, särskilt för dobermannpinscher, civilingenjör Dahlin, särskilt för rottweiler, framtidne agronom Bohman för boxer och friherre Carl Leuhusen. Framstående utländska kynologer, främst sanitätsrådet Roesebeck, ha vid olika tillfällen, omväxlande med svenskar, kallats att döma schäferhunder. Bland övriga utlänningar må kriminalkommissarie Georg Regners fyra prisdomarebesök för att granska våra rottweilers särskilt framhållas.

Bruksproven ha varit F. S. S. S. H:s och rasklubbarnas speciella skötebarn och i regel ha ett flertal prov omfattande skydds-, spår- och rapporthundar ägt rum varje år. Intresset för sjukvårdshundsproven ha däremot av olika skäl med undantag för de första och de sista åren varit ringa. De olika provningsordningarna ha successivt förbättrats i början genom varandra snabbt avlösande regler och senare efter omfattande utredningsarbeten. Provningsordningar kunna aldrig bli perfekta, ty nya framsteg på forskningens område och nya krav från praktiken män pocka ständigt på förändringar. Ingen provningsordning, med undantag av spårhundsprovingsordningen, har haft mer än 10 års livslängd och man torde även för fram-

tiden få räkna med revisioner med jämna mellanrum. Många ha sysslat med provningsordningsarbetet men även på detta område torde direktör Rosengren få anses ha stått som ledare, främst på grund av hans förbindelser med ledande tyska kynologer. Kapten Gyllenhammar, köpman Hellgren, överkonstapel Stolin och disponent Schröder böra dock även ihågkommas, liksom även professorskan von Post.

Inom det praktiska arbetet ute på fältet lysa två namn, nämligen herr E. A. Bergström under 1920-talets början och köpman Hellgren under de sista 10 åren. Vid sidan av dem ha överkonstapel Johansson, kriminalöverkonstapel Sund och kamrer Sundqvist nedlagt stor omsorg om särskilda rasers bruksduglighet. De nu nämnda och flera andra ha burit en betydelsefull del av bördan för att skapa goda bruksdjur och animera till deltagande i bruksproven. Dessa ha därigenom många gånger blivit sportsliga fester, under vilka samhörigheten hundägare emellan stärkts och rasfanatismen mildrats.

Tävlingarna ha krävt många funktionärer och det har ofta varit svårt att hopbriga dessa. Praktiskt taget samtliga ledamöter i de olika styrelserna ha villigt ställt sig till förfogande. Det finns för närvarande prisdomare som under de 25 åren hunnit såsom tävlande eller funktionärer deltaga i bortåt 100-talet prov. Siffran torde ha överskridits åtminstone av civilingenjör Dahlin, överkonstapel Johansson och kanske även av köpman Hellgren.

En viktig gren av brukshundrörelsens verksamhet har varit anordnande av kurser i appeldressyr avsedda för en större hundägande allmänhet. Oftast två gånger om året i Stockholm och en gång varje år i Göteborg ha dylika kurser ägt rum till stor nytta för ett rationellt handhavande av hundar. Kurserna ha präglats av gemyt och arbetsglädje och nästan varje kurs har stimulerat en eller flera kursdeltagare till fortsatt arbete inom den kvalificerade bruksdressyren. Det tyngsta lasset i samband med kurserna har burits av ledarna bland vilka polisman Bergström, kamrer Sandstedt, civilingenjör Tillberg, revisionskommissarie Fallstedt-Lindholm, herr Axel Brandt, kriminalöverkonstapel Sund och den obestridda mästaren Axel Hellgren torde stå främst. I Göteborg är särskilt herr A. Tingströms namn att ihågkomma. År 1922 leddes en kortare expertkurs av Polizeioberleutnant H. Schoenherr från Berlin. Dessa mäns betydelse för hundägarerklutens höjande kan ej nog uppskattas.

Yttre propaganda vid sidan av utställningar, kurser och prov har i allmänhet bedrivits genom utgivande av tidskrifter och anordnande av uppvisningar. En mängd häften av F. S. S. S. H:s, rasklubbarnas och S. B. K:s tidningar ha under åren utkommit med växlande innehåll och i olika storlek, ibland under för hundsporten goda konjunkturen i 32-sidigt format med värdefullt kynologiskt innehåll men stundom i form av ett 4-sidigt meddelande skvallrande mer om svaga finanser än om bristande intresse. Tidskrifterna ha haft många redaktörer men F. S. S. S. H. och S. B. K. ha med korta avbrott praktiskt taget helt direktör Oscar Björklund att tacka för sina tidningars höga standard.

Uppvisningar av dresserade brukshun-

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

dar ha så gott som årligen ägt rum i samband med S. B. K:s och Schäferhundklubbens samt S. B. K:s egna utställningar, men dessutom ha isolerade uppvisningar anordnats. Av dessa må särskilt uppvisningen på Östermalms Idrottsplats i Stockholm år 1923 bringas i erinran samt tre av S. B. K. och Arméhundväsendet gemensamt genomförda storuppvisningar i Stockholm 1942 samt i Göteborg och Malmö 1943.

Kontakt mellan landsortsorganisationer och F. S. S. S. H. erhöles redan från början genom att först Svenska Skyddshundklubben i Göteborg och senare en lokalorganisation i Västmanland associerades med F. S. S. S. H. Svenska Schäferhundklubben bildade efter hand ett flertal lokalavdelningar och S. B. K. kan för närvarande räkna 15 lokalavdelningar spridda från Luleå i norr till Malmö i söder, alla med entusiastisk och kunnig ledning. Bland de personer i landsorten, som främst bidragit till brukshundrörelsens framgång må nämnas tullöverkontrollör Kummel i Göteborg, som beklätt ordförande-posten i därvarande klubb alltifrån dess bildande år 1918 samt tjänsteman Erhard Lorné i Göteborg och direktör H. Andreasson i Mölndal samt bankdirektör Lingmark och revisor Holmén i Västerås.

Brukshundrörelsens samarbete med olika myndigheter var en av grundförutsättningarna för F. S. S. S. H:s bildande, vilket framgår redan av den första styrelsens sammansättning. Under 20-talet släpptes dock kontakten alltmer och klubbarna blevo avels- och sportorganisationer. Först i mitten på 30-talet började samarbete ånyo etableras främst med Arméhundväsendet och dess även för den civila hundsporten intresserade chef major Edström men även med polismyndigheterna. I samband med tillkomsten av S. B. K. har kontakten mellan Arméhundväsendet och klubben fördjupats genom att chefen för Arméhundväsendet av chefen för armén insatts i klubbens styrelse och statsanslag ställts till förfogande för det s. k. frivilliga tjänstehundväsendet. S. B. K:s och Arméhundväsendets hittills avhållna fem instruktörskurser äro bl. a. resultat härav. Det blir även allt vanligare att brukshundar erövrå armécertifikat. Vid flera tillfällen har tanken framförts att bilda en frivillig tjänstehundkår, t. ex. år 1926 då förslag härom framfördes av direktör Skaar. Kontakten med polismyndigheten i Stockholm har främst uppehållits därigenom att cheferna för därvarande tjänstehundväsen först poliskommissarie Amundsson och senare överkonstapel Stohm synnerligen livligt deltagit även i den civila brukshundsverksamheten.

Brukshundrörelsen har även sökt medverka vid anskaffande och utbildning av ledarhundar för blinda. Planer härpå diskuterades redan under F. S. S. S. H:s första år. Sedan Schäferhundklubbens ordförande avdelningschef Scholander år 1938 tagit initiativet, har S. B. K. efter sin tillkomst främst genom sin ordförande och köpman Hellgren sökt arbeta för ledarhundväsendets utveckling. Klubben har anordnat kurs i Göteborg och ställt expertis till förfogande för examination av ledarhundar samt år 1941 föranställt bl. a. ett föredrag i Stockholm av chefen för blindledarhundskolan i Potsdam major Liese.

I samarbete med Svenska Fåravelsföreningen har S. B. K. under de sista tre åren på sitt program upptagit bruksprov med vallhundar, en fråga som blivit aktuell genom den av avspärningen motiverade ökade fårskötseln i Sverige. Bristen på arbetskraft har nödvändiggjort, att hundars hjälp tages i anspråk vid vallning. Hittills ha tre vallhundsprov ägt rum.

Brukshundsrörelsens finansiering har varit ett stort problem och skattmästarens uppgift allt annat än angenäm. De tyngsta lasset ha säkerligen kamrer Pettersson, disponent Henre och verkmästare Guldbrandson haft att draga, vilka en var under många år varit F. S. S. S. H:s respektive S. B. K:s skattmästare. Tjänsteman Angmar lyckades under flera år lotsa Svenska Rottweilerklubbens finanser undan stora svårigheter. Verksamheten har präglats av en ständig vänskaplig strid mellan initiativrika styrelseledamöter med expansiv verksamhetslust och mera nyktert och kallt räknande skattmästare.

Veterinärmedicinsk sakkunskap har alltid välvilligt stött verksamheten genom ledamotskap i styrelser, medarbetarskap i tidskrifter eller genom att veterinärer ställt sig till förfogande vid utställningar och prov. Främst har rörelsen att tack-samt erinra sig insatser av professorerna Dahlström och Forsell samt veterinärerna Liljefors och Viridén.

Resultatet av det 25-åriga arbetet har ej uteblivit. Hundmaterialet har stadigt förbättrats såväl exteriör som framför allt i avseende å bruksegenskaper. Först och främst böra schäfer- och boxerasernas frammarsch poängteras, i båda fallen genom intresserade uppfödarens insatser. Trots att storuppfödare ej funnits inom brukshundraserna har dock typen blivit relativt enhetlig och i huvudsak tillfredsställande. Vissa av raserna främst dobermanpinscher och rottweiler ha ej utvecklats lika gynnsamt som de nyssnämnda men även inom dessa raser ha enskilda, goda uppfödareprestationer gjorts. Exteriört ha de största framgångarna kunnat registreras inom airedalerterrierrasen, främst sannolikt genom kennlarna Roedrich och Vinland. Avelsarbetet inom denna ras har i huvudsak bedrivits vid sidan om brukshundrörelsen och med exteriören som huvudmål, vilket skett på bekostnad av bruksvärdet. Under sista åren har dock en förbättring härvidlag kunnat skönjas. Boxerkenneln Rolands bör även framhållas såsom den kanske samtidigt mest produktiva och framgångsrika inom brukshundsarbetet. I fråga om brukshundrasernas karaktärsegenskaper må särskilt betonas, att den medfödda och genom dressyrns bibehållna skarphet, som utmärkte hundarna under det tidigare 20-talet, försvunnit och hundarna numera i allmänhet äro godmodiga och karaktärsfasta.

Slutligen må framhållas det ständigt goda samarbetet med moderorganisationen Svenska Kennelklubben, som under årens lopp i alltmer ökad utsträckning överlämnat avels- och dressyrfrågorna inom brukshundrörelsen till S. B. K. och dess föregångare. Kronan på verket skedde med institutet år 1942 av de olika segrare-proven och titlarna Svensk Skyddshundsegrare, Svensk Spårhundsegrare, Svensk Rapporthundsegrare och Svensk Sjukvårdshundsegrare.

Bliv medlem

SVENSKA
BRUKSHUND-
KLUBBEN

ÅRSavgift 6 KRONOR

Bruksprov i Stockholm med omnejd höst- säsongen 1943.

- Sept. 12: Skydds- och sjukvårdshundtävling samt anlagsprov i Stockholm vid Järvafälten.
- Sept. 26: Rapport- och spårhundtävling i Stockholm, Järvafälten.
- Okt. 10: Skydds-, spår-, rapport- och sjukvårdshundtävling samt anlagsprov i Västerås.
- Okt. 17: Rikssegrarprov för skydds-, spår-, rapport- och sjukvårdshundar i Stockholm vid Järvafälten.

Brukshunden nr 1 – 1940

Svenska Brukshundklubben
Hur den tillkommit och vad den syftar till.

BRUKSHUNDEN

ORGAN FÖR AVEL OCH DRESSYR AV RASERNA:

AIREDALETERRIER, BOXER, DOBERMANN, RIESENSCHNAUZER, ROTTWEILER och SCHÄFER

Nr. 1

1940

Anmälan

Svenska Brukshundklubben

Hur den tillkommit och vad den syftar till

Med föreliggande häfte har ett försök gjorts att skapa ett språkrör för den nybildade sammanslutningen »Svenska Brukshundklubben». Det är redaktionens förhoppning, att »Brukshunden» skall bli det sammanhållande bandet mellan klubbens alla medlemmar och gynnare. Tidskriften skall innehålla referat och kritik från tävlingar och möten. Den skall vidare ge medlemmarna tillfälle att ventilera aktuella frågor och problem samt innehålla kortare eller längre anvisningar och goda råd för dressyr och avelsarbete. I föreliggande häfte återfinnes typbeskrivning på två av våra brukshundar, schäfer och riesenschnauzer, och meningen är att i kommande häften även de övriga raserna skola bli föremål för ingående beskrivningar.

Någon bestämd utgivningstid för »Brukshunden» har ännu icke kunnat fixeras, delvis givetvis beroende på de nuvarande tiderna, som göra det omöjligt att planera något på längre sikt, delvis också på att vi först vilja sondera terrängen för denna specialtidskrift. I förlitande på våra medlemmars välvilliga stöd för det fortsatta utgivandet av »Brukshunden» och i förhoppning att den nyfödda tidskriften skall kunna fylla det behov den avser bevi att få överlämna detta första nummer till klubbens medlemmar och gynnare.

Redaktionen.

Under senare år och särskilt efter det förliden höst utbrutna stora kriget, som aktualiserade utbildningen av hundar för statligt och militärt behov hade man inom den s. k. skyddshunds rörelsen diskuterat frågan om en omläggning av arbetet så att den dels bleve inriktad mer för praktiskt bruk, dels såväl praktiskt som teoretiskt samlad under en gemensam ledning. Dessa tankar hade tagit fastare form i samband med att Svenska Kennelklubben för något år sedan fattat principbeslut om en omorganisation efter de tre huvudlinjerna jakthundar, brukshundar och sällskapshundar.

Den 11 september i fjol samlades ordförandena jämte två av respektive ordförandena tillkallade delegerade från Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden, Svenska Rottweilerklubben, Svenska Schäferhundklubben och Svenska Kennelklubbens utskott för boxer och schnauzer. Därvid diskuterades ingående den aktuella frågan om en enhetlig organisation för samtliga skyddshundsraser. En mindre delegation tillsattes och denna fick i uppdrag att i stora drag skissera upp linjerna för en dylik organisation och lägga fram ett förslag för de olika föreningarna.

Den 21 september enades man vid sammanträde om grundlinjerna för en dylik organisation.

»Organisationens ändamål skall vara att närmast under Svenska Kennelklubbens ledning

- främja aveln av raserna airedaleterrier, boxer, dobermannpinscher, riesenschnauzer, rottweiler och schäfer samt av de ytterligare raser, för vilka Svenska Kennelklubben åt organisationen giver dylikt uppdrag,
- utbildar hundar av ovan angivna raser för militärt bruk, för sanitetstjänst, bevakningstjänst, skyddstjänst och såsom ledarhundar för blindas,
- anordna utbildningskurser,
- anordna utställningar och bruksprov,
- genom utgivande av publikationer och drivande av upplysningsverksamhet sprida kännedom om angivna raser och sättet för deras handhavande,
- med uppmärksamhet följa utvecklingen å hithörande område i in- och utlandet,
- fullgöra de ytterligare kynologiska värv, som av Svenska Kennelklubben eller statliga eller kommunala myndigheter kunna åt organisationen uppdragas.

För handhavande av aveln för resp. raser tillsätts lika många sektionssstyrelser som antalet raser, tillhörande organisationens verksamhetsområde.

Sektionsstyrelserna borde liksom de ev. utskott, som tillsätts, erhålla vidsträckt befogenhet i sitt arbete för aveln, utarbetande av standards, angivande av förslag till utställningsdomare och domareaspiranter för resp. raser m. fl. dylika frågor, som direkt och enbart beröra dessa.

Man beslöt vidare, att den nya sammanslutningen skulle söka bilda lokala underorganisationer i olika

Pris 25 öre

delar av landet främst i de större städerna. De förutvarande skyddshundorganisationerna skulle överlämna sina tillgångar och ägodelar till den nya organisationen.

Förslaget underställdes sedan de hittillsvarande organisationerna och Svenska Kennelklubben samt godkändes så småningom av samtliga, dock på ett håll med vissa reservationer, varom senare förts resultatrika förhandlingar.

Nu hade man hunnit så långt att man den 11 februari i år kunde kalla till konstituerande sammanträde. Kallelse utgick till de hittillsvarande medlemmarna i Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden, Svenska Rottweilerklubben, Svenska Schäferhundklubben, styrelseledamöter i S. K. K:s utskott för boxer och schnauzer, vad riesenschnauzer beträffade, samt dem man kunde nå, som ägde airedaleterrier eller dobermannpinscher. De närvarande beslöt att genom sammanslagning av de förutvarande organisationerna på området bilda en ny enhetlig organisation för handhavande av — icke som det hittills kallats, skyddshundsarbetet — utan *brukshundsarbetet*. I detta arbete skulle innefattas spår-, rapport-, sanitets-, bevaknings- och skyddshundstjänst och därmed jämförligt ändamål samt utbildning av ledarhundar för blinda, ävensom handhavandet av aveln av nedannämnda raser. Sammanslutningens namn bestämdes till Svenska Brukshundklubben. Styrelse valdes och årsavgiften fastställdes till 6:— kr.

Vid sammanträde med Svenska Kennelklubbens styrelse den 28 febr. fick den nya sammanslutningen Svenska Brukshundklubben association med Svenska Kennelklubben, och därmed upphörde automatiskt F. S. S. S. H:s, Rottweilerklubbens och Schäferhundklubbens association samt Kennelklubbens utskott för boxer och schnauzer vad riesenschnauzer beträffar. Svenska Brukshundklubbens verksamhet beslöt omfatta raserna airedaleterrier, boxer, dobermannpinscher, riesenschnauzer, rottweiler och schäfer.

För att dessutom särskilt gagna arbetet för varje ras har tillsatts eller kommer under den närmaste tiden att tillsätta sektionsstyrelser, en för airedaleterrier, en för boxer o. s. v. Dessa styrelser hoppas man med rätta skola bli av utomordentligt stor betydelse och vikt för själ-

Harald V. Pettersson

Svenska Brukshundklubbens förste ordförande och en av dess stiftare, kamrer Harald V. Pettersson avled den 16 mars i år. Kamrer Pettersson var ju mycket känd och värderad inom kennelvärlden och särskilt inom brukshundskretsar sedan nästan tvenne decennier tillbaka. Han var även en mycket aktiv medlem av Svenska Kennelklubbens styrelse och var en av dess främste specialister ifråga om stadgeärenden, något som även kom Svenska Brukshundklubben till godo vid dess start. Sedan många år tillba-

va avelsarbetet och utgöra en ersättning för de hittills fungerande avelsklubbstyrelserna.

Personer ute i landet, som äro intresserade för Svenska Brukshundklubbens verksamhet och för att bilda lokalklubbar ombedjas sätta sig i förbindelse med klubbens sekreterare jur. kand. Sven Hydén, Askrikegatan 7, Stockholm.

ka var kamrer Petterssons älsklings-tanke att samtliga brukshundsraser skulle slås tillsammans, så att bruksarbetet skulle gå hand i hand med aveln och där även de olika raserna skulle kunna mötas till ädel tävlan. Han var även mannen, som genom sin dagliga gärning och sina stora erfarenheter hade en sällsynt förmåga att ena stridiga viljor, en förmåga som är nödvändig för att få fram ett positivt resultat.

Vännen Harald V. Pettersson lämnar oss i arv bland annat att var och en i sin stad efter bästa förmåga förverkliga klubbens syftemål icke blott till glädje och fromma för oss själva och våra hundar utan även för fosterlandet. Den så oväntat bortgångne kamraten sakna vi icke blott såsom ordförande i brukshundklubben utan även som en duktig och samvetsgrann domare på tävlingar, ordförande på sammanträden, där han kanske under en något barsk yta alltid fick fram sin välvilja.

*Stockholmsavdelningens uppvisningsgrupp vid utställning K1
i Stockholm 1950-talet*

Hundar och Hundsport

nr 3 – 1940

Svenska Brukshundklubben.
Artikel i SKK:s tidskrift av Harald V. Pettersson om Svenska Brukshundklubben
i samband med bildandet. SKK godkände SBK som specialklubb med avelsansvar för ett antal bruksraser.

HUNDAR *och* HUNDSPORT

Årg. 48 • MARS 1940 • Nr 3

SVENSKA KENNELKLUBBENS TIDSKRIFT

Redaktion och expedition: Beridarebangatan 17, Stockholm • Telefon 113307 • Postgirokontonummer 1177

SVENSKA BRUKSHUNDSKLUBBEN

För Hundar och Hundsport av Harald V. Petterson

Schäfern Kimmo-Tekkala klar med rapporthylsan.

Under senare tiden har länge man och man emellan inom den s. k. skyddshundsrörelsen diskuterats frågan om en omläggning av dess arbete, dels för mera praktiskt bruk och dels för att få hela rörelsen, såväl den praktiska som den teoretiska, samlad under en gemensam ledning.

Två inträffade händelser gav denna tanke en stöt framåt. Den ena var Svenska Kennelklubbens för något år sedan fattade principbeslut om en omorganisation efter de tre huvudlinjerna jakt-hundar, brukshundar och sällskapshundar. Den andra var det i höstas utbrutna stora kriget, som bl. a. aktualiserade utbildningen av hundar för statligt och militärt behov.

Den 11 september samlades ordförandena jämte två av resp. ordförande tillkallade delegerade från

Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden, Svenska Rottweilerklubben, Svenska Schäferhundklubben och Svenska Kennelklubbens utskott för boxer och schnauzer, varvid frågan om en enhetlig organisation för samtliga skyddshundsraser diskuterades. Vid denna sammankomst enades man om att fortsätta arbetet därpå samt uppdrog åt en mindre delegation att i stora drag skissera linjerna för en sådan organisation och framlägga desamma för resp. organisationer. Redan den 21 september enade man sig om linjerna för en dylik organisation, i huvudsak enligt följande grunder:

”Organisationens ändamål skall vara att närmast under Svenska Kennelklubbens ledning

- främja aveln av raserna airedaletterier, boxer, dobermanpinscher, riessenschnauzer, rottweiler och schäfer samt av de ytterligare raser, för vilka Svenska Kennelklubben åt organisationen giver dylikt uppdrag,
- utbilda hundar av ovan angivna raser för militärt bruk, för sanitetstjänst, bevakningstjänst, skyddstjänst och såsom ledarhundar för blinda,
- anordna utbildningskurser,
- anordna utställningar och bruksprov,
- genom utgivande av publikationer och drivande av upplysningsverksamhet sprida kännedom om angivna raser och sättet för deras handhavande.
- med uppmärksamhet följa utvecklingen å hithörande område i in- och utlandet,
- fullgöra de ytterligare kynologiska värv, som av Svenska Kennelklubben eller statliga eller kommunala myndigheter kunna åt organisationen uppdragas.

Organisationens ledning:

en ordförande, vald för ett år;
två vice ordförande, vardera vald för två år,
nio ordinarie ledamöter, valda på tre år,
sex suppleanter, valda på två år.

Alternanderande avgå varje år en vice ordförande, tre ordinarie ledamöter och tre suppleanter. Första gången avgöres mandattiden genom lottning.

Styrelsen tillsätter inom sig erforderliga funktionärer.

För handhavande av aveln för resp. raser tillsätts lika många sektionsstyrelser som antalet raser, tillhörande organisationens verksamhetsområde. Dessa sektionsstyrelser bestå vardera av fem ledamöter, varav två

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

HUNDAR och HUNDSPORT

st. utses av organisationens styrelse samt tre st. av medlemmarna för resp. raser. Sektionsstyrelsernas *ordförande* utses av organisationens styrelse bland de sålunda fem valda.

Styrelsen äger i övrigt att tillsätta *utskott*, som kunna vara behövliga för verksamheten, exempelvis utskott för utarbetande av provningsordningar, anordnande av utställningar och tävlingar, examensnämnder m. m.

I varje sektionsstyrelse och utskott skall dock *minst en ledamot av styrelsen* inväljas, detta för att den direkta kontakten mellan styrelse och utskott ständigt skall uppehållas.

Sektionsstyrelserna böra erhålla vidsträckt befogenhet i sitt arbete för aveln, utarbetande av standards, avgivande av förslag till utställningsdomare och domare-aspiranter för resp. raser m. fl. dylika frågor, som direkt och enbart beröra dessa.

Övriga utskott, som tillsätts för arbetets bedrivande, böra ävenledes erhålla rätt till stor självverksamhet.

Sektionsstyrelsernas och utskottens befogenheter regleras genom av styrelsen fastställda instruktioner.

På *allmänt årsmöte* väljer organisationen styrelse enligt härovan, *två revisorer* med *två suppleanter* samt beslutar om *årsavgiftens storlek* för nästkommande år.

För att nå ut över ett större arbetsfält bör den nya skyddshundsorganisationen skaffa sig *lokala underorganisationer* i olika delar av landet, i första hand i de större städerna.

De förutvarande skyddshundsorganisationerna överlämna sina tillgångar och ägodelar till den nya organisationen. Eventuella vandringspris övertagas av den nya organisationen i enlighet med för resp. vandringspris gällande bestämmelser. Nuvarande hedersledamöter och ständiga medlemmar i de förutvarande organisationerna erhålla motsvarande ställning i den nya organisationen."

Detta förslag har sedermera underställt och godkänts av de hittillsvarande organisationerna samt Svenska Kennelklubbens styrelse. När så skett kallades de hittillsvarande medlemmarna i Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden, Svenska Rottweilerklubben, Svenska Schäferhundklubben, ledamöterna i Svenska Kennelklubbens utskott för boxer och schnauzer vad riessenschnauzer beträffar samt de personer man kunde nå, som innehade airedaleterrier och dobermannpinscher, till ett konstituerande sammanträde, vilket hölls söndagen den 11 februari. Härvid beslöt de närvarande att genom sammanslagning av de förutvarande organisationerna på området bilda en ny enhetlig organisation för handhavande av — icke som det hittills kallats, skyddshundsarbetet — utan *brukshundsarbetet*. I detta arbete skulle innefattas spår-, rapport-, sanitets-, bevaknings- och skyddstjänst och därmed jämförligt ändamål samt utbildning av ledarhundar för blinda. Sammanslutningens namn har bestämts till *Svenska Brukshundklubben*.

Stadgarna ha utformats i enlighet med ovan angivna av delegerade utarbetade principförslag. Brukshundklubbens första styrelse fick följande sammansättning.

Ordförande: Kamrer Harald V. Pettersson.

Vice ordförande: Avdelningschef Helge Scholander och ingenjör Birger Dahlin.

Ledamöter i styrelsen: Jur. kand. Sven Hudén, *sekreterare* verkställare Ernst V. Gulbrandsson, *skattmästare*, major Einar Edström, kamrer Th. Berneck, polisman Einar Stohm, *klubbmästare*, köpman Axel Hellgren, *bitr. sekreterare*, redaktör Oscar Björklund, telegrafjänsteman H. Jansson och överkonstapel S. A. Johansson. Suppleanter blevo: professorskan Tofsy von Post, ingenjör Gunnar Ekstedt, major A. Borén, fru Karin Bohman-Lindhé, veterinär P. Viridén och tjänsteman Anton Agmar.

Till revisorer valdes: Tullkontrollör K. J. Österman och kassör E. Bergin med fröken Stina Svensson och fru Judit Brambeck som suppleanter.

Årsavgiften fastställdes till 6:— kronor.

Vid styrelsens konstituerande sammanträde tillsattes föl-

jande: Ett verkställande utskott med herr Scholander som ordförande, ett utskott för utbildning och bruksprov med herr Hellgren som ordförande, en kommitté för provningsordningar med herr Hydén som ordförande, en redaktionskommitté med herr Björklund som ordförande, en examensnämnd med herr Dahlin som ordförande, en nämnd för prisdomaraspiranter för utbildning till brukshundsdomare med herr Stohm som ordförande, en kommitté för utbildning av ledarhundar för blinda med herr Scholander som ordförande samt en kommitté för beredskapshundar med herr Edström som ordförande.

Vid sammanträde med Svenska Kennelklubbens styrelse den 28 februari erhöill Svenska Brukshundklubben association med Svenska Kennelklubben, och därmed upphör automatiskt F. S. S. S. H:s, Rottweilerklubbens och Schäferhundklubbens associationer så snart deras formella avveckling slutförts, samt Kennelklubbens utskott för boxer och schnauzer vad riessenschnauzer beträffar. Kennelklubbens styrelse beslöt därjämte att Svenska Brukshundklubbens verksamhet skulle omfatta raserna airedaleterrier, boxer, dobermannpinscher, riessenschnauzer, rottweiler och schäfer.

Som framgår av ovanstående principförslag till organisation handhas ledningen av en gemensam styrelse. För att dessutom särskilt gagna arbetet för varje ras tillsätts sektionstyrelser, en för airedaleterrier, en för boxer etc. Dessa styrelser bestå av fem personer, av vilka tre utses av Brukshundklubbens medlemmar, som äga hundar av ifrågavarande ras, samt två utses av Brukshundklubbens styrelse. Av de sålunda valda skall åtminstone en tillhöra den stora styrelsen, detta för att kontakten mellan denna och sektionstyrelserna alltid skall kunna upprätthållas. Dessa sektionstyrelser bliva av utomordentligt stor vikt och betydelse för själva rasarbetet och motsvara närmast de hittills fungerande avelsklubbstyrelserna. Det är speciellt frågor om utarbetande av standards och arbetet för aveln, förslag till utställningsdomare och domaraspiranter m. fl. dylika frågor som dessa sektionstyrelser skola handlägga för resp. raser. Det är därför av vikt att de på området mest kompetenta personerna bliva insatta i dessa sektionstyrelser. Ehuru en gemensam organisation är bildad för det hela, böra sektionstyrelserna då och då hålla särskilda sammankomster med medlemmarna för resp. raser, där speciella rasfrågor och därmed sammanhängande spörsmål böra upptagas till behandling och utredas, exempelvis genom föredrag, diskussioner m. m.

I syfte att främja Svenska Brukshundklubbens ändamål och verksamhet över hela landet är det meningen att bilda lokala klubbar på olika platser i Sverige. Då det är sex raser, som tillhöra Brukshundklubben, bör man kunna förvänta, att i större och medelstora städer och på andra platser dylika lokala klubbar skola kunna bildas. Personer, som ansluta sig till sådan lokalklubb äro automatiskt medlemmar i Brukshundklubben med därtill hörande rättigheter och skyldigheter. Lokalklubben äger att utse en styrelse på lämpligt antal personer. Efter att ha erhållit tillstånd av Brukshundklubbens styrelse kan lokalklubb få anordna utställningar, bruksprov, premiering och utbildningskurser, ävensom utfärda vederbörligt diplom. Personer ute i landet, som äro intresserade för denna verksamhet och lokalklubbars bildande, kunna sätta sig i förbindelse med Brukshundklubbens sekreterare jur. kand. Sven Hydén, Askrikegatan 7, Stockholm.

Till slut må uttryckas en varm förhoppning att den nu genomförda sammanslagningen å brukshundsområdet, vilken som tidigare påpekats utgör ett led i Svenska Kennelklubbens omorganisationsplan, skall visa sig bliva till gagn för brukshundsarbetet. Detta går ju i första hand ut på att nyttiggöra brukshundens användning på olika områden, inom de statliga, kommunala och militära områdena såväl som för den enskilde hundägaren och för institutioner och företag, vilka ha behov av hundar för vissa ändamål. Det är en stor arbetsuppgift, som föreligger den nya sammanslagna organisationen, men med kännedom om det stora intresse, som förefinnes bland dess medlemmar, vågar man räkna med ett framgångsrikt arbete och ett gott resultat. Rom byggdes dock icke på en dag. Man måste också komma ihåg, att detta arbete är lagt på lång sikt och kan därför först så småningom ge det verkliga resultatet. Framför allt får man hoppas, att konsolideringen på området skall gagna brukshundsrorelsen och därmed också Svenska Kennelklubben och dess arbete.

Einar Öbrn går figurant vid uppvisning i Vällingby centrum 1950-talet.

Svensk skyddshundstidskrift nr 2 – 1922

Vad menas med en skyddshund?
En tidig definition av begreppet skyddshund. Den omfattade då allt som brukshundarna användes till.

VAD MENAS MED EN SKYDDSHUND?

Allt som oftast får man höra personer vid åsynen av en schäfer eller dobermannpinscher utropa: "där kommer en polishund!" Benämningen är nog många gånger så till vida oriktig som hunden ifråga ingalunda är någon "polishund" alls utan endast ett mer eller mindre ädelt exemplar av rasen utan någon som helst utbildning. Benämningen "polishund" har uppstått därigenom att polis-männen voro de första, som började intressera sig för *dressyr* av hundar av de hittills godkända fyra raserna airedaleterrier, dobermannpinscher, rottweiler och schäfer. Det numera gängse uttrycket bland fackmännen är emellertid ej polishund utan *skyddshund*, varmed man alltså betecknar en hund av ovannämnda eller annan lämplig ras utbildad för vakt-, skydds- (patrull), spår- (kriminal), rapport-, sjukvårds- och blindförarändamål, varjämte hit också kunna räknas draghundar för arméns behov ävensom vallhundar. De utbildas ju också, var och en på sitt särskilda område, till att skydda människan och hennes tillhörigheter och genom att de hos oss människor komplettera våra mindre väl utbildade hörsel- och lukttorgan och vår i jämförelse med deras icke så snabba rörelseförmåga, kunna de ju ovedersägligen bli oss till stor nytta i många fall.

Sedan jag nu definierat begreppet skyddshund i allmän bemärkelse, skall jag i det följande i korthet redogöra för de specialutbildade skyddshundarnas olika användning i människans tjänst.

Vakthunden. Med vakthund menas här icke *bandhunden*, vars existens inom parantes sagt är mycket beklagansvärd, utan en sådan hund, som genom dressyr bibringats kunskapen att effektivt bevaka ett hus, ett visst område e. dyl. och som först genom varning och, om denna icke medför önskad

verkan, sedan genom angrepp hindrar obehöriga att göra intrång på hans bevakningsområde. Vakthundens utbildning närmar sig sålunda mycket den för *personligt* skydd dresserade hundens och fordrar man av en verklig vakthund även en god appell, då han ju samtidigt kan bli en angenäm sällskapshund. Förutom ovan uppräknade raser lämpa sig till vakthundar även en del andra, som äro mottagliga för den erforderliga dressyren.

Skydds-(patrull-)hunden. En hund, som skall användas till personligt skydd fordrar naturligtvis en synnerligen noggrann dressyr. Han skall nämligen såväl på som utan signal effektivt kunna försvara sin husbonde vid event. överfall. För att hunden ej skall bli arg (folkilsken) måste givetvis inlärandet av försvaret föregås av en omsorgsfull appell-dressyr. En skyddshund skall även vid behov kunna uppsöka såväl ett förlorat föremål som en människa (våldverkaren); apportera det förra och giva ståndskall på den senare. En väl genomförd skyddsdressyr utvecklar i hög grad hundens iakttagelseförmåga och vaktsamhet och användas därför också skydds-dresserade hundar för krigsbruk som patrull- och förposthundar samt för bevakning av fångar. De tidigare angivna raserna lämpa sig alla för detta ändamål, men är kanske rottweilern genom sin stora styrka och sitt mod att fördraga.

Spår-(kriminal)hunden. Spårhunden utbildas till att bispringa oss människor, då vår förmåga sviker oss vid uppsökandet av t. ex. en vilsegången person eller en brottsling, ett stulet eller på annat sätt bortkommet föremål. Lydnadsdressyren är densamma som skyddshundens. Inlärandet av spårning av olika slag, då det förlorade föremålet kan vara såväl nedgrävt som upphängt eller den

sökta personen väl gömd eller död är mycket krävande för dressören och tager lång tid och mycket arbete i anspråk. Av den utbildade spårhunden fordras att han, då det gäller t. ex. uppspårandet av en person, sedan han fått vittring från fotavtryck eller av något föremål som tillhört den sökta, skall, förd i lina, kunna följa den väg personen ifråga tagit och på så sätt hjälpa sin förare att finna den försvunne. Alla de godkända skyddshundsraser äro lämpliga för spårhundsdressyr, men är schäfern hittills den i kriminaltjänst mest använda.

Rapporthunden. Med några få undantag är rapporthundens appelldressyr densamma som spårhundens. Specialutbildningen består i att hunden läres att överbringa en rapport, utlägga telefonledning, transportera lättare ammunition m. m. till en förpost från bakom liggande styrka. Då denna utbildning kräver tvänne förare jämte en hel del vidlyftiga anordningar är densamma ej särdeles passande för privatpersoner utan ombesörjes lämpligast av dressörer, som äro i tillfälle samarbeta med armémyndigheterna, men kan ju alltid den förberedande dressyren ha sitt intresse även för den enskilde. Användbara som rapporthundar äro samtliga skyddshundsraser men äro givetvis de "lättare" av dem såsom dobermannpinscher och airedaleterrier de mest lämpliga.

Sjukvårds-(sanitets-)hunden. Beträffande

Draghundar för arméns behov utbildas till att framföra kulsprutor och sjukbåar samt till att transportera ammunition m. m.

Att även dessa hundar fordra en noggrann appelldressyr är självklart men inövandet till dragare tillhör ju den lättaste dressyren. I Belgien användes under kriget hundar av skyddshundsraser, men bör hellre, med hänsyn till dessa rasers större användbarhet vid mera intelligensfordrande arbete, hundar av annan kraftig ras kunna användas.

sjukvårdshundens appelldressyr är densamma på ett undantag när lika med rapporthundens. Sjukvårdshunden dresseras att i zigzag genomsöka ett visst område och vid anträffande av en liggande eller sittande sårad markera detta genom apportering av den vid halsbandet hängande rapportrullen (bringlädret) och med denna i munnen i hastig

fart återvända till sin förare, som därav ser att hunden påträffat en sårad. Föraren låter hundensläppa rapportrullen, giversignalen: "var", och följer honom i lina tillbaka till den plats där den sårade påträffats av hunden. Samtliga godkända skyddshundsraser hava använts för utbildning till sjukvårdshundar, dock har i Tyskland schäfern och i England collien (skotsk fårhund) mest anlitats.

Blindförarhunden. Appellen hos en blindförarhund inläres i stort sett på samma sätt som hos skyddshunden. Den speciella utbildningen går ut på att lära hunden att vara den blin-

des hjälpreda och följeslagare, särskilt vid promenader, då hunden genom att sätta sig markerar "stanna", t. ex. vid en trappa, trottoarkant, dike, stängsel och dylikt eller varskor den blinde då fara, (mötande bil eller spårvagn etc.), är för handen vid passerandet av en trafikled. Som blindförarhundar kunna användas förutom de fyra skyddshundsraser alla för dressyr mottagliga hundar. I Tyskland har schnauzern använts mycket för detta ändamål ävensom pudeln.

Vallhunden. Av vallhunden fordrar man, att han med herdens bistånd skall kunna framdriva och sammanhålla en fårjord, mera sällan större boskap, och kan han ju också under krig vara till nytta just i denna egenskap. Vallhunden är även i allmänhet en säker vaktare av ladugård och stall. Till vallhund användes mestadels hundar av schäfer- eller collic-ras; i nordliga Sverige även lapp- och gråhunden.

P. Sundqvist.

Hertha och Hella vom Siegestor

*Massplatsliggning vid Försvarsutställningen på Skeppsholmen
i Stockholm 13 juni 1953*

Skyddshunden september 1920

Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden.
Bildandet av första styrelsen och styrelsesammansättning samt klubbens
inriktning och syfte.

Skyddshunden

FÖRENINGEN
SVENSKA SKYDDS- OCH SJUKVÅRDSHUNDEN
(Associerad med Svenska Kennelklubben)

HJ. DAHLSTRÖM
V. Ordförande
Professor vid Veterinärhögskolan

ERIC HALLGREN
3:dje polisintendent
Chef för kriminalpolisen

K. A. FRIES
Bataljonsläkare

TORE BLOM
Redaktör

W. TEELING
Direktör

Beskyddare:
H. K. H. HERTIGEN AV VÄSTERGÖTLAND

Styrelse 1920
TAGE THOTT
Ordförande
Greve Överhovjägsmästare, Skabersjö

Suppleanter

E. A. BERGSTRÖM
Instruktör för dressörkursen

C. SKARIN
Kapten

A. WINGE
Löjtnant

ADOLF CARELL
Grosshandlare

O. TILLBERG
Civilingenjör

JOH. SVENSSON
Kriminalkommissarie

G. FALLSTEDT-LINDHOLM
Sekreterare och skattmästare
Kammarrätsrevisor
Bryggargatan 4 Allm. Tel. 163 24

C. GYLLENHAMMAR
Inspektör för dressörskolan
1:e Brandkapten

HUGO STRANDBERG
Kapten vid Generalstaben

CARL WANNBERG
Klubbmästare
Ryttmästare

S. A. JOHANSSON
Polisöverkonstapel

Då Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden bildades den 30 maj 1918, hade den redan från början att kämpa mot vissa med kristiden förenade svårigheter, men det har visat sig, att dess existensberättigande var starkare än motvinden. De högt flygande planer, som initiativtagarna ruvade på, ha visserligen ännu icke gått i uppfyllelse, men alla äro ju barn i början, och vad som icke är, kan bli. Tills vidare är det vackert så att kunna fastslå ett verkligt intresse för vår förening och dess strävanden såväl under krigsåren som senare samt att föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden nu kommit så långt, att den kunnat realisera även sådana önskemål som hundutställning, kombinerad med tävlingar samt — en *egen tidskrift*. Dess första häfte må inledas med en rekapitulering i korta drag av vad föreningen hittills uträttat.

Föreningen bildades som sagt den 30 maj 1918, då första styrelsen med överhovjägsmästaren greve Tage Thott som ordförande valdes. Hertigen av Västergötland åtog sig benäget att vara föreningens beskyddare, såväl militära som medicinska myndigheters intresse var väckt för saken, en rätt omfattande agitation ute i landet bland ägare av hundar inom de fyra sanktionerade raserna sattes gång, och före årets slut hade föreningen ett kvarts tusentals medlemmar, sin första dressörskola i full gång med intresserat arbete både av instruktörer och elever, och ett gott hundmaterial. En broschyr trycktes i rätt stor upplaga, innehållande redogörelse för föreningen och dess mål, orienterande, korta råd i fråga om dressyr och hundskötsel m. m. Med stöd av offentligt uppdrag företogo två av styrelsens ledamöter en utrikes studieresa, därvid särskilt krigs- och sjukvårdshundarnes arbete under all-

varliga förhållanden studerades. Dessutom verkades mycket energiskt för väckandet och bibehållandet av intresset för föreningens förnämsta uppgift och mål nämligen utövandet av icke endast goda och pålitliga hundar utan framför allt av duktiga gentlemannaförare.

Andra arbetsåret, d. v. s. 1919, inleddes med, att Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden associerade sig med Svenska Kennelklubben och därmed blev liksom den officiella specialklubben inom sitt område. Härmed inleddes även ett kordialt samarbete med Skyddshundsklubben i Göteborg, som g. F. S. S. S. H. sökte och vann anslutning till Kennelklubben. Vid denna klubbts utställning och tävlingar i Göteborg var F. S. S. S. H. gott representerad.

Den första dressörkursen avslutades tidigt på våren med uppvisning och kluubbtä utvisande ett synnerligen gott resultat av dressörarbetet. En andra kurs påbörjades omedelbart, och på hösten följde en tredje. Genom dessa kurser har föreningen fullföljt en mycket viktig del av sitt program.

Som en rätt betydelsefull händelse må antecknas, att Röda Korset anslog ett större belopp åt föreningen huvudsakligen för utbildning av en sjukvårdshund. Detta arbete förlades till Trängkärens sjukvårdskompani i Sala och lämnade ett särdeles gott resultat.

Sedan föreningens sekreterare överste Gillis Bergenstråhle vid jultiden 1919 borttrycks genom döden, har kammarrätsrevisor G. Fallstedt-Lindholm på en hand förenat sekreterare- och skattmästaresyssla — varjämte han i rätt stor utsträckning tjänstgjort som instruktör vid dressörkurserna.

På 1920 års konto är att anteckna, förutom dressörskolans tredje kurs och i maj månad anordnade täv-

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

S k y d d s h u n d e n

lingar för skyddshundar inom föreningen om pris, vilka skänkts av en föreningsmedlem, två synnerligen betydelsefulla händelser: efter långt, omsorgsfullt förarbete kunde prövnings- och tävlingsstadgar fastställas, och i slutet av september kunde F. S. S. S. H. anordna sin första stora hundutställning för raserna schäfer, rottweiler, dobermannpinscher och airedale-terrier i förening med tävlingar inom skydds-, spår-,

sjukvårds- och rapporthundsklasserna. Dessa tävlingar ha utlysts till tiden 24—26 sept. och vunnit stor anslutning.

Då föreningen således trots sin korta verksamhet vunnit allmänhetens intresse och välvilja, hoppas styrelsen att föreningens utveckling kommer att fortsätta i samma riktning som hittills och att vårt arbete i framtiden även skall lämna samma goda resultat.

STYRELSEN.

Okänd klubb 1940/50 tal

Svenska Brukshundklubben

2022 i korthet

Svenska Brukshundklubben (SBK) bildades 1940 i sin nuvarande form. Föregångaren, Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden (FSSSH) bildades 1918.

Svenska Brukshundklubben är en medlemsorganisation inom Svenska Kennelklubben (SKK) och är deras största specialklubb.

Brukshundklubben är en frivillig försvarsorganisation med utbildning av tjänstehundar till försvaret och civil verksamhet i nära samarbete med Försvarsmakten (FM), Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) och Sjöfartsverket. Samarbetar med Sjöräddningssällskapet.

Brukshundklubben har uppdrag från Myndigheten för delaktighet (MFD) att agera stödfunktion och kvalitetssäkrare för assistanshundverksamheten i Sverige.

SBK är medlem i Studieförbundet, Svenskt Friluftsliv, Centralförbundet Folk och Försvar samt den internationella räddningshundorganisationen Internationale Rettungshundeorganisation (IRO).

Samarbetsavtal med Sveriges Hundungdom om dubbelt medlemskap.

Samarbetsavtal med Svenska Draghundsportförbundet för bruksmeritering av draghundar.

Brukshundklubben 100 år 1918–2018

Under 2022 återgick verksamheten till det normala efter några år med pandemi som medförde begränsningar.

Organisation och medlemmar

Brukshundklubben har sitt förbundskansli i Farsta, Stockholm med ca 20 medarbetare inklusive projektanställda.

SBK ger ut tidningen Brukshunden med 6 nummer per år. Start 1940.

Antal fysiska medlemmar var 55 640 med 72 516 medlemskap fördelade i 281 lokal-klubbar som organiseras i 18 distrikt samt 19 rasklubbar med avelsansvar för 29 raser och rasvarianter.

Tabell 1. Antal medlemmar, lokala brukshundklubbar och rasklubbar (1941 sektioner, 1982–2022 avelsavdelningar och rasklubbar)

År	Medlemmar	Lokala klubbar	Rasklubbar
2022	55 650	281	19
2002	64 436	289	15
1982	47 548	219	11
1962	7 221	94	0
1941	450	8	6

Press och Mediekanaler

Brukshunden	56 400 TS-upplaga
brukshundklubben.se	374 144 unika användare
SBK/Youtube	32 373 antal visningar
sbktavling.se	282 650 unika användare
brukshunden.se	72 503 unika användare
facebook.com/svenskabrukshundklubben	25 998 följare
SBK i media	25 564 omnämnanden
sbkutbildning.se/Youtube	31 303 antal visningar

Prov och tävlingsverksamhet

Omfattar bruksprov i rapport, skydd, spår, sök och patrull, IPO-R samt IGP, de internationella bruksproven, IGP och mondioring, lydnad och rallylydnad. I flera av dessa grenar anordnas Svenska Mästerskap och Internationella mästerskap med svenska deltagare.

Totala antalet starter i de olika grenarna och klasserna var 57 529 av 12 696 hundindivider.

Avel och hälsa

Omfattar mentalbeskrivningar, mentaltester med korning samt utställningar. Tillsammans deltar flera tusen hundar i dessa arrangemang.

Tabell 2. Antal registrerade hundar av brukshundras samt antal bruksraser respektive år.

År	Registreringar	Bruksraser
2022	4 642	24
1992	10 153	18
1972	11 790	11
1952	4 055	7

Samhällsnytta

Ett antal kurser och certifiering av patrullhundar och förare för hemvärnet och flygvapnet, räddningshundar för MSB och sjöräddningshundar för Sjöfartsverket och Sjöräddningssällskapet har genomförts. Ett antal assistanshundar har certifierats för olika typer av funktionsvarianter.

Hundägarutbildning

Hundägare är i det här fallet alla som tränar sin hund i kursverksamheten, valp-, grund- och fortsättningskurser, vilka syftar till att nå en god allmänlydnad. Totalt sett arrangerades närmare 3 000 kurser för allmänheten över hela landet.

Svenska Brukshundklubben strukturella organisation och utveckling

Rasklubbar och distrikt 1940–2022

Svenska Brukshundklubben bildades vid ett konstituerande sammanträde den 11 februari 1940. Medlemmarna som kallades var från Föreningen Svenska Skydds- och Sjukvårdshunden, Svenska Rottweilerklubben, Svenska Schäferhundklubben, styrelseledamöter i SKKs utskott för boxer och schnauzer (för riesenschnauzer), samt de medlemmar man kunde nå från airedaletterier och dobermannpinscher.

Föreningens uppdrag var att ansvara för brukshundarbetet. Ansvaret omfattade spår-, rapport-, sanitets-, bevaknings- och skyddstjänst och jämförliga ändamål, utbildning av ledarhundar för blinda samt ansvara för aveln av airedaletterier, boxer, dobermannpinscher, riesenschnauzer, rottweiler och schäfer. För varje ras bildades en sektion med en egen styrelse.

Den 28 februari 1940 fastställde SKK den nya sammanslutningen Svenska Brukshundklubben. Styrelse utsågs och medlemsavgiften fastställdes till 6 kronor. Den första ordföranden var Harald V. Pettersson. Han avled dock efter en kort tid den 16 mars 1940. Första ordinarie årsmöte hölls i oktober 1940 i Stockholm.

Organisationsstrukturer 1940–2013

Sektioner 1940–1947 (7 raser varav 1 avförts)

Sektionen för;

Airedaletterier	1940–1944*
Boxer	1940
Dobermannpinscher	1940
Riesenschnauzer	1940
Rottweiler	1940
Schäfer	1940
Collie	1941**

*till Terrierklubben genom beslut av SKK den 16 november 1944). Ej längre SBK-ras.

**SKK beslutade att Collie ska vara en SBK-ras.

Avelsråd 1948–1950. (6 raser)

Avelsrådet för;

Boxer	1948
Dobermannpinscher	1948
Riesenschnauzer	1948
Rottweiler	1948
Schäfer	1948
Collie	1948

Avelsråd- och korningskommitté 1951–1966

Nyttillkomna och avförda raser från 1951 (23 tillkomna varav 4 avförts). Raser med fet stil är de ursprungliga. Raser som varit SBK-raser under en period anges med kursiv stil.
Alaskan Malamute (1961–1976) Australian Cattle Dog (1974) Australisk Kelpie (1973) Australian Shepherd (1994) Beauceron (1988)

Berger des Ardennes (2016)
Berger Picard (1997)”

Boxer

Bouvier des Ardennes (2015)
Bouvier des Flandres (1956)
Briard (1968)
Chodsky pes (2014)

Collie

Dobermanpinscher,
Groenendal (1954)
Grönlandshund (1961–1976)
Hollandsee Herdeshond (1980)
Hovawart (1968)
Laekenois (1984)
Malinois (1976)

Riesenschnauzer

Rottweiler

Rysk Svart Terrier (1974)
Tysk Schäfer
Siberian Husky (1961–1976)
Sydrysk Ovtcharka (1976–1984)
Tervuerense (1957)
Vit Herdehund (2010)
Vostotjnovevropeskaja ovtjarka VEO (2021)

Avelsgrupper med egna styrelser (2) 1963–1966

Boxer
Schäfer

Avelsavdelningar (12) 1967–2002

Avelsavdelningarnas samarbetskommitté 1974–1980

Avelsavdelningen för Boxer	1967–1980
Avelsavdelningen för Schäfer	1967–1980
Avelsavdelningen för Collie	1968–1980
Avelsavdelningen för Dobermann	1968–1980
Avelsavdelningen för Rottweiler	1968–1998

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

”Avelsavdelningen för Belgiska Vallhundar (groenendal, laekenois, malinois, tervuerense)”	1974–2002
Avelsavdelningen för Bouvier des Flandres	1974–1980
Avelsavdelningen för Australiska Vallhundar (cattle dog, kelpie)	1976–1980
Avelsavdelningen för Briard	1975–1980
Avelsavdelningen för Riesenschnauzer	1977–1980
Avelsavdelningen för Hovawart	1980
Avelsavdelning för Beauceron	1994

Rasklubbar (18) 1981–2018

Rasklubbarnas samarbetskommitté 1981–2008

Svenska Kelpie- och Cattle dog klubben	1981– 2005 delning
Svenska Bouvier des Flandres klubben	1981
Svenska Boxerklubben	1981
Svenska Briard klubben (inklusive Berger Picard)	1981
Svenska Collieklubben	1981
Svenska Dobermann klubben	1981
Svenska Riesenschnauzer klubben	1981
Svenska Schäferhundklubben	1981
Svenska Rottweilerklubben	1999
Svenska Australian Shepherd klubben	2001
Svenska Beauceron klubben	2003
Rasklubben för belgiska vallhundar	2003
Rasklubben för Hollandsee Herdeshonde	2003
Svenska Hovawart klubben	2003
Svart Terrier klubben	2002
Svenska Australian Cattle Dog klubben	2006
Svenska Kelpieklubben	2006
Vit herdehundklubben	2010
Svenska Chodský Pesklubben	2014
Svenska VEO rasklubben	2022

Regionalisering av Svenska Brukshundklubben – distriktsbildning

Under 1950-talet började det bli så många lokala klubbar att närliggande klubbar började utveckla ett samarbete för en bättre samordning dem emellan.

År 1954 infördes begreppet *Regionala samarbetsorgan* som var av inofficiell karaktär men hade inga mandat. År 1957 fanns två samarbetsorgan, Östergötland och Mellannorrland där regionens klubbar samarbetade. År 1958 tillkom Uppland med klubbarna Enköping, Upplands-Väsby och Uppsala. Vid årets slut fanns åtta samarbetsorgan. År 1959 fanns nio och 1960 elva regionala samarbetsorgan. Fortfarande hade varje lokal klubb en eller flera representanter på Riksstämman beroende på medlemsantalet.

År 1962 diskuterades begreppet *Regionala kretsorgan* och 1963 formaliserades dessa för att från 1964 inrättas på försök. Kretsorganen fick då egna styrelser som de lokala klubbarna inom kretsen utsåg. År 1965 genomfördes omorganisationen fullt ut och det fanns då tretton kretsar med egna styrelser och 1967 fanns det femton.

År 1968 till 1969 inleddes en organisationsutredning som utmynnade i att Riksstämman 1970 beslöt om nya stadgar från 1971. En *distriktsorganisation* med en beslutande styrelse infördes som var baserad på de regionala kretsarna. De lokala klubbarna valde distriktsstyrelsens sammansättning där klubbarnas röstetal baserades på medlemsantalet. Distriktet fick flera samordnande uppgifter när det gällde vissa utbildningar och tävlingsverksamhet.

Distrikten i sin tur utsåg representanter till Riksstämman där antalet röster baserades på de till distriktet anslutna klubbarnas samlade medlemsantal. Nu hade en representativ demokrati införts i Svenska Brukshundklubben. Stadgeförändringen innebar också att begreppet *Avelsavdelningar* infördes för att organisera och samordna de i Brukshundklubben ingående raserna där SBK hade ett delegerat avelsansvar från Svenska Kennelklubben.

Distrikten och Avelsavdelningarna fick nu också egna stadgar kopplade till SBK:s grundstadga. Antalet distrikt var femton och antalet avelsavdelningar var fem (boxer, collie, dobermann, rottweiler och schäfer).

Det fanns en tanke om att söka anslutning till Riksidrottsförbundet.

Den regionala modellen gäller än idag med smärre förändringar i distriktsstrukturen genom delningar av några distrikt så antalet distrikt 2022 är 18. Avelsavdelningarna har bytt namn till *rasklubbar* och antalet har utökats till att 2022 vara 19. Utökningen har skett gradvis i takt med antalet raser där SBK har avelsansvaret har utökats.

Blekingedistriktet (delning av Skåne-Blekinge distriktet)	1993
Hallandsdistriktet (avknoppning från Västra distriktet)	1988
Närkedistriktet (delning av Värmland-Dal distriktet)	1994
Skånedistriktet (delning av Skåne-Blekinge distriktet)	1993
Värmlandsdistriktet (delning av Värmland-Dal distriktet)	1994

Föreningsstatistik

Lokala klubbars bildningsår, Alfabetisk

Anslutningsår baseras på verksamhetsberättelser.

Klubbnamn angiven kursivt har upphört, är eller har varit vilande under en period eller har bytt namn.

	Klubb	År	Not
A	Ale BK	1982	
	Alingsås BK	1942	
	Alunda BK	2020	tidigare Olandstraktens BK
	Aneby BK	1974	
	Angereds BK	1988	
	Arboga BK	1952	
	Arjeplog BK	1976	
	Arvidsjaur BK	1962–1964	från Boden BK
	Arvidsjaur BK	1974	
	Arvika BK	1964	
	Arvika BK	1947–1952	
	Askersunds BK	1963	tidigare sektion Kumla BK
	Avesta BK	1967	tidigare Folkare BK
B	Bengtsfors BK	1981	
	Billinge BK	2002	
	Bjuv BK	1971	
	Boden BK	1945	från Svenska Draghundförbundet
	Bollebygd BK	1995-2019	1995-2019
	Bollnäs BK	1948	
	Borlänge BK	1947	från Dalaavd
	Borås BK	1945	
	Botkyrka BK	1969	från Södertälje BK
	Boxholms BK	1966	
	Bro Håbo BK	1962	
	Bromölla BK	1965–1981	se Sölvesborgs BK
	Brunflo Bk	1999	
	Bräcke BK	1970	vilande
	Bräcke BK	1990	nystart

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

	Klubb	År	Not
	Burlöv BK	1987	
D	Danderyd-Täby BK	1979	
	Degerfors BK	1993	
	Dorotea BK	1987	
E	Eds BK	1978	
	Edsbyns BK	1986	
	Elfsborgs BK	1998	
	Eksjö BK Eksjö-Nässjö BK	1949	
	Eksjö BK	1965	delning av Eksjö-Nässjö BK
	Emmaboda BK	1977	
	Emådalen	1982–2021	Namnbyte till Högsby BK
	Enköpings BK	1946	
	Eskilstuna BK	1948	
	Eslöv BK	1972	
F	Fagersta BK	1965	
	Fagersta BK	1952–1955	
	Falbygdens BK	1962	
	Falkenbergs BK	1950	
	Falköpings BK	1963	
	Faluns BK	1947	från Dalaavd
	Filipstad BK (Filipstad-Storfors BK)	1974	
	Finnvedens BK	1958–1961	
	Finspång BK	1949	
	Flens BK	1969	
	Folkare BK	1950–1967	därefter Avesta BK
	Forsakars BK	2012	
	Forshaga BK (Forshaga-Deje BK)	1972	
	Frövi BK	1985	
	Forserum BK	1992	
	Färgelanda BK	1979	
	Föllinge-Krokom BK	1992–2013	upplöst
	Föreningen Brukshundarna Göteborg	1945–1966	därefter Göteborgs BK

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

	Klubb	År	Not
G	Gamleby BK	1995	
	Gagnef-Floda BK	1997	
	Gnesta-Trosa BK	1992	
	Gnosjö BK	1996	
	Gotlands län	1944–1966	lokalavdelningar
	Grums BK	1971	
	Gullspång BK	1975–2014	
	Gävle BK	1942	
	Göteborgs BK	1966–1981	numera Göteborg-Mölndals BK
	Göteborg-Mölndals BK	1981	
	SBK:s Göteborgsavdelning	1940	
	Götene BK	1971	
H	Habo BK	1994	
	Hagfors BK	1962	SBK Hagforsavdelning
	Hallabergs BK	2021	
	Hallsberg BK	1977	
	Hallstahammars BK	1948	från Västeråsavd
	SBK:s Halmstadsavdelning	1941	
	Hammarö BK	1986	
	Haninge BK	1965	
	Haparanda BK	1970	
	Heby BK	1991	
	Hedemora-Säter BK	1949	
	Hemse BK	1965	
	Herrljunga BK	1979	
	Hjo BK	1982	
	Hofors BK	1951	
	Hogdal BK	1989	
	Hudiksvalls BK	1948	
	Hultsfred BK	1979	
	Hylte BK	1986	vilande
	Holmsund BK	1992	
	Hällefors BK	1962	
	Hälsingborg BK	1942	egen lokalavd från Skåneavd
	Härnösand BK	1949	

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

	Klubb	År	Not
	Hässleholms BK	1954	
	Hässleholms BK	1947–1952	1947–1952
	Häverö BK	1985	
	Höganäs BK	1963	
	Högländets BK	2010	
	Högsby BK	2021	tidigare Emådalens BK
	Hölö-Mörkö BK	2005	
	Hörby BK	1990	
	Höör-Hörby BK	1972	
J	Jokkmokks BK	1994	
	Jämtlands BK	1945–1970	från Svenska Draghundförbundet
	Järfälla BK	1977	
	Järvsö BK	1982	
	Jönköpings BK	1948	
K	Kalix BK	1970	
	Kalmar BK	1948	
	Karlsborgs BK	1965	
	Karlshamns BK	1967	
	Karlskoga BK	1944	lokalavd Värmland
	Karlskoga BK	1950	
	Karlskrona	1940	
	Karlstads BK	1944	
	Katrineholms BK	1948	
	Kil BK	1982	
	Kind BK	1971	
	Kinda BK	1996–2021	upphör
	Kinna BK	1947	
	Kiruna BK	1945	från Svenska Draghundförbundet
	Knivsta BK	1987	
	Knottebo Bk	2009	
	Kopparbergs BK	1971	tidigare Ljusnarsberg
	Korpilombolo BK	1997	upphörd
	Kramfors BK	1951	
	Kristianstads BK	1952	

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

	Klubb	År	Not
	Kristinehamns BK	1954	
	Kristinehamns BK	1948–1954	
	Kumla BK	1961	från Örebro BK
	Kungsbacka BK	1967	
	Kungsör BK	1974	
	Kungälv BK	1972	
	Kälarne BK	2001	
	Köpings BK	1947	
L	Laholm BK	1973	
	Landskrona BK	1952	
	Lerum BK	1971	
	Lessebo BK	1975	
	Lidingö BK	1967	
	Lidköpings BK	1954	
	Lilla Edets BK	1994	
	Linköpings BK	1946	
	Ljungby BK	1963	
	Ljusdal BK	1972	
	Ljusdals BK	1955–1962	
	Lappmarkens BK	1991	vilande 1997
	Laxå BK	1977–2017	
	Laxå BK	2018–2021	upphörd
	Lindesbergs BK	1963	
	Ljusnarsbergs BK	1965–1970	numera Kopparbergs BK
	Lomma BK	1971	
	Ludvika BK	1948	
	Luleå BK	1942–1954	1936 Luleå Draghundklubb
	Luleå BK	1955	reorganiserad
	Lunds BK	1945	
	Lycksele BK	1948	upphörd
	Lyckseleortens BK	1962	
	Lysekils BK	1973	

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

	Klubb	År	Not
M	Malmbergets BK	1952	
	Malmbergets BK	1948–1949	
	Malmens BK	19xx	
	SBK:s Malmöavdelning	1941	Skåne avd
	Malung-Sälens BK	1965	
	Malå BK	1978	
	Mariestad BK	1949	
	Markaryd BK	1971	
	Marks BK	1947	
	Matfors BK	1995	
	Mellerud BK	1974	
	Mjölby BK	1966	
	Mora BK	1961	se Ovansiljans BK
	Motala BK	1949	
	Mullsjö BK	1988	
	Munkedal BK	1977	
	Munkfors BK	1997	
	Mälarö BK	1971	
	Märsta-Sigtuna BK	1968	
	Mönsterås BK	1967	
N	Nacka BK	1978	
	Nedansiljan BK	1970	
	Nissadalen BK	1974	
	Njudungs BK	1985	
	Njurunda BK	1980	
	Nora BK	1963	
	Nordmaling BK	1987	
	Norra Gotlands BK	1966?	tidigare Slite BK
	Norrköping BK	1942	
	Norrtälje BK	1959–1960	namnbyte till Roslagens BK
	Norsjö BK	1982	
	Nybro BK	1970	
	Nybro BK	1955–1967	
	Nyköpings BK	1945	
	Nynäshamn BK	1941	

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

	Klubb	År	Not
	Nässjö BK	1965	delning av Eksjö-Nässjö BK
	Nässjö BK	1949–1953	
O	Ockelbo BK	1991	
	Olandstraktens BK	1994–2019	namnbyte till Alunda BK
	Olofströms BK	1990	
	Orust BK	1993	
	Osby BK	1972	
	Oskarshamns Bk	1967	
	Oskarströms BK	1991	
	Ovansiljans BK se Mora BK	1960	
	Oxelösund BK	1978	
	Oxie BK	1993–2017	upphör se Tygelsjö BK
P	Partille BK	1992	
	Piteå BK	1967	
R	Ragunda BK	1986	
	Ringsjöortens BK	1952–1957	numera Eslöv BK?
	Robertsforsbygdens BK	2005–2011	upphörd
	Ronneby BK	1953	
	Ronneby-Kallinge BK	1947–1953	se Ronneby BK
	Roslagens BK	1960	se Norrtälje BK bildad 1959
	Råadalen BK	1985	
	Råhagens BK	1996	
	Rödeby BK	1991	
S	Sala BK	1956	från Västerås hemvärns- och brukshundar
	Sandvikens BK	1946	
	Saxnäs BK	1987	
	Simrishamn BK	1972	
	Sjöbo BK	2014	tidigare Sydöstra Skåne
	Skanör-Falsterbo BK	1971	
	Skara BK	1966	
	Skellefteå BK	1945	från Svenska Draghundförbundet
	Skillingaryd-Attila BK	2011	

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

Klubb	År	Not
Skultorps BK	1968–1969	
Skultuna BK	1969	
Skurup BK	1981	
Skutskärs BK	1955	från Gävle BK
Skåne avdelningen	1940-19xx	sektion Helsingborg, Malmö, Kristianstad, Lund
Skövde BK	1945	lokalavd Skaraborg
Slite BK	1966–19xx	numera Norra Gotland BK
Smålandsstenar BK	1974	
Sollefteå BK	1950	
Sollefteåortens BK	1945–1947	från Svenska Draghundförbundet
Solna-Sundbybergs BK	1966	
Sommenbygdens BK	1994	
Sorsele BK	1989	
Stenungsund BK	1972	
SBK:s Stockholmsavdelning	1940	
Stockholms Södra BK	1967	
Storuman BK	1970	
Storuman BK	1981–2015	upphörd
Strängnäs BK	1949	
Strömsholms BK	2001–2012	
Strömstad BK	1976	
Strömsund BK	19xx	
Sundsvalls BK	1945	
Sunne BK	1982	
Surahammars BK	1951	
Svalöv BK	1979	
Svedala BK	1986	
Sydöstra Skånes BK	1957–2014	se Sjöbo BK
Säffle BK	1963	
Särna-Idre BK	1991	
Säter BK	1945–1948	från Svenska Draghundförbundet
Sävsjö BK	1970	
Söderhamns BK	1952	
Söderköping BK	1963	
Södertälje BK	1940	

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

	Klubb	År	Not
	Södertörns BK	1966	
	Söderåsens BK	1962	från Hälsingborg
	Södra Gotlands BK	1965	Hemse BK 1965
	Sölvesborgs BK	1973	
T	Tanums BK	1975	
	Tibro BK	1970	
	Tierp-Söderfors BK	1967	
	Tidaholm BK	1972	
	Timrå BK	1971	
	Timrå BK	1949–1954	
	Tingsrydortens BK	1992	
	Tjörn BK	1993	
	Tollarp BK	1955	från Kristianstad BK
	Tornedalens BK	1991	
	Torsby BK	1970	
	Torslanda-Öckerö BK	19xx	
	Torsås BK	1981	
	Tomten BK	1982	
	Tranås Bk	1967	
	Trelleborg BK	1955	från Malmö BK
	Trollhättans Bk	1947	
	Tygelsjö BK	2018	nystart tidigare Oxie BK
	Tyresö BK	1973	
	Tärnaby BK	1993–2011	upphörd
	Töreboda BK	1987	
U	Uddevalla BK	1945	
	Ullareds BK	1997	
	Ulricehamns BK	1961	från Borås BK
	Umeå BK	1945	från Svenska Draghundförbundet
	Uppsala BK	1940	
V	Vadstena BK	1968	
	Vaggeryds BK	1984	
	Valbo Bk	2001	

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

	Klubb	År	Not
	Valdemarsviks BK	1990	
	Vallentuna BK	1985	
	Vara- Grästorp BK	1974	
	Varberg BK	1942	
	Vaxholms BK	1969	
	Veberöd BK	1993	
	Vetlanda BK	1963	
	Vidsel BK	1970	
	Vilhelmina BK	1972	
	Vilhelmina BK	1963–1966	
	Vimmerbyortens BK	1961	
	Visby BK	1965	
	Voxnadalens BK	1985	
	Vuollerim BK	1980–2012	
	Vällingby BK	1966	
	Vänersborgs BK	1947	
	Vännäs BK	1989	
	Värmdö BK	1972	
	Värmlands län	1944	
	Värnamo BK	1966	
	Väsby BK	1956	
	Västbo BK Gislaved	1966	
	Västerviks BK	1958	
	Västerås BK	1942	
	Västerås Hemvärnshundar	1945–1955	
	Västra Härjedalens BK	1973	
	Västra Medelpads BK	1988	
	Växjö BK	1949	
	Växjö BK		
Y	Ystads BK	1974	
Å	Åbyn-Byske BK	1995	
	Åhus BK	1986	
	Åmåls BK	1958	
	Ånge BK	1959–1988	se Västra Medelpads BK
	Åre BK	1975	
	Årjäng BK	1976	

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

Klubb	År	Not
Årjäng BK	1967–1974	
Åsele BK	1973	
Åstorps BK	1994	
Åseda-Lenhovda BK	1996	
Ä Älmhult BK	1964	
Älvsby BK	19xx	
Ängelholm BK	1962	
Ö Öckerö brukshundklubb se Torslanda BK	1999	
Ölands BK	1974	
Ölands BK	1954–1964	
Örebro BK	1947	
Örebro Hundsällskaps BK	1999	
Örkelljunga BK	1981	
Örnsköldsviks BK	1945	från Svenska Draghundförbundet
Östersunds BK	1970	tid Jämtlands BK
Österåker BK	1968	
Östhammars BK	1975	
Östra Härjedalens BK	1979	
Överkalix BK	1994	

Rasstatistik

SBK-rasers anslutningsår till FSSSH och SBK

År	Ras
FSSSH	
1918	Airedaleterrier
	Dobermannpinscher
	Rotweiler
	Tysk schäferhund
1922	Boxer ”Deutscher Boxer”
1924	Collie
1926	Riesenschnauzer
SBK	
1940	Airedaleterrier
	Boxer
	Dobermannpinscher
	Riesenschnauzer
	Rottweiler
	Tysk schäferhund
1941	Collie
1944	Airedaleterrier överförs till Terrierklubben
1951	Groenendal/Belgisk vallhund
1956	Bouvier des Flandres
1958	Tervueren/Belgisk vallhund
1960	Alaskan malamute
	Grönlandshund
	Siberian husky
1968	Briard
	Hovawart
1972	Belgisk vallhund annan färg
1973	Australisk kelpie

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

År	Ras
1974	Australian cattle dog
	Sydrysk ovtjarka
	Alaskan malamute avförs från SBK
	Grönlandshund avförs från SBK
	Siberian husky avförs från SBK
1975	Malinois/Belgisk vallhund
1976	Svart Terrier
1980	Hollandse herdershund
1984	Lackenois/Belgisk vallhund
1988	Beauceron
1994	Australian shepherd
1995	Berger picard
1998	Sydrysk ovtjarka avförs SBK
2010	Vit Herdehund
2014	Chodsky pes
2015	Bouvier des Ardennes
2021	Vostotjnovevropskaja ovtjarka VEO

Bruks SM genom tiderna

Ort och antal deltagare

Viss osäkerhet vad beträffar antal deltagare för de äldsta tävlingarna, siffrorna kan ses som minimiantal (hundar som brutit – ej alltid redovisade).

År	Ort	Skydds	Spår	Rapport	Sök	Sjukvård
1942	Stockholm	6	-	5		-
1943	Stockholm	6	-	4		3
1944	Västerås	7	-	5		3
1945	Stockholm	7	7	7		3
1946	Norrköping	6	5	5		-
1947	Göteborg	6	5	6		3
1948	Stockholm	4	8	6		-
1949	Västerås	5	7	8		3
1950	Linköping	4	3	7		3
1951	Stockholm	9	19	9		4
1952	Malmö	4	13	10		-
1953	Borås	5	18	8		-
1954	Nyköping	8	26	9		-
1955	Göteborg	3	18	10		-
1956	Västerås	11	22	12		-
1957	Stockholm	9	23	11		-
1958	Strängnäs	12	26	16		3
1959	Linköping	9	28	11		3
1960	Borlänge	11	27	13		3
1961	Stockholm (Skh, sökh, sjvh) Göteborg (Sph) Kristianstad (Rph)	13	26	11	3	3
1962	Örebro (Skh, Sökh) Linköping (Sph) Gävle (Rph)	15	38	10	5	
1963	Västerås	17	38	12	3+1	
1964	Skutskär	9	32	8	-	
1965	Katrineholm	10	39	11	4	
1966	Borlänge	6	28	15	-	
1967	Göteborg	7	26	6	-	
1968	Uppsala	6	29	14	-	
1969	Arboga	5	29	13	2+1	
1970	Höör	9	27	10	2	

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

År	Ort	Skydds	Spår	Rapport	Sök	Sjukvård
1971	Sollefteå	5	30	10	3	
1972	Ludvika	9	32	15	4	
1973	Västerås	11	30	14	8	
1974	Strängnäs	15	30	15	14	
1975	Göteborg	8	30	13	9	
1976	Stockholm	8	30	14	10	
1977	Norrköping	10	29	15	8	
1978	Ljungbyhed	12	30	15	11	
1979	Gävle/Skutskär	9	30	15	9	
1980	Piteå	10	30	13	15	
1981	Karlsborg	15	30	15	15	
1982	Stockholm	16	30	20	15	
1983	Malmö	13	30	20	15	
1984	Ludvika	14	30	20	20	
1985	Halmstad	19	30	20	18	
1986	Umeå	20	30	20	20	
1987	Ronneby	13	30	20	15	
1988	Norrköping	15	30	20	15	
1989	Växjö	15	30	20	15	
1990	Göteborg	15	30	20	15	
1991	Karlskoga	15	30	20	15	
1992	Piteå	15	31	16	16	
1993	Hässleholm	15	31	21	16	
1994	Västerås	15	31	21	16	
1995	Sundsvall	15	31	20	16	
1996	Malmö	12	31	20	16	
1997	Eskilstuna	15	31	19	16	
1998	Umeå	15	31	20	15	
1999	Skövde	12	31	20	16	
2000	Göteborg	15	31	18	16	
2001	Skutskär	13	31	20	15	
2002	Karlshamn	15	31	20	15	
2003	Mantorp	15	31	20	15	
2004	Sunne	15	31	20	15	
2005	Värnamo	15	31	20	15	
2006	Borlänge	15	30	17	15	
2007	Piteå	15	30	20	15	
2008	Västerås	15	31	20	16	

Brukshundklubben 100 år
1918–2018

År	Ort	Skydds	Spår	Rapport	Sök	Sjukvård
2009	Falkenberg	15	30	20	15	
2010	Edsbyn	15	30	18	16	
2011	Värnamo	15	31	17	15	
2012	Axvall	15	30	20	15	
2013	Mantorp	15	30	15	15	
2014	Nynäshamn	15	30	18	15	
2015	Malmö	14	30	16	15	
2016	Borås	15	30	14	15	
2017	Skutskär	14	30	11	15	
2018	Ronneby	15	31	10	16	
2019	Katrineholm	15	30	8	15	
2020	Inget SM pga pandemin	-	-	-	-	
2021	Jönköping(skh, sökh) Skillingaryd(sph,rph)	15	30	8	15	
2022	Leksand	15	30	10	15	

Besöksadress: Fryksdalsbacken 20, Farsta
Telefon växel: 08-505 875 00, Fax: 08-505 875 99

Hemsida: www.brukshundklubben.se
E-post: info@brukshundklubben.se